“
ท่ามกลางความรุนแรงที่เกิดขึ้น
ผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือประชาชน
การแสวงหาทางออกจากปัญหา
จึงจำเป็นต้องฟังเสียงของประชาชน
ซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาเป็นหลัก

เครือข่าย 15 องค์กรหวังว่าความพยายาม
ในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน
ต่อกระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้
จะเป็นช่องทางหนึ่ง ที่สะท้อนความคิด
และความหวังของผู้คนเล็กๆ ในชุมชน
ในอันที่จะมีส่วนในการตัดสินใจเรื่องใหญ่ๆ
ที่ไม่ใช่ความรับผิดชอบแต่เพียงของคู่ขัดแย้งเท่านั้น
”

เครือข่าย Peace Survey

Peace Resource Collaborative
ศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ
PUSAT KERJASAMA KEDAMAIAN
فوست كرجسام كدامابن

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชน ต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ PEACE SURVEY | ครั้งที่ 1 กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2559

ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชน
ต่อกระบวนการสันติภาพ จังหวัดชายแดนภาคใต้

PEACE SURVEY

ครั้งที่ 1
กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2559

รายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชน

ต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้

[PEACE SURVEY]

ครั้งที่ 1

กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2559

ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้
[PEACE SURVEY] ครั้งที่ 1 กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2559

คณะที่ปรึกษาโครงการ	พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ
คณะทำงานวิชาการ	ผศ.ดร.กุสุมา กูใหญ่, ดร.ฆายนีย์ ช. บุญพันธ์, จุพารัตน์ ดำรงวิถีธรรม, ดร.ตายูดิน อุสมาน, นิวดี สาหีม, ผศ.ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์, ดร.มะนะพียะ เมาตี, มูฮัมหมัดนาเซร์ หะบาแย, มูฮำมัดอายุบ ปาทาน, ผศ.ดร.เมตตา กูนิง, เมธัส อนุวัตรอุดม, รอบียะ เจ๊ะเลาะ, รอมฎอน ปันจอร์, ผศ.ดร.วลักษณ์กมล จ่างกมล, รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ, ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, สุวรา แก้วนุ้ย, สุรชัย ไวยวรรณจิตร, อับดุลการิม อัสมะแอ, Dr.Norbert Ropers, Pauline Tweedie
หัวหน้าทีมภาคสนาม	คนึงนิจ มากชูชิต, ซุกกรียะห์ บาเหะ, ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์, ดร.มะนะพียะ เมาตีรอบียะ เจ๊ะเลาะ, ศุภสิทธิ์ สามะ, สุรชัย ไวยวรรณจิตร, สุวรา แก้วนุ้ย, อับดุลการิม อัสมะแอ
ผู้ประสานงานการเก็บข้อมูล	สุวรา แก้วนุ้ย
คณะผู้ยกร่างรายงาน	เมธัส อนุวัตรอุดม, สุวรา แก้วนุ้ย, Pauline Tweedie
ทีมสนับสนุนการบริหารจัดการ	ดวงฤดี มหัทธนาภรณ์, นิภาพรรณ แก้วทอง, ประภาพร วัฒนพงศ์, ศุภมาส วิริยะสกุลพันธุ์
องค์กรเครือข่าย	สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สถาบันอัสสลาม มหาวิทยาลัยฟาฏอนี สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สภาประชาสังคมชายแดนใต้ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ มูลนิธิเอเชีย
สนับสนุนงบประมาณโดย	สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า มูลนิธิเอเชีย กระทรวงการต่างประเทศนอร์เวย์

หมายเหตุ: รายชื่อบุคคลเรียงตามลำดับอักษร

ปกและรูปเล่ม:	สถิตย์ แหลมกล้า
ประสานงานการผลิต:	สำนักพิมพ์ของเรา (protestista) โทร. 085-990-0559
พิมพ์ที่:	โรงพิมพ์ภาพพิมพ์ โทร. 02-879-9154

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้
[Peace Survey] ครั้งที่ 1.-- กรุงเทพฯ : ของเรา, 2559.
128 หน้า.
1. กลุ่มสังคม. I. ชื่อเรื่อง.
306
ISBN 978-616-7891-05-7

ข อ ข อ บ คุ ณ

ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักกิจกรรมทางสังคม แกนนำองค์กรภาคประชาสังคม
ครูอาจารย์ นักวิชาการ นักธุรกิจ สื่อมวลชน และเจ้าหน้าที่รัฐ
ที่เข้าร่วมให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ
อันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้เกิดขึ้นได้
ขอขอบคุณองค์กรภาครัฐและภาคประชาชนที่สนับสนุนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
ขอขอบคุณทีมงานเก็บข้อมูลภาคสนามที่ทุ่มเทในการเข้าถึงและรับฟังเสียงในชุมชนอย่างแท้จริง
และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณ “ประชาชน” ทุกๆ คนจากทุกกลุ่มวัฒนธรรม
ซึ่งเป็นเจ้าของเสียงนี้ในการกำหนดทิศทางกระบวนการสันติภาพร่วมกัน

คำนำ

ในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่มีการต่อสู้กันทางความคิดความเชื่อและการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขณะนี้ คู่ขัดแย้งที่เผชิญหน้ากันต่างก็พยายามสื่อสารกับสังคมว่า แนวทางและการปฏิบัติที่ฝ่ายตนดำเนินการมาทั้งหมดนั้น ต่างเป็นไปเพื่อประชาชน แต่ในขณะเดียวกัน ท่ามกลางความรุนแรงที่เกิดขึ้นนี้ ผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดก็คือประชาชนเช่นเดียวกัน การแสวงหาทางออกจากปัญหาที่เกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องฟังเสียงของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม การที่จะดึงเสียงประชาชนในชุมชนซึ่งมีความหลากหลายทั้งในแง่ของมุมมอง ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม ให้ปรากฏชัดเจนจนสามารถเป็นพลังในการกำหนดทิศทางของกระบวนการสร้างสันติภาพได้นั้น ก็ต้องอาศัยการสำรวจความคิดเห็นที่เป็นระบบบนพื้นฐานของหลักวิชาการ ผ่านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายบุคคลและองค์กรจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคมที่สะท้อนความหลากหลายเช่นเดียวกัน

เครือข่าย 15 องค์กรหวังว่าความพยายามในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้และครั้งต่อๆ ไป จะเป็นช่องทางหนึ่งที่สะท้อนความคิดและความหวังของผู้คนเล็กๆ ในชุมชน ในอันที่จะมีส่วนในการตัดสินใจเรื่องใหญ่ๆ ที่ไม่ใช่ความรับผิดชอบแต่เพียงของคู่ขัดแย้งเท่านั้น

เครือข่าย Peace Survey

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร 15

1. บทนำ 21

2. บริบทสถานการณ์ 25

3. ความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนทั่วไป 27

3.1 ความปลอดภัยและความมั่นคง 27

3.1.1 ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ 27

3.1.2 ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน 28

3.1.3 ความรู้สึกปลอดภัย 29

3.1.4 ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง 30

3.1.5 มุมมองต่อความรุนแรง 31

3.1.6 ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง 34

3.2 กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข 36

3.2.1 ความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย 36

3.2.2 ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ 37

3.2.3 ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย 38

3.2.4 ความหวังต่อการเกิดสันติภาพ 41

3.2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน 42

3.2.6 ความสำคัญของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพ 44

3.2.7 ประเด็นสำหรับการพูดคุยและที่ควรเร่งดำเนินการ 45

3.3 ขบวนการเคลื่อนไหวในพื้นที่ 49

3.3.1 คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ 49

3.3.2 ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ 50

3.3.3 เป้าหมายหลักของขบวนการ 52

3.4 การบริหารจัดการปกครอง 53

3.4.1 ความจำเป็นของการพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ 54

3.4.2 แนวทางการปกครองรูปแบบต่างๆ 54

3.5 สันติภาพและความยุติธรรม 56

3.5.1 มุมมองต่อสันติภาพ 56

3.5.2 มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ 57

3.5.3 มุมมองต่อความยุติธรรม 58

3.6 ทุนทางสังคม 60

3.6.1 การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม 60

3.6.2 มุมมองต่อคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม 62

3.7 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม 65

3.7.1 ข้อมูลพื้นฐาน 65

3.7.2 พฤติกรรมการติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ 68

3.7.3 การนิยามตัวตน 70
3.7.4 พฤติกรรมและทักษะการใช้ภาษา 70
3.8 สรุปความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนทั่วไป 72
4. ความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำความคิด 74
4.1 ความปลอดภัยและความมั่นคง 74
4.1.1 ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ 74
4.1.2 ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน 75
4.1.3 ความรู้สึกปลอดภัย 76
4.1.4 ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง 78
4.1.5 มุมมองต่อความรุนแรง 78
4.1.6 ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง 81
4.2 กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข 82
4.2.1 ความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย 83
4.2.2 ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ 84
4.2.3 ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย 84
4.2.4 ความหวังต่อการเกิดสันติภาพ 87
4.2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน 87
4.2.6 ความสำคัญของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพ 90
4.2.7 ประเด็นสำหรับการพูดคุยและที่ควรเร่งดำเนินการ 91
4.3 ขบวนการเคลื่อนไหวในพื้นที่ 93
4.3.1 คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ 94
4.3.2 ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ 94
4.3.3 เป้าหมายหลักของขบวนการ 96
4.4 การบริหารจัดการปกครอง 96
4.4.1 ความจำเป็นของการพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ 97
4.4.2 แนวทางการปกครองรูปแบบต่างๆ 97
4.5 สันติภาพและความยุติธรรม 99
4.5.1 มุมมองต่อสันติภาพ 99
4.5.2 มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ 101
4.5.3 มุมมองต่อความยุติธรรม 101
4.6 ทุนทางสังคม 103
4.6.1 การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม 103
4.6.2 มุมมองต่อคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม 105
4.7 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม 107
4.7.1 ข้อมูลพื้นฐาน 107
4.7.2 พฤติกรรมการติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ 110
4.7.3 การนิยามตัวตน 111
4.7.4 พฤติกรรมและทักษะการใช้ภาษา 112
4.8 สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำความคิด 114
5. ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด 115
ภาคผนวก ก: ระเบียบวิธีวิจัย 120

สารบัญตารางและแผนภาพ

ตารางที่ 1: ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด (Q15-ประชาชนทั่วไป) 27

แผนภาพที่ 1: ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน ในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q16-ประชาชนทั่วไป) 29

แผนภาพที่ 2: ท่านคิดว่าการกระทำต่อไปนี้ปลอดภัยมากน้อยเพียงใด (Q25-ประชาชนทั่วไป) 30

ตารางที่ 2: ท่านรู้สึกว่าสถานการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Q34-ประชาชนทั่วไป) 31

แผนภาพที่ 3: มุมมองต่อความรุนแรงแต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q23-ประชาชนทั่วไป) 32

แผนภาพที่ 4: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q22-ประชาชนทั่วไป) 32

แผนภาพที่ 5: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด – ในส่วนที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” (Q22-ประชาชนทั่วไป) 33

แผนภาพที่ 6: ท่านจะเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร (Q21-ประชาชนทั่วไป) 34

ตารางที่ 3: ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ (Q24-ประชาชนทั่วไป) 35

ตารางที่ 4: ท่านให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่กี่คะแนน (Q35-ประชาชนทั่วไป) 36

ตารางที่ 5: ท่านเคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่ (Q36-ประชาชนทั่วไป) 37

ตารางที่ 6: ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข มากน้อยเพียงใด (Q37-ประชาชนทั่วไป) 37

ตารางที่ 7: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลปัจจุบันคือใคร (Q39-ประชาชนทั่วไป) 37

ตารางที่ 8: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยสันติภาพของขบวนการในปัจจุบันคือใคร (Q40-ประชาชนทั่วไป) 37

ตารางที่ 9: ท่านรู้สึกว่ากระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด (Q38-ประชาชนทั่วไป) 38

แผนภาพที่ 7: ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ (Q42-ประชาชนทั่วไป) 38

แผนภาพที่ 8: ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย (Q48-ประชาชนทั่วไป) 39

แผนภาพที่ 9: ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย – ในส่วนที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” (Q48-ประชาชนทั่วไป) 40

ตารางที่ 10: ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (Q43-ประชาชนทั่วไป) 40

ตารางที่ 11: โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย (Q44-ประชาชนทั่วไป) 41

ตารางที่ 12: ท่านมีความหวังมากน้อยเพียงใดว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า (Q52-ประชาชนทั่วไป) 41

ตารางที่ 13: ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด (Q46–ประชาชนทั่วไป) 42
แผนภาพที่ 10: ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (Q47–ประชาชนทั่วไป) 43
ตารางที่ 14: หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้ (Q49–ประชาชนทั่วไป) 43
ตารางที่ 15: ท่านคิดว่าเสียงของท่านมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของฝ่ายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ในเรื่องจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด (Q50–ประชาชนทั่วไป) 44
ตารางที่ 16: สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (Q51–ประชาชนทั่วไป) 45
แผนภาพที่ 11: ท่านอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในขณะนี้ (Q57–ประชาชนทั่วไป) 46
แผนภาพที่ 12: ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ (Q64–ประชาชนทั่วไป) 47
แผนภาพที่ 13: ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ – ในส่วนที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” (Q64–ประชาชนทั่วไป) 48
แผนภาพที่ 14: ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่ (Q41–ประชาชนทั่วไป) 49
แผนภาพที่ 15: โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร (Q31–ประชาชนทั่วไป) 50
แผนภาพที่ 16: ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (Q32–ประชาชนทั่วไป) 51
แผนภาพที่ 17: ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ – ในส่วนที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” (Q32–ประชาชนทั่วไป) 52
แผนภาพที่ 18: ท่านคิดว่าเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันคืออะไร (Q33–ประชาชนทั่วไป) 53
แผนภาพที่ 19: ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร (Q56–ประชาชนทั่วไป) 53
แผนภาพที่ 20: หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Q61–ประชาชนทั่วไป) 54
แผนภาพที่ 21: คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด (Q62–ประชาชนทั่วไป) 55
แผนภาพที่ 22: ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่รูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (Q63–ประชาชนทั่วไป) 55
แผนภาพที่ 23: ท่านชอบต่อคำว่าสันติภาพหรือสันติสุขมากกว่ากัน (Q53–ประชาชนทั่วไป) 56
แผนภาพที่ 24: “สันติภาพ” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q54–ประชาชนทั่วไป) 57
แผนภาพที่ 25: “สันติสุข” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q55–ประชาชนทั่วไป) 57
แผนภาพที่ 26: กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน (Q45–ประชาชนทั่วไป) 58
แผนภาพที่ 27: ความยุติธรรมหมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q58–ประชาชนทั่วไป) 58
แผนภาพที่ 28: ในภาวะปกติ ใครก็ตามที่ก่อเหตุรุนแรงจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในสถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข แนวทางใดที่ท่านรับได้มากที่สุด (Q59–ประชาชนทั่วไป) 59
แผนภาพที่ 29: กรณีที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ท่านคิดว่าเหตุการณ์ใดควรได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรกในการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อค้นหาความจริง (Q60–ประชาชนทั่วไป) 59
ตารางที่ 17: โดยทั่วไป ท่านรู้สึกอย่างไรเวลาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (Q29–ประชาชนทั่วไป) 60
ตารางที่ 18: ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ท่านได้ติดต่อกับคนกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด (Q30–ประชาชนทั่วไป) 60

ตารางที่ 19: หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากจะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนแบบใด (Q26-ประชาชนทั่วไป) 61
ตารางที่ 20: หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะอาศัยอยู่ในชุมชนแบบใด (Q27-ประชาชนทั่วไป) 61
ตารางที่ 21: หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะทำงานในสถานที่ทำงานแบบใด (Q28-ประชาชนทั่วไป) 62
ตารางที่ 22: ท่านคิดว่าคนในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างจากท่าน รู้สึกมีอิสระในการใช้ชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตัวเองหรือไม่ (Q17-ประชาชนทั่วไป) 62
แผนภาพที่ 30: ระหว่างคนไทยพุทธ/จีนกับคนมลายูมุสลิม ท่านคิดว่าคนกลุ่มใดได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าจากนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลในเรื่องดังต่อไปนี้ (Q18-ประชาชนทั่วไป) 63
แผนภาพที่ 31: ระหว่างชายกับหญิง ท่านคิดว่าใครทำหน้าที่ได้ดีกว่าในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ (Q19-ประชาชนทั่วไป) 64
ตารางที่ 23: ท่านคิดว่าคนในจังหวัดอื่น ๆ ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด (Q20-ประชาชนทั่วไป) 64
ตารางที่ 24: เพศ (Q1-ประชาชนทั่วไป) 65
ตารางที่ 25: ศาสนา (Q3-ประชาชนทั่วไป) 65
แผนภาพที่ 32: ภูมิลำเนาเดิม (Q5-ประชาชนทั่วไป) 66
แผนภาพที่ 33: ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ (Q9-ประชาชนทั่วไป) 66
แผนภาพที่ 34: ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา (Q10-ประชาชนทั่วไป) 67
แผนภาพที่ 35: รายได้ต่อเดือนของท่าน (Q11-ประชาชนทั่วไป) 67
ตารางที่ 26: รายได้ครอบครัวเพียงพอหรือไม่ (Q12-ประชาชนทั่วไป) 67
ตารางที่ 27: อาชีพหลัก (Q13-ประชาชนทั่วไป) 68
แผนภาพที่ 36: ท่านติดตามข่าวต่าง ๆ จากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q14-ประชาชนทั่วไป) 69
แผนภาพที่ 37: ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (Q4-ประชาชนทั่วไป) 70
แผนภาพที่ 38: ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (Q6-ประชาชนทั่วไป) และท่านถนัดและสบายใจที่จะพูดภาษาใดมากที่สุดเวลาแสดงความเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึก (Q7-ประชาชนทั่วไป) 71
แผนภาพที่ 39: ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง (Q8-ประชาชนทั่วไป) 71
แผนภาพที่ 40: ทักษะในการใช้ภาษา (Q8-ประชาชนทั่วไป) 72
ตารางที่ 28: ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด (Q15-ผู้นำความคิด) 75
ตารางที่ 29: ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q16-ผู้นำความคิด) 76
ตารางที่ 30: ท่านคิดว่าการกระทำต่อไปนี้ปลอดภัยมากน้อยเพียงใด (Q25-ผู้นำความคิด) 77
ตารางที่ 31: ท่านรู้สึกว่าสถานการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Q34-ผู้นำความคิด) 78
ตารางที่ 32: มุมมองต่อความรุนแรงแต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q23-ผู้นำความคิด) 79
ตารางที่ 33: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q22-ผู้นำความคิด) 80
ตารางที่ 34: ท่านจะเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร (Q21-ผู้นำความคิด) 81
ตารางที่ 35: ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ (Q24-ผู้นำความคิด) 81

ตารางที่ 36: ท่านให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่กี่คะแนน (Q35–ผู้นำความคิด) 83

ตารางที่ 37: ท่านเคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่ (Q36–ผู้นำความคิด) 83

ตารางที่ 38: ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขมากน้อยเพียงใด (Q37–ผู้นำความคิด) 83

ตารางที่ 39: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลปัจจุบันคือใคร (Q39–ผู้นำความคิด) 84

ตารางที่ 40: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยสันติภาพของขบวนการในปัจจุบันคือใคร (Q40–ผู้นำความคิด) 84

ตารางที่ 41: ท่านรู้สึกว่ากระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด (Q38–ผู้นำความคิด) 84

ตารางที่ 42: ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ (Q42–ผู้นำความคิด) 85

ตารางที่ 43: ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย (Q48–ผู้นำความคิด) 85

ตารางที่ 44: ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (Q43–ผู้นำความคิด) 86

ตารางที่ 45: โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย (Q44–ผู้นำความคิด) 87

ตารางที่ 46: ท่านมีความหวังมากน้อยเพียงใดว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า (Q52–ผู้นำความคิด) 87

ตารางที่ 47: ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด (Q46–ผู้นำความคิด) 88

ตารางที่ 48: ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (Q47–ผู้นำความคิด) 88

ตารางที่ 49: หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้ (Q49–ผู้นำความคิด) 89

ตารางที่ 50: ท่านคิดว่าเสียงของท่านมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของฝ่ายต่างๆ ดังต่อไปนี้ในเรื่องจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด (Q50–ผู้นำความคิด) 90

ตารางที่ 51: สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (Q51–ผู้นำความคิด) 90

ตารางที่ 52: ท่านอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในขณะนี้ (Q57 ผู้นำความคิด) 91

ตารางที่ 53: ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ (Q64–ผู้นำความคิด) 92

ตารางที่ 54: ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่ (Q41–ผู้นำความคิด) 94

ตารางที่ 55: โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร (Q31–ผู้นำความคิด) 94

ตารางที่ 56: ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (Q32–ผู้นำความคิด) 95

ตารางที่ 57: ท่านคิดว่าเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันคืออะไร (Q33–ผู้นำความคิด) 96

ตารางที่ 58: ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร (Q56–ผู้นำความคิด) 96

ตารางที่ 59: หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Q61–ผู้นำความคิด) 97

ตารางที่ 60: คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด (Q62–ผู้นำความคิด) 98

ตารางที่ 61: ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่รูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ (Q63–ผู้นำความคิด) 98

ตารางที่ 62:	ท่านชอบต่อคำว่าสันติภาพหรือสันติสุขมากกว่ากัน (Q53–ผู้นำความคิด)	99
ตารางที่ 63:	“สันติภาพ” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q54–ผู้นำความคิด)	100
ตารางที่ 64:	“สันติสุข” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q55–ผู้นำความคิด)	100
ตารางที่ 65:	กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน (Q45–ผู้นำความคิด)	101
ตารางที่ 66:	ความยุติธรรมหมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q58–ผู้นำความคิด)	102
ตารางที่ 67:	ในภาวะปกติ ใครก็ตามที่ก่อเหตุรุนแรงจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในสถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข แนวทางใดที่ท่านรับได้มากที่สุด (Q59–ผู้นำความคิด)	102
ตารางที่ 68:	กรณีที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ท่านคิดว่าเหตุการณ์ใดควรได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรกในการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อค้นหาความจริง (Q60–ผู้นำความคิด)	103
ตารางที่ 69:	โดยทั่วไป ท่านรู้สึกอย่างไรเวลาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (Q29–ผู้นำความคิด)	103
ตารางที่ 70:	ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ท่านได้ติดต่อกับคนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด (Q30–ผู้นำความคิด)	104
ตารางที่ 71:	หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากจะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนแบบใด (Q26–ผู้นำความคิด)	104
ตารางที่ 72:	หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะอาศัยอยู่ในชุมชนแบบใด (Q27–ผู้นำความคิด)	105
ตารางที่ 73:	หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะทำงานในสถานที่ทำงานแบบใด (Q28–ผู้นำความคิด)	105
ตารางที่ 74:	ท่านคิดว่าคนในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างจากท่าน รู้สึกมีอิสระในการใช้ชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตัวเองหรือไม่ (Q17–ผู้นำความคิด)	105
ตารางที่ 75:	ระหว่างคนไทยพุทธ/จีนกับคนมลายูมุสลิม ท่านคิดว่าคนกลุ่มใดได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าจากนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในเรื่องดังต่อไปนี้ (Q18–ผู้นำความคิด)	106
ตารางที่ 76:	ระหว่างชายกับหญิง ท่านคิดว่าใครทำหน้าที่ได้ดีกว่าในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (Q19–ผู้นำความคิด)	106
ตารางที่ 77:	ท่านคิดว่าคนในจังหวัดอื่นๆ ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด (Q20–ผู้นำความคิด)	107
ตารางที่ 78:	เพศ (Q1–ผู้นำความคิด)	107
ตารางที่ 79:	ศาสนา (Q3–ผู้นำความคิด)	107
ตารางที่ 80:	ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ (Q9–ผู้นำความคิด)	108
ตารางที่ 81:	ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา (Q10–ผู้นำความคิด)	108
ตารางที่ 82:	รายได้ต่อเดือนของท่าน (Q11–ผู้นำความคิด)	109
ตารางที่ 83:	รายได้ครอบครัวเพียงพอหรือไม่ (Q12–ผู้นำความคิด)	109
ตารางที่ 84:	อาชีพหลัก (Q13–ผู้นำความคิด)	109
ตารางที่ 85:	ท่านติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q14–ผู้นำความคิด)	110
ตารางที่ 86:	ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (Q4–ผู้นำความคิด)	111
ตารางที่ 87:	ท่านถนัดและสบายใจที่จะพูดภาษาใดมากที่สุดเวลาแสดงความเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึก (Q7–ผู้นำความคิด)	112
ตารางที่ 88:	ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (Q6–ผู้นำความคิด)	112
ตารางที่ 89:	ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง (Q8–ผู้นำความคิด)	113
ตารางที่ 90:	ทักษะในการใช้ภาษา (Q8–ผู้นำความคิด)	113
ตารางที่ 91:	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด	115

บทสรุปผู้บริหาร

กระบวนการพูดคุยสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานีระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐจะสามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาและมีข้อตกลงที่จะนำไปสู่สันติภาพได้จริงหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับว่ามีการรับฟังเสียงของประชาชนหรือไม่อย่างไร เนื่องจากประชาชนคือเจ้าของปัญหาตัวจริงในแง่ที่เป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ และได้รับผลกระทบโดยตรงจากทั้งตัวปัญหาและแนวทางที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

อย่างไรก็ตาม การรับฟังเสียงประชาชนท่ามกลางความขัดแย้งรุนแรงและบริบทสังคมที่มีความหลากหลายนั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่มีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ (scientific validity) และความน่าเชื่อถือทางการเมือง (political validity) เพื่อให้เกิดการยอมรับจากภาคส่วนต่าง ๆ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ วิธีการที่ใช้ในครั้งนี้จึงเป็นการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะ (public opinion survey) ที่ใช้กระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) ตามหลักความน่าจะเป็น ลงถึงระดับครัวเรือนในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไป (1,559 คน) และกระบวนการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ในส่วนของกลุ่มผู้นำความคิด (48 คน)

การสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานีครั้งนี้มีเป้าหมายที่จะรับทราบข้อคิดเห็นและพัฒนาการทางความคิดของประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในสงขลา (จะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) ต่อกระบวนการสันติภาพ และนำเสนอข้อมูลดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนให้เสียงของประชาชนมีพลังในการกำหนดทิศทางของกระบวนการสันติภาพมากขึ้น

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1) ข้อมูลทั่วไป

ในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไป มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 1,559 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55) นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 76.2) รองลงมานับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 23.4) มีอายุเฉลี่ยที่ 42 ปี ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานีมากที่สุด (ร้อยละ 31.8) รองลงมาคือ นราธิวาส ยะลา และสงขลา (ร้อยละ 29.2, 18.7, และ 16 ตามลำดับ) ในขณะที่เป็นคนมาจากนอกพื้นที่เพียงร้อยละ 4.3 ทั้งนี้ ในแง่ของการนิยามตัวตนของตัวเอง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยามว่าตัวเองเป็นใครจากฐานของอัตลักษณ์ทางศาสนา คือเป็น

คนมุสลิม (ร้อยละ 52.5) รองลงมาคือมองว่าตนเป็นคนไทย คนมลายู คนพุทธ และคนปาตานี (ร้อยละ 22.5, 13.4, 7.9, และ 2.1 ตามลำดับ)

ในขณะที่กลุ่มผู้นำความคิด มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 48 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 79.2) นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 62.5) รองลงมานับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 33.3) มีอายุเฉลี่ยที่ 56 ปี ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่มากที่สุด (ร้อยละ 85.5) ที่เหลืออีกร้อยละ 14.5 เป็นคนนอกพื้นที่ ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าของกลุ่มประชาชนทั่วไป ในแง่ของการนิยามตัวตนของตัวเอง มีผู้ตอบแบบสอบถามที่นิยามว่าตัวเองเป็นคนมุสลิมและนิยามว่าตัวเองเป็นคนไทยในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 31.3) รองลงมาคือมองว่าตนเป็นคนมลายู คนพุทธ และคนปาตานี (ร้อยละ 12.5, 10.4, และ 8.3 ตามลำดับ)

สำหรับข้อมูลด้านการศึกษาสายสามัญ กลุ่มประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.9) ซึ่งต่างจากกลุ่มผู้นำความคิดที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 45.8) ส่วนสายศาสนา กลุ่มประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่จะจบตาดีกาเป็นหลัก (ร้อยละ 24.9) ส่วนกลุ่มผู้นำความคิดส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับปลาย (ซานาวีย์) (ร้อยละ 18.8)

ประชาชนทั่วไปที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำไร่ ทำสวน ทำประมง เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 36.8) มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 65.7) และรู้สึกว่ารายได้ของครอบครัวต่อเดือนไม่พอใช้จ่าย (ร้อยละ 63.1) ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มผู้นำความคิดส่วนใหญ่แบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มอาชีพหลักๆ คือ ครูอาจารย์ นักวิชาการ ผู้นำศาสนาและผู้สอนศาสนา (ร้อยละ 20.8) และกลุ่มข้าราชการเจ้าหน้าที่รัฐ (ร้อยละ 18.8) ส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 45.8) และรู้สึกว่ารายได้ของครอบครัวต่อเดือนเพียงพอสำหรับการใช้จ่าย (ร้อยละ 89.6)

1.2) การสื่อสารและการติดตามข่าว

ภาษาที่คนส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดใช้ในการสื่อสารเป็นประจำในครัวเรือน คือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 55.9 และ 31.3 ตามลำดับ) ในส่วนของช่องทางติดตามข้อมูลข่าวสารนั้น ประชาชนทั่วไปจะดูโทรทัศน์มากที่สุด (ร้อยละ 82.9) รองลงมาจะเป็นช่องทางที่ใกล้ตัว คือ คนใกล้ชิดและคนในชุมชน รวมถึงผู้นำศาสนาและมัสยิด แต่สำหรับกลุ่มผู้นำความคิดส่วนใหญ่จะติดตามข่าวสารผ่านทางอินเตอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 87.5) รองลงมาคือสื่อออนไลน์ โทรทัศน์ เพื่อนสนิท และหนังสือพิมพ์

2. มุมมองต่อปัญหาและผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่

2.1) สถานการณ์ ผลกระทบ และความปลอดภัย

ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ในพื้นที่หรือมีคนในครอบครัว ญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงดังกล่าว จำนวนร้อยละ 15.5 ในกลุ่มประชาชนทั่วไป และร้อยละ 29.2 ในกลุ่มผู้นำความคิด โดยลักษณะของประสบการณ์ที่พบมากที่สุดในทั้งสองกลุ่มคือ การมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต

สำหรับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในประเด็นต่างๆ จากสถานการณ์ในพื้นที่พบว่า ประชาชนทั่วไปได้รับผลกระทบมากที่สุดในเรื่อง 1) เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ 2) การเดินทางในชีวิตประจำวัน

และ 3) ความปลอดภัยในชีวิต โดยรู้สึกว่าไม่ปลอดภัยหากต้องออกจากบ้านในเวลากลางคืน (ร้อยละ 66.9) ในขณะที่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ หากแต่เป็นเรื่อง 1) การเดินทางในชีวิตประจำวัน 2) ความปลอดภัยในชีวิต และ 3) สุขภาพกายและจิตใจ โดยรู้สึกว่าไม่ปลอดภัยหากวิจารณ์ทหาร ตำรวจ และแสดงความเห็นเกี่ยวกับเอกราชปาตานี (สัดส่วนเท่ากันคือ ร้อยละ 79.2)

2.2) มุมมองและสาเหตุต่อความรุนแรง

ส่วนใหญ่ทั้งในกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิดมองว่า หากความรุนแรงลดลงก็จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ไขปัญหาร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 63.1 และ 83.4 ตามลำดับ) แต่ความเห็นรองลงมาจะแตกต่างกันตรงที่ประชาชนทั่วไปส่วนหนึ่งกังวลว่า หากความรุนแรงลดลง อาจทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง (ร้อยละ 42.8) ในขณะที่ผู้นำความคิดอีกส่วนหนึ่งจะมองว่า บางครั้งการใช้ความรุนแรงก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นในการบรรลุเป้าหมาย (ร้อยละ 50)

สำหรับสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ที่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดต่างเห็นตรงกัน คือ นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 49.3 และ ร้อยละ 77.1 ตามลำดับ) เช่นเดียวกับที่เห็นตรงกันว่าเกิดจากกลุ่มอิทธิพลค้าของเถื่อนด้วย (ร้อยละ 53.9 และ 72.9) แต่ก็ยังมีที่เห็นต่างกันอยู่ กล่าวคือ ในขณะที่กลุ่มประชาชนทั่วไปเห็นว่า อีกสาเหตุหนึ่งที่สำคัญของความรุนแรงคือการมีกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ของตัวเอง (ร้อยละ 50.2) กลุ่มผู้นำความคิดกลับมองว่า การที่สยามเข้ายึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 64.6) ถือเป็นสาเหตุรากเหง้าที่ทำให้เกิดความรุนแรงในขณะนี้

2.3) ผู้เกี่ยวข้องและการเรียกชื่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

เมื่อถามถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดได้ระบุถึงกลุ่มยาเสพติด น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 28.7 และ 18 ตามลำดับ) และขบวนการ (ร้อยละ 17.2 และ 27.8 ตามลำดับ) โดยกลุ่มประชาชนทั่วไปมองว่ายังมีทหารพรานที่เกี่ยวข้องด้วย (ร้อยละ 18.4) ในสามอันดับแรก ในขณะที่กลุ่มผู้นำความคิดมองว่าประเทศมาเลเซียก็มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นกัน (ร้อยละ 18) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มได้เรียกสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่า “การก่อความไม่สงบ”

2.4) ปัจจัยและเป้าหมายของขบวนการเคลื่อนไหว

กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวที่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเคยได้ยินชื่อมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ พูโล (PULO) บีอาร์เอ็น (BRN) เบอร์ซาตู (BERSATU) มาราปาตานี (MARA Patani) และบีไอพีพี (BIPP) โดยประชาชนทั่วไปมองว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการคือ การติดยาเสพติด (ร้อยละ 69) การขาดการศึกษา (ร้อยละ 65.7) และการถูกชักชวนจากสมาชิกขบวนการ (ร้อยละ 62) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มีผู้ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” เกินร้อยละ 40 ในปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ การปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 47.8) การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 46.8) และการปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 45.7)

ในขณะที่กลุ่มผู้นำความคิดมองว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการคือ การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 87.5) การถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ (ร้อยละ 85.5) และการถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 85.4)

3. ทัศนคติต่อความพยายามในการแก้ปัญหาของรัฐบาล

3.1) ทิศทางสถานการณ์ในรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่รู้สึกว่าสถานการณ์เหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางบวกหรือลบ (ร้อยละ 38.3) รองลงมารู้สึกว่าแย่ลง (ร้อยละ 29.8) โดยให้คะแนนเฉลี่ยรัฐบาลในการแก้ไขสถานการณ์ 4.72 จากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งต่ำกว่าค่ากลางเล็กน้อย ในทางกลับกัน ผู้นำความคิดส่วนใหญ่รู้สึกว่าสถานการณ์ในพื้นที่ดีขึ้น (ร้อยละ 45.9) รองลงมารู้สึกว่าเหมือนเดิม (ร้อยละ 41.7) โดยให้คะแนนเฉลี่ยรัฐบาลในการแก้ไขสถานการณ์ 5.09 จากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งสูงกว่าค่ากลางเล็กน้อย

3.2) การสนับสนุนและความเชื่อมั่นต่อกระบวนการสันติภาพ

ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดต่างสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ (ร้อยละ 56.4 และ 87.5 ตามลำดับ) แต่เมื่อถามถึงความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ว่าจะแก้ปัญหาได้สำเร็จหรือไม่ กลุ่มประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ตอบว่ารู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 33) โดยมีผู้ที่รู้สึกเชื่อมั่นและไม่เชื่อมั่นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 20.6 และ 23.1 ตามลำดับ) กลับกันกับกลุ่มผู้นำความคิดที่ครึ่งหนึ่งเชื่อมั่นว่าการพูดคุยนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (ร้อยละ 50) แต่อีกส่วนหนึ่งก็ไม่เชื่อมั่นว่าจะทำได้ (ร้อยละ 37.5)

อย่างไรก็ดี คนส่วนใหญ่ในทั้งสองกลุ่มก็ยังรู้สึกว่าการพูดคุยกันมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น (ร้อยละ 46.6 ในกลุ่มประชาชนทั่วไป และร้อยละ 66.7 ในกลุ่มผู้นำความคิด)

4. มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ/ สันติสุข และทางออกจากปัญหา

4.1) นิยามความหมายต่อกระบวนการสันติภาพ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดมองว่า กระบวนการสันติภาพ หมายถึง “การที่รัฐบาลและขบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอมกัน” (ร้อยละ 48.2 และ 70.8 ตามลำดับ) เมื่อถามว่าชอบคำว่า “สันติภาพ” หรือ “สันติสุข” มากกว่ากัน กลุ่มประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่รู้สึกว่าสองคำนี้ไม่แตกต่างกัน (ร้อยละ 42.7) แต่กลุ่มผู้นำความคิดส่วนใหญ่ชอบคำว่า “สันติภาพ” มากกว่า (ร้อยละ 45.8)

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อให้เลือกคุณลักษณะที่บ่งบอกถึงความหมายของคำว่า “สันติภาพ” นั้น นัยยะที่ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดมองเหมือนกันคือ การมีอิสรภาพและเสรีภาพ (ร้อยละ 23.7 และ 21.2 ตามลำดับ) และการมีความเป็นธรรม ความยุติธรรม (ร้อยละ 22.4 และ 26.5 ตามลำดับ) ในขณะที่คำว่า “สันติสุข” นั้นมีนัยยะที่ต่างออกไป คือ การที่คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคี (ร้อยละ 20.8 และ 22.2 ตามลำดับ) และการไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 19.4 และ 17.5 ตามลำดับ)

4.2) ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพ

เมื่อถามว่าทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของทั้งรัฐบาลและขบวนการในขณะนี้เป็นใคร ประชาชนทั่วไปเกือบทั้งหมดไม่ทราบว่าเป็นใคร (ร้อยละ 91.5 ไม่ทราบว่าของรัฐบาลเป็นใคร และร้อยละ 92.4 ไม่ทราบ

ว่าของขบวนการเป็นใคร) แต่ผู้นำความคิดส่วนใหญ่ทราบว่าเป็นใคร (ร้อยละ 64.6 ทราบว่าของรัฐบาลเป็นใคร และร้อยละ 52.1 ทราบว่าของขบวนการเป็นใคร) ซึ่งโดยเปรียบเทียบแล้ว ทั้งสองกลุ่มจะรู้จักหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลมากกว่าของขบวนการเล็กน้อย

ในส่วนของผู้ที่ทั้งสองกลุ่มคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพในพื้นที่นั้น ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดเห็นตรงกันว่าคือรัฐบาล (ร้อยละ 17.1 และ 19.4 ตามลำดับ) และทั้งสองกลุ่มก็คิดตรงกันว่าหากต้องการที่จะให้กระบวนการพูดคุยประสบความสำเร็จ จำเป็นจะต้องให้ผู้นำศาสนาและอุสตาซเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

ทั้งนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยที่ประชาชนทั่วไปอยากเห็นมากที่สุด คือ การที่องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย (ร้อยละ 54.2) ในขณะที่รูปแบบที่ผู้นำความคิดอยากเห็นมากที่สุดเป็นการที่องค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐ (ร้อยละ 85.5)

4.3) ข้อกังวลและความหวังต่อกระบวนการพูดคุย

ประชาชนทั่วไปมีความกังวลว่ากระบวนการพูดคุยจะไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 61.8) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ตกลงกัน (ร้อยละ 60.9) และสถานการณ์อาจจะรุนแรงขึ้นกว่าเดิม (ร้อยละ 58.6) ในขณะที่ผู้นำความคิดกังวลว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ตกลงกัน (ร้อยละ 85.4) ไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง (ร้อยละ 83.3) รวมทั้งกังวลว่ารัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน (ร้อยละ 75)

แต่ถึงแม้จะมีข้อกังวลดังกล่าว ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดส่วนใหญ่ก็ยังมีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพขึ้นได้ภายใน 5 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 51 และ 58.3 ตามลำดับ)

4.4) ข้อเสนอในการพูดคุยสันติภาพและการหาทางออกจากความขัดแย้ง

(ก) ประเด็นในการพูดคุยและแนวทางการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่

ประเด็นที่ประชาชนทั่วไปอยากให้ทั้งรัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเวลานี้ 3 อันดับแรก คือ 1) การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ (ร้อยละ 27.4) 2) การแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 19.9) และ 3) การพัฒนาการศึกษา (ร้อยละ 17) ส่วนประเด็นที่ผู้นำความคิดอยากให้ทั้งสองฝ่ายคุยกันขณะนี้ 3 อันดับแรก คือ 1) กระบวนการยุติธรรมสิทธิมนุษยชน (ร้อยละ 21.2) 2) การเมืองการปกครอง (ร้อยละ 15.3) และ 3) ความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 13.1)

เมื่อถามถึงมาตรการรูปธรรมที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในทางบวกต่อพื้นที่นั้น ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดต่างเห็นตรงกันคือ อยากให้สร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 74 และร้อยละ 93.8 ตามลำดับ) และปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม (ร้อยละ 62.2 และร้อยละ 85.4 ตามลำดับ) ส่วนที่แตกต่างกันคือ ประชาชนทั่วไปอยากให้เร่งแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย (ร้อยละ 77.9) ขณะที่ผู้นำความคิดอยากให้หลีกเลี่ยงการก่อเหตุรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 89.6)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มประชาชนทั่วไปตอบว่า “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงใน 5 ประเด็นดังต่อไปนี้ คือ 1) การยอมรับว่ามาราปาตานีคือผู้แทนขบวนการ

กลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย (ร้อยละ 49.3) 2) การพูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี (ร้อยละ 37.2) 3) การยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น (ร้อยละ 35.3) 4) การพักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย (ร้อยละ 33.4) และ 5) การกำหนดให้การพูดคุยเป็นวาระแห่งชาติ (ร้อยละ 31.1) ซึ่งทั้ง 5 ประเด็นนี้ค่อนข้างใกล้เคียงกับ 5 ข้อเสนอของคณะพูดคุยฝ่ายขบวนการบีอาร์เอ็นที่ยื่นต่อคณะพูดคุยของรัฐบาลสมัยยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อปี 2556

(ข) ข้อเสนอด้านการบริหารปกครอง

ทั้งประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดส่วนใหญ่ต่างเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องคุยกันเรื่องรูปแบบการปกครองในพื้นที่หากต้องการจะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน (ร้อยละ 61.7 และร้อยละ 79.2 ตามลำดับ) และเชื่อว่าหากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ ปัญหาก็สามารถยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย (ร้อยละ 48.3 และร้อยละ 81.1 ตามลำดับ) แต่ก็มีอีกส่วนหนึ่งที่มองว่า พื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น ปัญหาจึงจะยุติลงได้ (ร้อยละ 8.6 และร้อยละ 6.3 ตามลำดับ)

ทั้งนี้ เมื่อถามถึงรูปแบบการปกครองที่อยากเห็นนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่อยากให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้นในรูปแบบพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ แต่ยังคงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญของไทย (ร้อยละ 26.5 และร้อยละ 62.5 ตามลำดับ) หรือไม่ก็กระจายอำนาจมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่โดยไม่ต้องเป็นรูปแบบพิเศษก็ได้ (ร้อยละ 22.2 และร้อยละ 39.6 ตามลำดับ) แต่ขณะเดียวกันก็มีอีกส่วนหนึ่งที่อยากให้พื้นที่นี้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทย (ร้อยละ 14.2 และร้อยละ 16.7 ตามลำดับ)

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมา

กระบวนการพูดคุยสันติภาพระหว่างรัฐบาลและกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐภายใต้ภาพใหญ่ของความพยายามสร้างสันติภาพในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานีที่ปรากฏอย่างเป็นทางการต่อสาธารณะตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ถือเป็นมิติใหม่ของการแก้ไขปัญหาที่มุ่งใช้สันติวิธีอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งอยู่บนฐานคิดที่จะทำความเข้าใจมุมมองและความต้องการของกันและกันเพื่อปูทางสู่การแสวงหาทางออกที่พอยอมรับกันได้ และการที่กระบวนการพูดคุยจะสามารถดำเนินไปจนนำไปสู่ทางออกดังกล่าวได้นั้น นอกเหนือจากการทำงานร่วมกันของคู่ขัดแย้งหลักแล้ว ยังจำเป็นที่จะต้องรับฟังเสียงของประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่จะทำให้ “กระบวนการ” และ “สาระสำคัญ” ที่ตกลงกันมีความชอบธรรม

ตลอดระยะเวลากว่า 12 ปีที่ผ่านมาของความขัดแย้งที่ยืดเยื้อนี้ ทั้งรัฐบาลและกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐรวมถึงองค์กรภาคประชาสังคม ต่างอ้างอิงถึงเสียงของประชาชน โดยพยายามนำเสนอความต้องการของประชาชนเป็นหลักในการขับเคลื่อนสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี แต่คำถามสำคัญที่ตามมาคือแท้จริงแล้ว “ประชาชน” ที่ถูกกล่าวถึงนั้น คือใครกันบ้าง และคิดอย่างไรต่อกระบวนการสันติภาพที่เกิดขึ้น

กระบวนการสันติภาพเป็นกระบวนการทางสังคมและการเมืองในพื้นที่สาธารณะ จึงต้องอาศัยการสนับสนุนจากประชาชนในวงกว้างอย่างเปิดเผย ประสบการณ์ความขัดแย้งในทุกที่ทุกแห่งในโลกก็ชี้ให้เห็นว่าการสนับสนุนจากประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การแก้ปัญหาประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืน แต่การจะวัดเสียงสนับสนุนของประชาชนจะต้องมีวิธีดำเนินงานซึ่งอาจจะทำได้หลายอย่าง วิธีการที่มีความน่าเชื่อถือที่สุดวิธีหนึ่งในทางวิชาการคือการสำรวจความคิดเห็น (public opinion survey) ซึ่งจะมีวิธีวิทยาที่เป็นแบบวิทยาศาสตร์ (scientific methods)

อย่างไรก็ตาม การทำวิจัยสำรวจความคิดเห็นหรือการทำโพลในประเทศไทยที่ผ่านมาก็มีปัญหาข้อโต้แย้งในเรื่องความน่าเชื่อถือทั้งในทางเทคนิคและทางการเมืองด้วยเช่นกัน ดังนั้นการสำรวจความคิดเห็นประชาชนในเรื่องสันติภาพซึ่งเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวทางการเมืองมากก็จะต้องให้ความสำคัญกับวิธีวิทยา (methodology) ซึ่งต้องเคร่งครัดกับมาตรฐานความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือทางวิชาการ (scientific validity) และต้องมีความน่าเชื่อถือในทางการเมือง (political validity) ทั้งจากสภาวะแวดล้อมการวิจัยและสถาบันที่เก็บข้อมูล

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว สถาบันทางวิชาการและภาคประชาสังคมที่ศึกษาเรื่องปัญหาในกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 15 องค์กรทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้[1] ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิเอเชียและสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า จึงได้ร่วมกันสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Peace Survey) การสำรวจครั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันในรูปของเครือข่ายที่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาควิชาการและภาคประชาชนทุกกลุ่มวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย และสามารถนำผลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละห้วงเวลาได้อย่างมีประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อรับทราบข้อคิดเห็นและพัฒนาการทางความคิดของประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลาในส่วนของอำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย ที่มีต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

1.2.2 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพได้มีข้อมูลทางวิชาการที่สะท้อนเสียงความต้องการของประชาชนประกอบการตัดสินใจ

1.2.3 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างและขยายพื้นที่ทางการเมือง (political space) ให้ประชาชนได้สะท้อนมุมมองและความต้องการต่อผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพ

1.3 ระยะเวลาและงบประมาณการดำเนินงาน

กระบวนการทำงานตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการจนกระทั่งถึงการนำเสนอผลการสำรวจนั้น ครอบคลุมตั้งแต่เดือนธันวาคม 2557 ถึงเดือนพฤษภาคม 2559 โดยการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลนั้นอยู่ในช่วงระหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2559

การดำเนินงานดังกล่าวใช้งบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 2,500,000 บาท ซึ่งมาจากสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และมูลนิธิเอเชีย

---

[1] 15 องค์กรเครือข่ายประกอบไปด้วย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, มูลนิธิเอเชีย, ศูนย์ความเป็นเลิศด้านคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ, ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, สถาบันอัสสลาม มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, สภาประชาสังคมชายแดนใต้, และสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

	กิจกรรม	ช่วงเวลา
1	สถาบันพระปกเกล้าเริ่มต้นทาบทามสถาบันการศึกษาและองค์กรภาคประชาสังคม จากทั้งในและนอกพื้นที่เพื่อเข้าร่วมเป็นองค์กรเครือข่ายในการทำงาน	ธ.ค. 57 – พ.ค. 58
2	คณะทำงานขององค์กรเครือข่ายวางแผนการดำเนินงานในภาพรวม	มิ.ย. – ก.ค. 58
3	คณะทำงานฯ ออกแบบระเบียบวิธีวิจัยในการเก็บข้อมูล	ส.ค. 58
4	องค์กรภาคประชาสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ และคณะทำงานฯ คิดกรอบและชุดคำถาม ระดมรายชื่อผู้นำทางความคิดเพื่อตั้งต้นสัมภาษณ์ และดำเนินขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชาชนทั่วไปร่วมกัน	ก.ย. 58
5	คณะทำงานฯ นำชุดคำถามที่ได้มาจัดทำร่างแบบสอบถาม	ต.ค. 58
6	องค์กรภาคประชาสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่รัฐร่วมกันทดสอบร่างแบบสอบถาม	พ.ย. 58
7	คณะทำงานฯ นำข้อคิดเห็นที่ได้จากการทดสอบร่างแบบสอบถามมาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์	พ.ย. 58
8	คณะทำงานฯ จัดทำคู่มือการเก็บข้อมูลภาคสนาม วางแผนการเก็บข้อมูลภาคสนาม และเตรียมทีมภาคสนาม	ธ.ค. 58
9	คณะทำงานฯ เตรียมความพร้อมทีมที่จะสัมภาษณ์ผู้นำความคิด	ม.ค. 59
10	คณะทำงานฯ จัดอบรมการเก็บข้อมูลภาคสนามแก่ทีมภาคสนามทั้งในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิด ซึ่งรวมถึงการลงพื้นที่ฝึกปฏิบัติการเก็บข้อมูลกับชุมชนใกล้เคียง	ม.ค. 59
11	คณะทำงานฯ แถลงข่าวความเป็นมาของการทำงานและกำหนดการลงพื้นที่เก็บข้อมูล	ม.ค. 59
12	ทีมภาคสนามลงพื้นที่เก็บข้อมูลทั้งในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำความคิด	ก.พ. – มี.ค. 59
13	องค์กรภาคประชาสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ และคณะทำงานฯ ร่วมกันวิเคราะห์ผลการสำรวจเบื้องต้นก่อนนำเสนอต่อสาธารณะ	เม.ย. 59
14	คณะทำงานฯ แถลงข่าวผลการสำรวจความคิดเห็นต่อสาธารณะ	พ.ค. 59

จากขั้นตอนข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าการสำรวจครั้งนี้เป็นความพยายามร่วมกันของสถาบันวิชาการและมหาวิทยาลัยจากทั้งในและนอกพื้นที่ที่ได้ร่วมกันปรึกษาหารือกับองค์กรภาครัฐและภาคประชาสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งในส่วนของการออกแบบชุดคำถาม การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล การสุ่มตัวอย่าง ตลอดจนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างรอบด้าน ครบถ้วน มีความถูกต้องแม่นยำทางหลักวิชาการสถิติ และมีความชอบธรรมทางการเมืองมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

1.5 ระเบียบวิธีวิจัยและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยทำการศึกษาในประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป กำหนดพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา ในส่วนของอำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างในส่วนของกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้นจะใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบจากระดับตำบล หมู่บ้าน จนถึงระดับครัวเรือนและผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการใช้หลักความน่าจะเป็นในทางสถิติ เพื่อประกันว่าทุกคนทุกหน่วยในประชากรที่ศึกษามีโอกาสเท่ากันในการถูกเลือก และมีความน่าเชื่อถือของความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะทำให้ผลการสำรวจมีความคลาดเคลื่อนทางสถิติในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างได้จำนวน 1,560 ตัวอย่าง[2] จากพื้นที่ 195 หมู่บ้าน/ชุมชน 79 ตำบล 36 อำเภอ

สำหรับการสำรวจความคิดเห็นของผู้นำความคิดนั้น มีขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแทนของผู้นำความคิดด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากการประชุมร่วมกันระหว่างเครือข่ายภาคประชาสังคม นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ สื่อมวลชน และคณะทำงานวิชาการของโครงการฯ ร่วมกันเสนอรายชื่อบุคคลที่อยู่ในกลุ่มองค์กรดังกล่าวและมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสันติภาพในพื้นที่ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของลักษณะผู้นำทางความคิดที่จะเสนอรายชื่อ (ดูรายละเอียดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมในภาคผนวก) และทางคณะทำงานวิชาการจะพิจารณาโดยใช้การเรียงลำดับคะแนนความถี่สูงสุด 50 ลำดับแรก และดำเนินการประสานกับผู้นำความคิดที่อยู่ในรายชื่อตั้งต้นเพื่อทำการสัมภาษณ์ต่อไป

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้าโดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมเก็บข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์มาแล้ว ซึ่งมีผู้ควบคุมงานภาคสนามคอยประสานงานกับพนักงานสัมภาษณ์ ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม 2559

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่พัฒนาจากการรวบรวมการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาสังคมและผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ส่วนที่ 3 ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข และส่วนที่ 4 ทัศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

[2] เดิมเก็บข้อมูลได้ 1,560 ตัวอย่าง แต่พบว่ามี 1 ตัวอย่างที่มีอายุ 74 ปี ซึ่งเกินกว่าที่กำหนดไว้ คือ ระหว่าง 18–70 ปี ตัวอย่างที่ใช้วิเคราะห์ในท้ายที่สุดจึงเป็นจำนวน 1,559 ตัวอย่าง

2. บริบทสถานการณ์

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามครั้งนี้อยู่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2559 ซึ่งบริบทสถานการณ์ในช่วงของการเก็บข้อมูลอาจส่งผลต่อความคิดเห็นและความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างไม่มากก็น้อย ทางคณะผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงบริบทสถานการณ์ของพื้นที่ในช่วงเวลาดังกล่าวโดยย่อด้วย เพื่อให้เห็นสภาพบริบทว่าทั้งกลุ่มตัวอย่างและทีมภาคสนามที่ลงพื้นที่ต่างอยู่ภายใต้บรรยากาศสภาพแวดล้อมอย่างไร

ในแง่ของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป ช่วงของการเก็บข้อมูลนี้เป็นช่วงที่ราคายางแผ่นดิบในท้องถิ่นประจำเดือนกุมภาพันธ์และเดือนมีนาคมโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 36.75 และ 43.92 บาท ตามลำดับ ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ[3] ทั้งนี้หากพิจารณาถึงเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่นั้น ในเดือนกุมภาพันธ์ได้เกิดเหตุการณ์ขึ้นทั้งหมด 66 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต 32 คน และบาดเจ็บ 54 คน โดยมีการโจมตีเขตเมืองเป็นครั้งแรกในรอบปี[4]

สำหรับในส่วนของสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมวัฒนธรรมโดยรวม ซึ่งรวมถึงสถานการณ์ของกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขด้วยนั้น สามารถประมวลสถานการณ์สำคัญที่ปรากฏเป็นข่าวตามลำดับเวลาได้ดังนี้

12 กุมภาพันธ์ – คณะทำงานระดับเทคนิค[5]ของคณะพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลและกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ/มาราปาตานี ได้ข้อสรุปร่วมกันเบื้องต้นต่อร่างข้อกำหนดในการพูดคุย หรือที่เรียกกันสั้นๆ ว่า TOR (Terms of Reference) ซึ่งมีเนื้อหาหลักว่าทั้งสองฝ่ายจะมีแนวทางและข้อปฏิบัติในการพูดคุยระหว่างกันอย่างไร โดยจะต้องนำข้อสรุปดังกล่าวเข้าหารือคณะพูดคุยชุดใหญ่ของแต่ละฝ่ายอีกครั้งหนึ่ง และหากได้รับ

---

[3] ดูรายละเอียดที่การยางแห่งประเทศไทย http://www.rubber.co.th/rubber2012/menu5.php

[4] ดูรายละเอียดที่ฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้ http://www.deepsouthwatch.org/node/8638

[5] คณะทำงานระดับเทคนิค (Technical Working Group) คือคณะทำงานย่อยที่คณะพูดคุยชุดใหญ่ของแต่ละฝ่ายเป็นผู้กำหนดตัวบุคคลให้มาเป็นคณะทำงาน โดยมีหน้าที่ในการพูดคุยหารือในรายละเอียดเพื่อหาข้อสรุปเบื้องต้นก่อนนำเสนอต่อคณะพูดคุยชุดใหญ่พิจารณาต่อไป

ความเห็นชอบจากชุดใหญ่ กระบวนการพูดคุยก็จะเริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการตามแผนที่ได้กำหนดไว้[6] ทั้งนี้ กระบวนการพูดคุยดังกล่าวมีลักษณะกึ่งเปิดเผยกึ่งปิดลับ เนื่องจากอยู่ในช่วงของการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ซึ่งนายอาบูฮาฟิซ อัลฮากิม หนึ่งในสมาชิกคณะพูดคุยของมาราปาตานีกล่าวว่า *"ขณะนี้การพูดคุยของทั้งสองฝ่ายยังอยู่ในระดับที่ไม่เป็นทางการ และเรายังไม่ได้แตะในประเด็นปัญหาที่หนักๆ เลย"*[7] ซึ่งรวมถึงเรื่องพื้นที่ปลอดภัยที่หลายฝ่ายมักพูดถึงด้วย

14 กุมภาพันธ์ – ครอบครัวแวมะนอได้เก็บข้าวของทั้งหมดที่มีอยู่ในบ้านที่ตะโละกาโปร์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี และออกจากที่ดิน 14 ไร่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนปอเนาะญิฮาดวิทยา โดยข่าวนี้ได้เป็นที่สนใจของประชาชนในพื้นที่อย่างมาก หลังจากที่แพ้คดีในศาล และถูกคำสั่งศาลยึดทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ว่าด้วยการยึดทรัพย์ที่ถูกใช้ในการสนับสนุนการก่อการร้ายด้วยการเป็นที่ฝึกอาวุธของผู้ก่อเหตุ[8]

24 กุมภาพันธ์ – พลโทนักรบ บุญบัวทอง เลขานุการคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลได้แถลงต่อนักข่าวที่สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศแห่งประเทศไทยว่า *"ในเรื่องของการพูดคุยภายใต้ คสช. ที่ผ่านมา มีการพบปะเต็มคณะอย่างไม่เป็นทางการสี่หน บวกกับการทำงานของคณะพูดคุยชุดเล็กในการกำหนดกติกาการพูดคุย ซึ่งจวนจะแล้วเสร็จ"*[9]

13 มีนาคม – มีกลุ่มบุคคลใช้อาวุธปืนโจมตีเจ้าหน้าที่ 2 จุดในอำเภอเจาะไอร้อง คือบริเวณสถานีรถไฟเจาะไอร้องและฐานปฏิบัติการทหารพรานซึ่งอยู่ติดกับโรงพยาบาลเจาะไอร้อง โดยกลุ่มที่โจมตีฐานปฏิบัติการได้เข้าไปในตัวโรงพยาบาลพร้อมกับมีการยิงต่อสู้กันอย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งสองเหตุการณ์ไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ[10] ซึ่งข่าวนี้ถือเป็นข่าวระดับประเทศที่สื่อสำนักต่างๆ รายงานกันอย่างกว้างขวาง

---

[6] ดูรายละเอียดที่ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ http://www.deepsouthwatch.org/dsj/8100

[7] ดูรายละเอียดที่ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ http://www.deepsouthwatch.org/dsj/7997

[8] ดูรายละเอียดที่บีบีซีไทย https://www.facebook.com/BBCThai/posts/1739263359628030

[9] ดูรายละเอียดที่บีบีซีไทย https://www.facebook.com/BBCThai/photos/a.1527194487501586.1073741828.152607194 0947174/1742780712609628/?type=3&theater

[10] ดูรายละเอียดที่โพสต์ทูเดย์ http://www.posttoday.com/local/south/421286

3. ความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนทั่วไป[11]

3.1 ความปลอดภัยและความมั่นคง

ในส่วนนี้จะถามผู้ตอบแบบสอบถามว่าเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือไม่อย่างไร สถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตมากน้อยเพียงใดในด้านใดบ้าง รู้สึกปลอดภัยหรือไม่ในการทำกิจกรรมต่างๆ และมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างหรือไม่ภายใต้รัฐบาลปัจจุบัน (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) จากนั้นจะเป็นเรื่องมุมมองต่อความรุนแรงว่าคิดเห็นอย่างไรต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้น และคิดว่าความรุนแรงดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใด ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการจับอารมณ์ความรู้สึกของคนในพื้นที่ต่อประเด็นเรื่องความมั่นคงปลอดภัยที่ถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่สุด

ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ หรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ดังกล่าว จำนวนร้อยละ 15.5 ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามอีกร้อยละ 84.5 ไม่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือไม่เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

ตารางที่ 1: ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด (Q15-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่เคย	**84.5**
2. เคย *(ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)*	15.5

[11] ผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของประชาชนทั่วไปมีจำนวนทั้งสิ้น 1,559 คน

ตัวแปร	ร้อยละ
2.1 ทรัพย์สินของตนเองเสียหาย	7.8
2.2 เคยได้รับบาดเจ็บ	8.5
2.3 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ	21.1
2.4 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต	**26.9**
2.5 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทหายตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุ	2.7
2.6 เคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่	8.7
2.7 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่	12.6
2.8 ได้ทราบว่าตนเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทมีชื่อในบัญชีดำหรือผู้ต้องสงสัย	4.4
2.9 เคยถูกข่มขู่จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด	4.6
2.10 อื่นๆ	2.7
99. ขอไม่ตอบ	-

ทั้งนี้ เมื่อขอให้ผู้ที่ตอบว่าเคยนั้นระบุว่าเป็นประสบการณ์ในลักษณะใด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตมากที่สุด ร้อยละ 26.9 ทั้งนี้ หากคำนวณสัดส่วนกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว พบว่า**จาก 100 คน จะมี 4 คนที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต**

รองลงมาเป็นลำดับที่สองคือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทบาดเจ็บ ร้อยละ 21.1 และลำดับที่สามคือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 12.6 โดย**ผู้หญิงจะระบุว่ามีสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตจากเหตุการณ์มากกว่าผู้ชาย**

ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

สำหรับสามเรื่องแรกในชีวิตประจำวันที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่มากที่สุด คือ เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และรายได้ (ร้อยละ 67.5) การเดินทางในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 63.2) และความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 61.8) ตามลำดับ ส่วนเรื่องที่ไม่รู้สึกว่ามีผลกระทบมากนัก คือ การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาเดียวกัน (ร้อยละ 59.6) การประกอบศาสนกิจ (ร้อยละ 58) และการติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างกัน (ร้อยละ 52.8) ซึ่ง**ในภาพรวมแล้วผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกว่าได้รับผลกระทบในเรื่องของปากท้อง การทำมาหากิน รายได้ และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต มากกว่าผลกระทบทางวัฒนธรรมและศาสนา**

แผนภาพที่ 1: ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q16-ประชาชนทั่วไป)

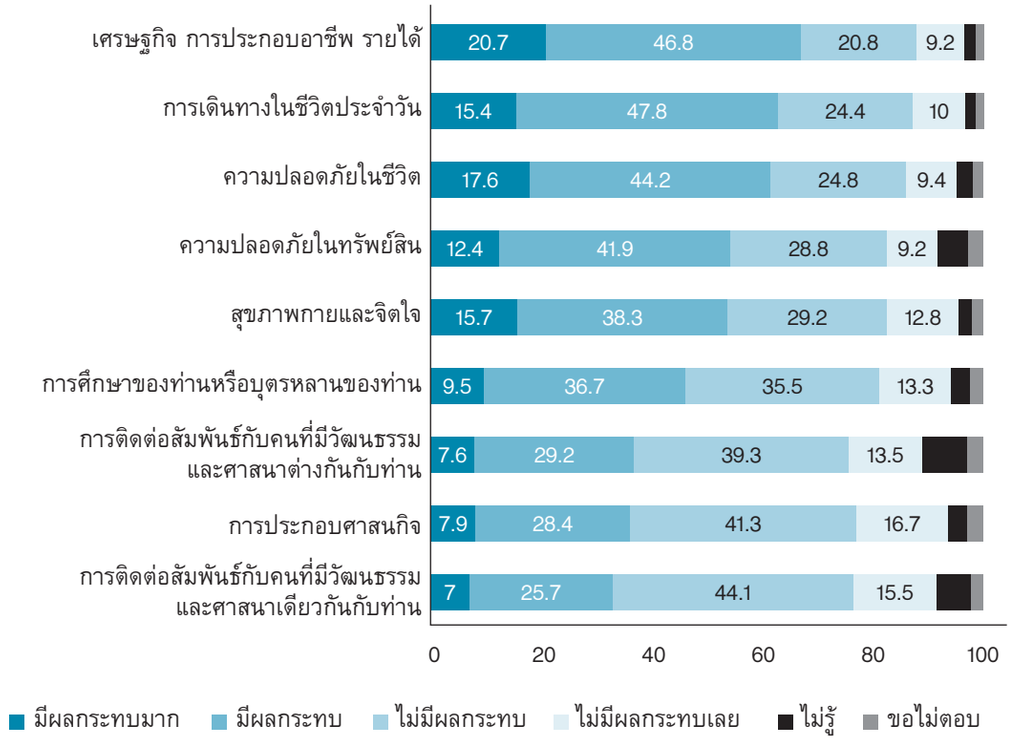

ความรู้สึกปลอดภัย

จะเห็นได้ว่านอกเหนือจาก**การออกจากบ้านในเวลากลางคืน** ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาที่จะรู้สึกไม่ปลอดภัยท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรง (ร้อยละ 66.9) นั้น กิจกรรมที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุดรองลงมา คือการพบปะพูดคุยกับคนที่เราไม่รู้จัก (ร้อยละ 58.4) ซึ่งสะท้อนระดับความไม่ไว้วางใจของผู้คนในสังคมที่มีอยู่สูงพอสมควร ส่วนลำดับถัดมาคือ การอยู่ใกล้กับเจ้าหน้าที่รัฐที่มาอาวุธ (ร้อยละ 57.4) และการวิจารณ์ทหารตำรวจ (ร้อยละ 57.3) ในทางกลับกัน การกระทำที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่**รู้สึกว่าปลอดภัยมากที่สุด คือ การอยู่ในมัสยิด** (ร้อยละ 65.3) **โดยในภาพรวม ผู้หญิงจะรู้สึกไม่ปลอดภัยมากกว่าผู้ชาย**

สำหรับการเดินทางผ่านด่านตรวจค้น คนมุสลิมจะรู้สึกไม่ปลอดภัยมากกว่าคนพุทธอย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ 48 ต่อร้อยละ 25 ตามลำดับ) เช่นเดียวกับการมีเจ้าหน้าที่รัฐมาเยี่ยมที่บ้าน (ร้อยละ 47 ต่อร้อยละ 27 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 2: ท่านคิดว่าการกระทำต่อไปนี้ปลอดภัยมากน้อยเพียงใด (Q25-ประชาชนทั่วไป)

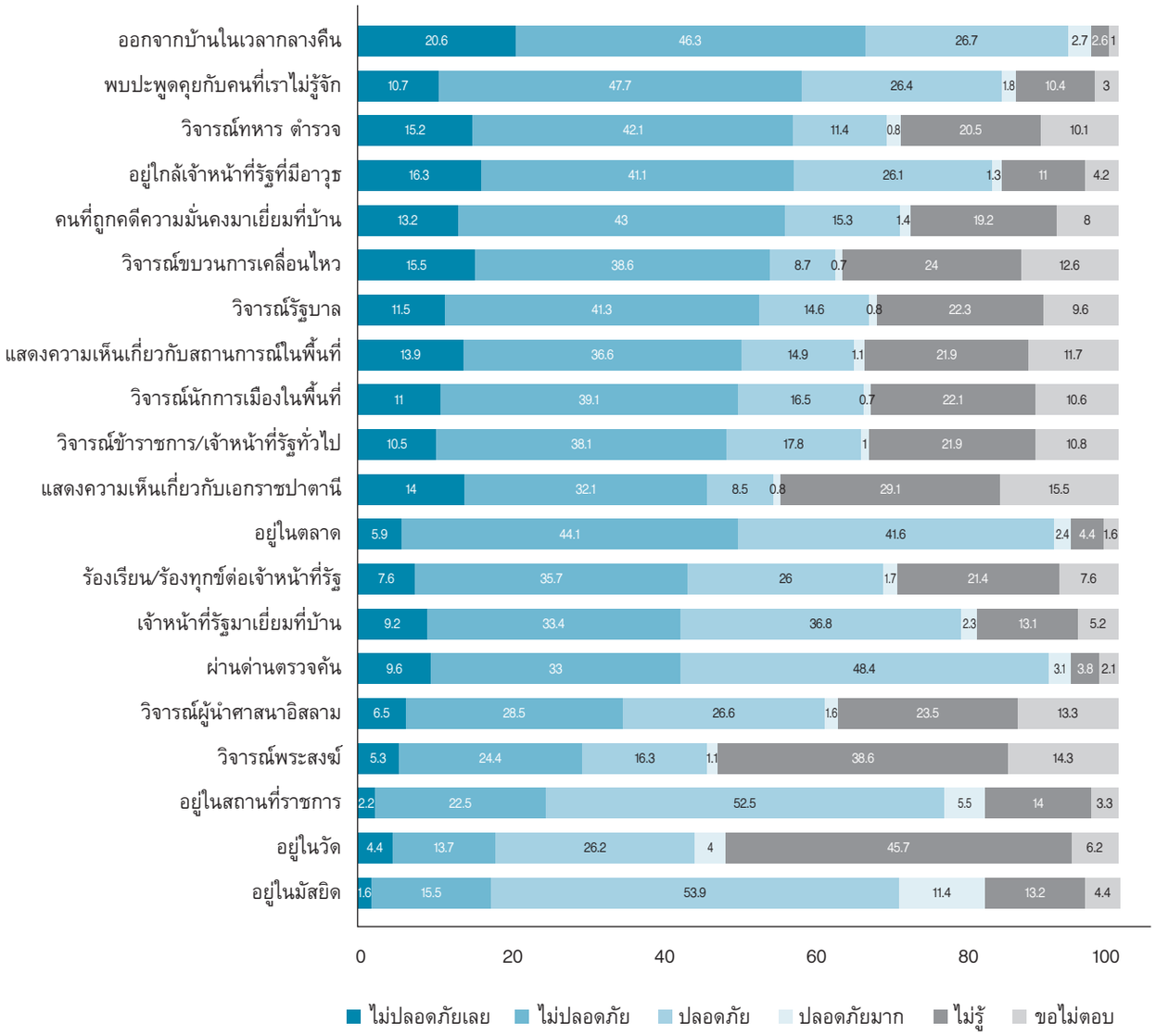

ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

เมื่อขอให้ประเมินดูว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หากเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในช่วงรัฐบาลก่อนหน้านี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม **ส่วนใหญ่รู้สึกว่าสถานการณ์ในพื้นที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงรัฐบาลปัจจุบัน** กล่าวคือ รู้สึกว่าเหมือนเดิมอย่างในช่วงรัฐบาลที่แล้ว ไม่ได้รู้สึกดีขึ้นหรือแย่ลง (ร้อยละ 38.3) ในขณะที่ร้อยละ 29.8 รู้สึกว่าแย่ลง (“แย่ลงมาก” ร้อยละ 11.1 และ “แย่ลง” ร้อยละ 18.7) โดยร้อยละ 22.7 รู้สึกว่าสถานการณ์ดีขึ้น (“ดีขึ้นมาก” ร้อยละ 1.9 และ “ดีขึ้น” ร้อยละ 20.8)

เป็นที่น่าสังเกตว่า คนรุ่นอายุ 46-70 ปี มีแนวโน้มที่จะมองการทำงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ฯ ในแง่บวกมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับคนรุ่นอายุ 15-45 ปี ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลจากกลุ่มผู้นำความคิด ซึ่งมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 56 ปีที่รู้สึกว่าสถานการณ์ดีขึ้น

ตารางที่ 2: ท่านรู้สึกว่าสถานการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Q34-ประชาชนทั่วไป)

แย่ลงมาก ⟷ ดีขึ้นมาก					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
แย่ลงมาก	แย่ลง	เหมือนเดิม	ดีขึ้น	ดีขึ้นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
11.1%	18.7%	38.3%	20.8%	1.9%	6.1%	3.1%
29.8% (แย่ลง)		38.3% (เหมือนเดิม)	22.7% (ดีขึ้น)		9.2% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

มุมมองต่อความรุนแรง

ชุดคำถามที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจสถานการณ์อีกชุดคำถามหนึ่งคือ ประชาชนที่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งเกิดความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น มองความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างไร ทั้งในแง่ของตัวความรุนแรงเอง และในแง่ของสาเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงดังกล่าว

โดยมุมมองต่อความรุนแรงที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด (นำคำตอบ “ใกล้เคียงมาก” และ “ใกล้เคียง” มารวมกัน) คือ มุมมองที่ว่า “หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหาร่วมกันมากขึ้น” (ร้อยละ 63.1) ที่ใกล้เคียงรองลงมาเป็นลำดับที่สองคือ “หากความรุนแรงลดลง จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ปัญหาอย่างจริงจัง” (ร้อยละ 42.8) ซึ่งก็สะท้อนทัศนคติอีกด้านของคนจำนวนหนึ่งที่ว่า ความรุนแรงมีผลทำให้ผู้เกี่ยวข้องหันมาสนใจที่จะแก้ปัญหา

ส่วนลำดับถัดไปคือ “ไม่มีสถานการณ์ใดที่จะใช้เป็นข้ออ้างในการใช้ความรุนแรงได้” (ร้อยละ 42.4) และ “ในบางครั้ง การใช้ความรุนแรงก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในการบรรลุเป้าหมาย” (ร้อยละ 34.1) สุดท้ายคือมุมมองที่ว่า “วิธีการที่กลุ่มไอซิส/ไอเอสปฏิบัติต่อเชลยหรือผู้ที่มีความคิดเห็นต่างกับกลุ่มเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว” (ร้อยละ 15.8)

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “ในบางครั้ง การใช้ความรุนแรงก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในการบรรลุเป้าหมาย” นั้น เป็นผู้ที่ระบุตัวตนของตนเองว่าเป็นคนพุทธ คนมุสลิม คนมลายู และคนไทยในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 37, 35, 33, และ 31 ตามลำดับ) กล่าวคือ ในทุกกลุ่มวัฒนธรรมต่างก็มีผู้ที่เห็นว่า บางครั้ง การใช้ความรุนแรงก็เป็นเรื่องจำเป็นในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

สำหรับในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีสถานการณ์ใดที่จะใช้เป็นข้ออ้างในการใช้ความรุนแรงได้” นั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในจังหวัดยะลา (ร้อยละ 50) รองลงมาคือผู้ที่อยู่ในจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 45) ผู้ที่อยู่ในจังหวัดปัตตานี (ร้อยละ 41) และผู้ที่อยู่ในจังหวัดนราธิวาส (ร้อยละ 37) ตามลำดับ

ในส่วนของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “วิธีการที่กลุ่มไอซิส/ไอเอสปฏิบัติต่อเชลยหรือผู้ที่มีความคิดเห็นต่างกับกลุ่มเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว” นั้น มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นคนพุทธและมุสลิมในสัดส่วนที่เท่ากันคือ ร้อยละ 16

แผนภาพที่ 3: มุมมองต่อความรุนแรงแต่ละข้อดังต่อไปนี้
ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q23-ประชาชนทั่วไป)

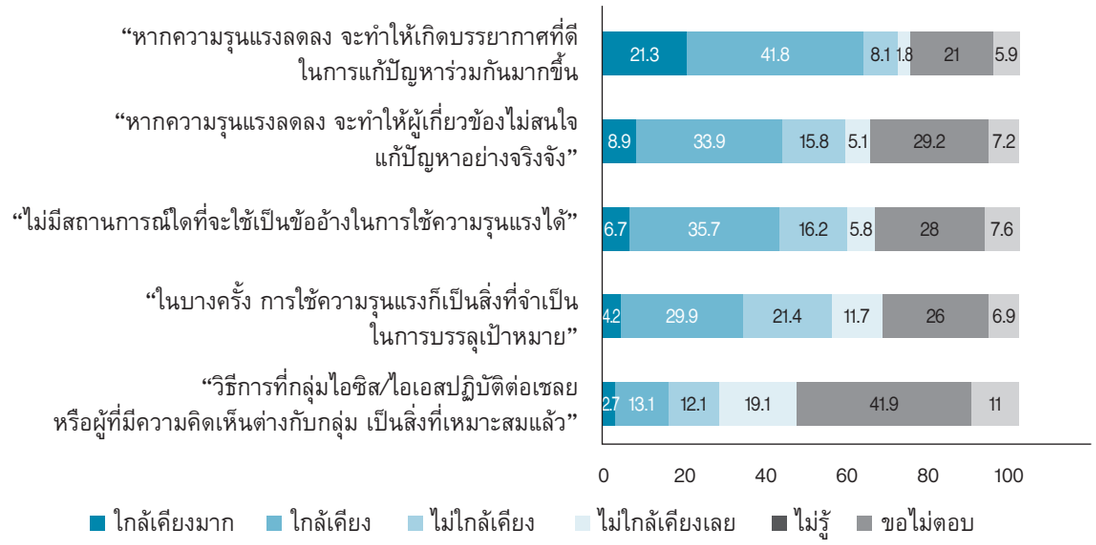

จากมุมมองต่อความรุนแรงโดยทั่วไป เมื่อถามเจาะจงถึงสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด พบว่าสาเหตุของความรุนแรงที่ใกล้เคียงกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดในลำดับต้นๆ คือ **"ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้าของเถื่อน"** (ร้อยละ 53.9) **"ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง"** (ร้อยละ 50.2) และ **"ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม"** (ร้อยละ 49.3)

แผนภาพที่ 4: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้
ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q22-ประชาชนทั่วไป)

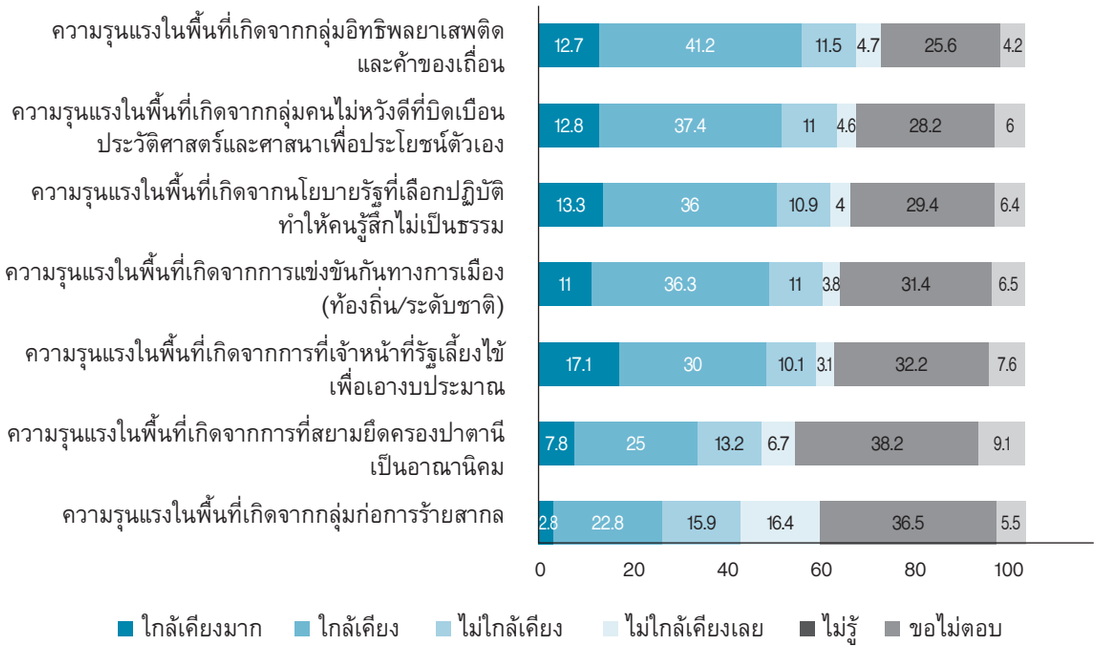

อย่างไรก็ตาม จากแผนภาพที่ 4 จะเห็นได้ว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนไม่น้อยเลือกตอบว่า “ไม่รู้” หรือ “ขอไม่ตอบ” ในบางตัวเลือก[12] ทางคณะผู้วิจัยจึงจัดลำดับตัวเลือกที่มีผู้ตอบว่า “ขอไม่ตอบ” หรือ “ไม่รู้” มากที่สุดในลำดับต้นๆ โดยใช้ “ขอไม่ตอบ” เป็นตัวตั้ง เพื่อเทียบเคียงประกอบกัน ซึ่งปรากฏผลดังนี้ คือ “ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม” (ขอไม่ตอบร้อยละ 9.1 และไม่รู้ร้อยละ 38.2) “ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เพื่อเอางบประมาณ” (ขอไม่ตอบร้อยละ 7.6 และไม่รู้ร้อยละ 32.2) และ “ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการแข่งขันกันทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือในระดับชาติ” (ขอไม่ตอบร้อยละ 6.5 และไม่รู้ร้อยละ 31.4)

เป็นที่น่าสังเกตว่า**ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าไม่รู้สาเหตุนั้น เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย และเมื่อพิจารณาในแง่ของจังหวัด ผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในจังหวัดนราธิวาสจะตอบไม่รู้หรือขอไม่ตอบมากที่สุด** ส่วนที่ตอบมากที่สุดจะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในจังหวัดสงขลา และเป็นจังหวัดที่ตอบข้อ “ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม” มากที่สุดด้วย คิดเป็นร้อยละ 45 เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดปัตตานี (ร้อยละ 34) จังหวัดยะลา (ร้อยละ 32) และจังหวัดนราธิวาส (ร้อยละ 25)

แผนภาพที่ 5: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด – ในส่วนที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” (Q22–ประชาชนทั่วไป)

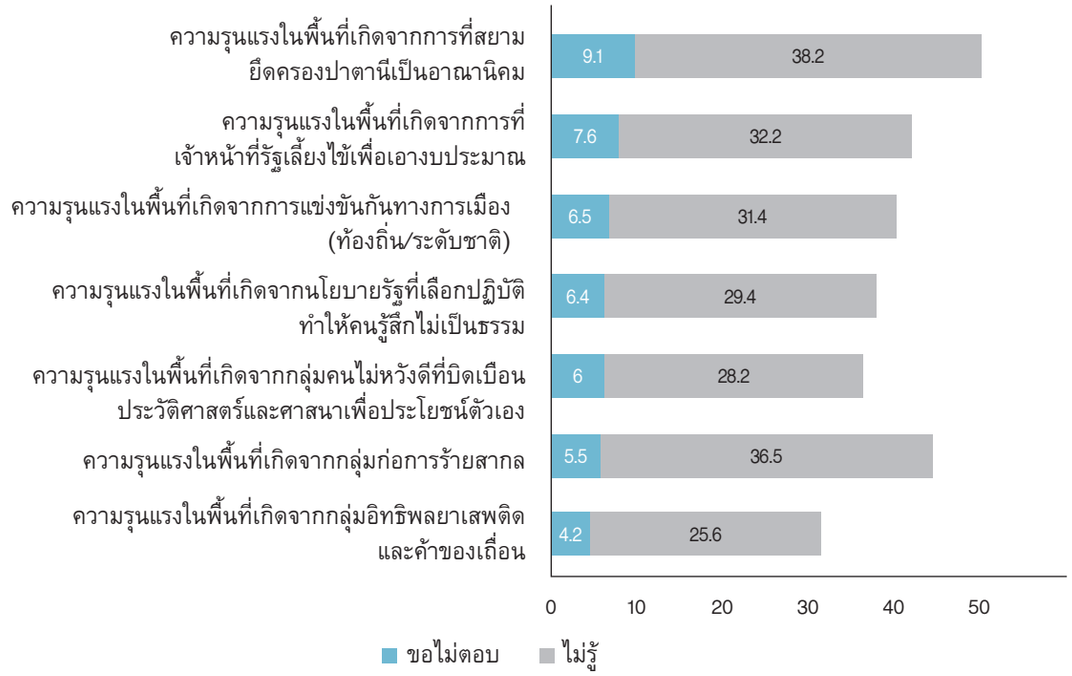

[12] ในบางข้อคำถามจากนี้ไป จะมีการเลือกตอบข้อ “ขอไม่ตอบ” หรือ “ไม่รู้” นี้ในสัดส่วนที่สูงเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ด้วยหลายเหตุผล เช่น เนื้อหาในข้อคำถามอาจจะมีความอ่อนไหวทำให้ผู้ตอบรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะแสดงความเห็น หรือไม่ทราบหรือไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะตอบจริงๆ เป็นต้น ซึ่งทางคณะผู้วิจัยจะเน้นให้เห็นถึงสาระที่เกี่ยวเนื่องกับคำตอบดังกล่าวในการนำเสนอในรายงานนี้เช่นเดียวกันโดยไม่ละเลยไป เนื่องจากการ “ขอไม่ตอบ” หรือ “ไม่รู้” ดังกล่าวของผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ในอีกนัยหนึ่งก็อาจจะเป็นการ “ตอบ” ที่อยู่ในรูปของ “เสียงของความเงียบ” ได้ และเป็นที่น่าสังเกตว่าโดยภาพรวม ผู้หญิงจะตอบ “ไม่รู้” หรือ “ขอไม่ตอบ” มากกว่าผู้ชาย และผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดนราธิวาสจะตอบ “ไม่รู้” หรือ “ขอไม่ตอบ” มากกว่าจังหวัดอื่นๆ

ต่อคำถามที่ว่าจะเรียกสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่า **"การก่อความไม่สงบ"** (ร้อยละ 54.3) รองลงมาคือ "การก่อเหตุรุนแรง" "การก่อการร้าย" "การละเมิดสิทธิมนุษยชน" (ร้อยละ 8.9, 6.7, และ 4.2 ตามลำดับ) ถัดไปคือ "ญิฮาด" "สงคราม" และ "การก่ออาชญากรรม" (ร้อยละ 3.1, 1, และ 0.4 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม ในจำนวนผู้ที่เรียกสถานการณ์นี้ว่าเป็นการก่อการร้ายนั้น จะเป็นคนพุทธมากกว่าคนมุสลิม (ร้อยละ 13 ต่อร้อยละ 5 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 6: ท่านจะเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร (Q21-ประชาชนทั่วไป)

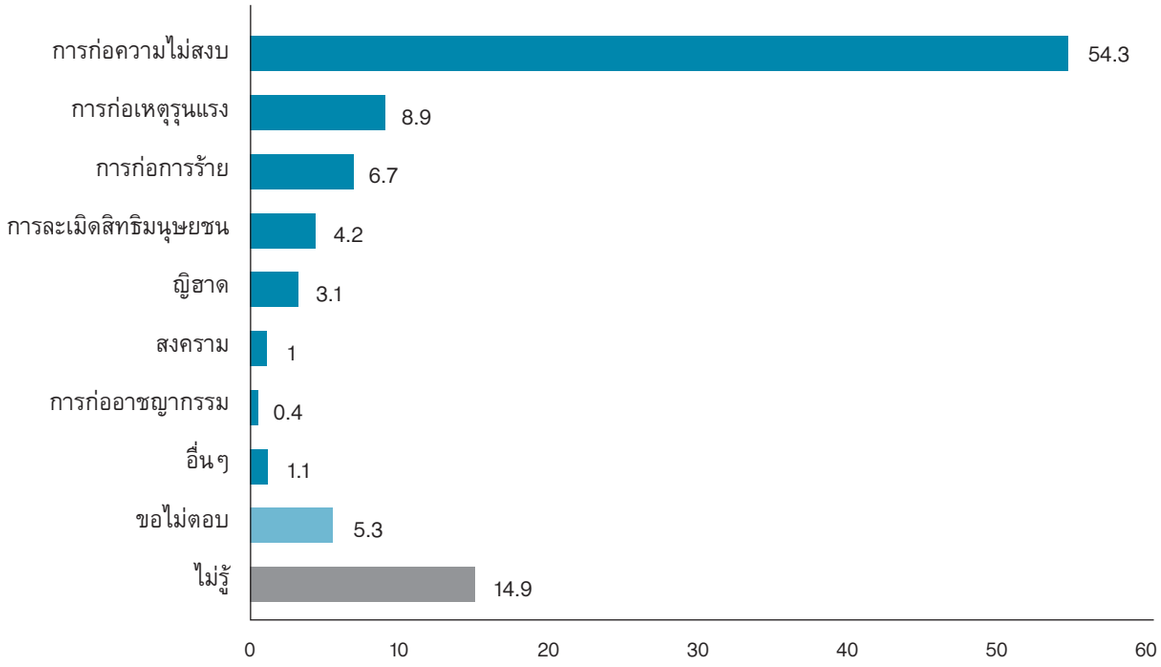

ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

ในข้อคำถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก โดยพบว่า ร้อยละ 28.7 ของผู้ตอบแบบสอบถามเลือก**กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน** ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับสอง คือ **ทหารพราน** คิดเป็นร้อยละ 18.4 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับสาม คือ**ขบวนการ** คิดเป็นร้อยละ 17.2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อย่างไรก็ตาม ในข้อคำถามนี้ มีผู้ที่ขอไม่ตอบหรือตอบว่าไม่รู้รวมกันทั้งหมด 801 คน ซึ่งมีจำนวนเกินครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 51.3

ตารางที่ 3: ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่
(Q24–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) กลุ่มยาเสพติด–น้ำมันเถื่อน	**28.7**
2) ทหารพราน	**18.4**
3) ขบวนการ (BRN/PULO/ฯลฯ)	**17.2**
4) รัฐบาล	15.7
5) นักการเมืองระดับชาติ	12.9
6) นักการเมืองท้องถิ่น	9.5
7) คนที่มีความแค้นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	7.1
8) กอ.รมน./ทหารประจำการ	6.3
9) คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	5.9
10) ตำรวจ	5.7
11) เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	4.2
12) สื่อมวลชน	2.6
13) ผู้นำศาสนาอิสลาม	2.5
14) ศอ.บต.	1.7
15) สถาบันการศึกษา	1.2
16) องค์กรภาคประชาสังคม	0.8
17) ชรบ.อรบ.อส.	0.7
18) มาเลเซีย	0.7
19) ประเทศต่าง ๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	0.5
20) พระสงฆ์	–
98) ไม่รู้	34.7
99) ขอไม่ตอบ	16.6

3.2 กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

หลังจากที่ได้เห็นถึงทัศนคติต่อสถานการณ์ความปลอดภัยและความมั่นคงในพื้นที่โดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ในส่วนนี้จะเป็นข้อค้นพบของชุดคำถามเกี่ยวกับความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ซึ่งจากการสำรวจ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้**คะแนนเฉลี่ยของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่ อยู่ที่ 4.72 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10** ซึ่งต่ำกว่าค่าตรงกลางเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงคะแนน จะพบว่า กลุ่มผู้ให้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 4 มีจำนวนมากกว่ากลุ่มผู้ให้คะแนนตั้งแต่ 6 ถึง 10 และกลุ่มผู้ให้คะแนนตรงกลาง (ร้อยละ 35.1, 29.6, และ 22.3 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4: ท่านให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่กี่คะแนน (Q35-ประชาชนทั่วไป)

คะแนนเฉลี่ย: 4.72

น้อยที่สุด ←										→ มากที่สุด	ขอไม่ตอบ
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ขอไม่ตอบ
3.2%	5.5%	6.2%	10.8%	9.4%	22.3%	10.3%	9.7%	6.4%	1.9%	1.3%	3.8%

35.1% (น้อย) | 22.3% (ปานกลาง) | 29.6% (มาก)

<u>ความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย</u>

เมื่อถามต่อไปว่า เคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 46.7 ตอบว่าไม่เคยได้ยิน ขณะที่ร้อยละ 45.7 ตอบว่าเคยได้ยิน ซึ่งมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 37.9 ไม่ได้มีการติดตามข่าวดังกล่าวเลย ในขณะที่มีผู้ติดตามข่าวอยู่ร้อยละ 30.4 (รวมคำตอบติดตามบ้างและติดตามอย่างใกล้ชิด) และจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนไม่น้อย ไม่เคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยและไม่ได้ติดตามข่าวเลย ประกอบกับการดำเนินการพูดคุยของรัฐบาลนี้ที่มีลักษณะกึ่งเปิดกึ่งปิดลับนั้น จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลยว่าผู้ตอบแบบสอบถาม**เกือบทั้งหมดจะไม่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของทั้งรัฐบาลและขบวนการคือใคร**

ตัวเลขดังกล่าวนี้สะท้อนว่าผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการพูดคุยอาจจะต้องสื่อสารหรือแจ้งข่าวความคืบหน้าของการพูดคุยเป็นระยะต่อสาธารณะให้มากขึ้น หากต้องการให้ผู้คนในสังคมได้รับรู้ติดตามและมีส่วนช่วยสนับสนุนหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพูดคุย

ตารางที่ 5: ท่านเคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่ (Q36–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่เคยได้ยิน	**46.7**
2. เคยได้ยิน	45.7
99. ขอไม่ตอบ	7.6

ตารางที่ 6: ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขมากน้อยเพียงใด (Q37–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ได้ติดตามเลย	**37.9**
2. ไม่ค่อยได้ติดตาม	24.9
3. ติดตามบ้าง	28.2
4. ติดตามอย่างใกล้ชิด	2.2
99. ขอไม่ตอบ	6.8

ตารางที่ 7: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลปัจจุบันคือใคร (Q39–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ทราบ	**91.5**
2. ทราบ	1.8
99. ขอไม่ตอบ	6.7

ตารางที่ 8: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยสันติภาพของขบวนการในปัจจุบันคือใคร (Q40–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ทราบ	**92.4**
2. ทราบ	1.4
99. ขอไม่ตอบ	6.2

ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนไม่น้อย จะไม่เคยได้ยินข่าวกระบวนการพูดคุยและไม่ทราบรายละเอียดของกระบวนการพูดคุย แต่เมื่อถามถึงความรู้สึกว่า กระบวนการพูดคุยที่ได้เกิดขึ้นแล้วนั้น มีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือแย่ลงหรือไม่อย่างไรนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.6

ตอบว่าดีขึ้น ซึ่งอาจจะสะท้อนว่า**อย่างน้อยการมีกระบวนการพูดคุยก็ส่งผลเชิงบวกในทางจิตวิทยา** เพราะเมื่อเทียบกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่มองว่าทิศทางของสถานการณ์ในรัฐบาลนี้ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือแย่ลง แต่พอถามถึงผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กลับรู้สึกว่าทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมดีขึ้น ซึ่งอาจจะมีนัยยะถึงผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ได้ว่า อย่างไรเสีย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก็รู้สึกว่าการที่ทั้งสองฝ่ายมีการพูดคุยกันก็น่าจะดีกว่าไม่มี

ตารางที่ 9: ท่านรู้สึกว่ากระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด (Q38-ประชาชนทั่วไป)

แย่ลงมาก ๆ ⟵										⟶ ดีขึ้นมาก ๆ
-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5
1.9%	1.3%	2.4%	4%	7.1%	17.6%	17.3%	14.4%	10.8%	2.6%	1.5%

16.7% (แย่ลง) | 17.6% (ปานกลาง) | 46.6% (ดีขึ้น)

<u>ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย</u>

เมื่อถามว่าท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก**ร้อยละ 56.4 ตอบว่าสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา** ซึ่งก็สอดคล้องกับทิศทางของความเห็นในข้อก่อนหน้านี้ ในขณะที่มีผู้ไม่สนับสนุนอยู่ร้อยละ 4 อย่างไรก็ตาม **เป็นที่น่าสังเกตว่ามีผู้ตอบว่าไม่แน่ใจอยู่ร้อยละ 26.1 และขอไม่ตอบอยู่ร้อยละ 13.3 ซึ่งหากรวมกันแล้วก็ถือว่าเป็นตัวเลขที่มีจำนวนไม่น้อย (ร้อยละ 39.4)**

แผนภาพที่ 7: ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ (Q42-ประชาชนทั่วไป)

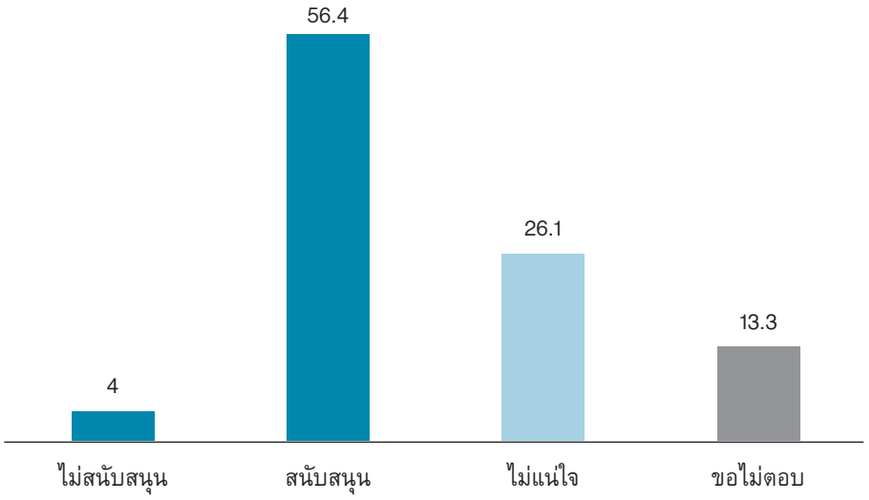

การที่มีผู้ตอบว่าไม่แน่ใจและขอไม่ตอบว่าสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่อยู่จำนวนไม่น้อยนั้น ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะมีข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยอยู่ ซึ่งเมื่อถามถึงประเด็นข้อกังวลดังกล่าวนั้น พบว่า**ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามกังวลมากที่สุดเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย คือ การไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง** (ร้อยละ 61.8) **การที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ตกลงกัน** (ร้อยละ 60.9) **และการที่สถานการณ์อาจรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม** (ร้อยละ 58.6)

แผนภาพที่ 8: ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย (Q48–ประชาชนทั่วไป)

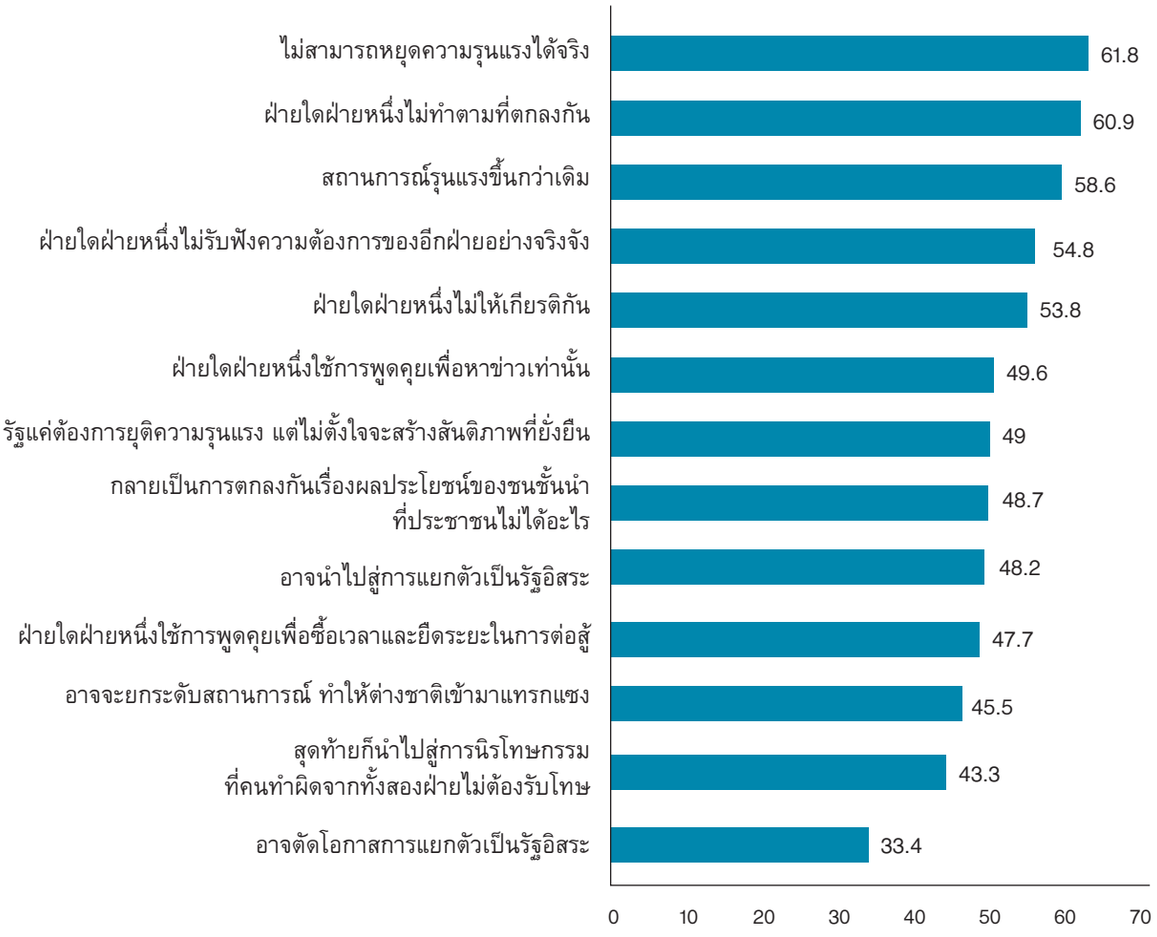

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยพบว่า ประเด็นข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าไม่รู้หรือขอไม่ตอบมากที่สุด คือ สุดท้ายการพูดคุยจะนำไปสู่การนิรโทษกรรมซึ่งคนทำผิดจากทั้งสองฝ่ายไม่ต้องรับโทษ (ร้อยละ 11.4) การตกลงกันจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร (ร้อยละ 10.5) และรัฐมีการพูดคุยเพียงแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ได้ตั้งใจที่จะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน (ร้อยละ 9.8)

แผนภาพที่ 9: ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย – ในส่วนที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” (Q48-ประชาชนทั่วไป)

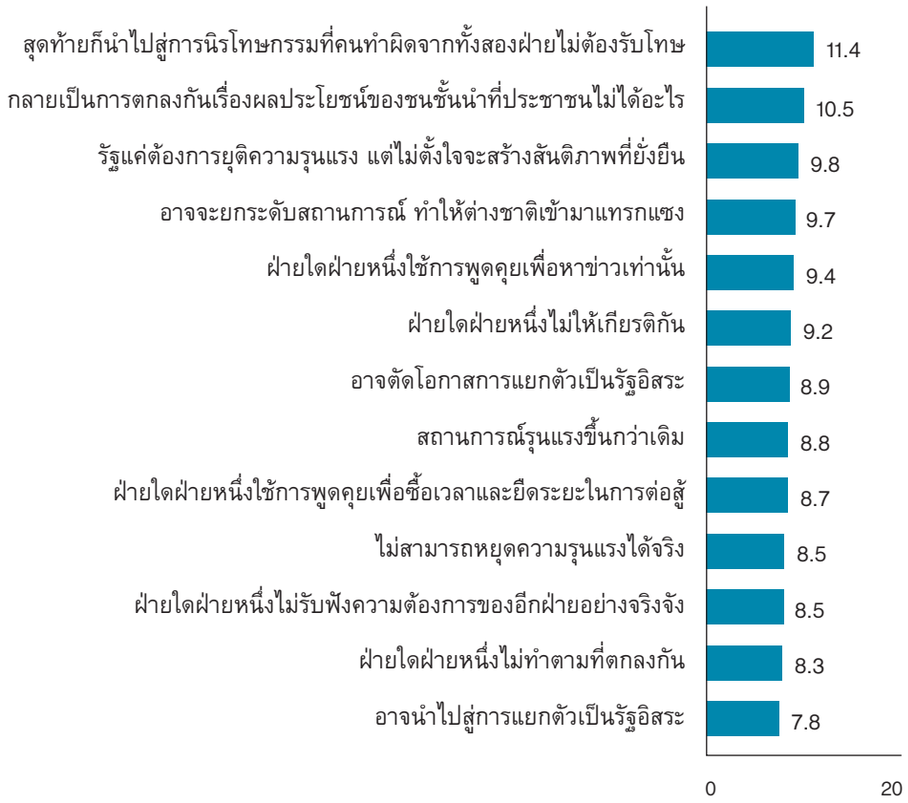

ทั้งนี้ทั้งนั้น เมื่อถามว่ามีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่ากระบวนการพูดคุยที่มีการดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 33 รู้สึกเฉยๆ ไม่ได้รู้สึกไปในทิศทางใดเป็นพิเศษ ในขณะที่อีกร้อยละ 23.1 ไม่เชื่อมั่นว่าการพูดคุยที่ทำอยู่ตอนนี้จะแก้ปัญหาได้ ส่วนอีกร้อยละ 20.6 มีความเชื่อมั่นว่าจะแก้ปัญหาได้ และอีกร้อยละ 23.2 ไม่รู้และขอไม่ตอบ

ตารางที่ 10: ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (Q43-ประชาชนทั่วไป)

ไม่เชื่อมั่นเลย ⟷ เชื่อมั่นมาก					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่เชื่อมั่นเลย	ไม่เชื่อมั่น	เฉยๆ	เชื่อมั่น	เชื่อมั่นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
6.1%	17%	33%	18.9%	1.7%	19.4%	3.8%
23.1% (ไม่เชื่อมั่น)		33% (เฉยๆ)	20.6% (เชื่อมั่น)		23.2% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกเฉย ๆ เมื่อถูกถามว่าเชื่อมั่นกระบวนการพูดคุยที่ทำอยู่ในขณะนี้หรือไม่นั้น เมื่อมาถึงความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าของการพูดคุย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก็รู้สึกเฉย ๆ เช่นเดียวกัน (ร้อยละ 39.8) รองลงมาคือไม่รู้และขอไม่ตอบ (ร้อยละ 25.8) พอใจ (ร้อยละ 22.2) และไม่พอใจ (ร้อยละ 12.2)

ตารางที่ 11: โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย (Q44-ประชาชนทั่วไป)

ไม่พอใจเลย ⟷ พอใจมาก					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่พอใจเลย	ไม่พอใจ	เฉยๆ	พอใจ	พอใจมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
3.1%	9.1%	39.8%	20.1%	2.1%	20.7%	5.1%
12.2% (ไม่พอใจ)		39.8% (เฉยๆ)	22.2% (พอใจ)		25.8% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

ทั้งนี้ หากเรานำจำนวนผู้ที่รู้สึกเฉยๆ และผู้ที่ไม่รู้และขอไม่ตอบจากทั้งสองคำถามข้างต้นมารวมกัน จะมีจำนวนเกินครึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งอาจจะตีความได้ว่าไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะตอบ กำลังรอดูท่าทีของทั้งสองฝ่ายอยู่ หรืออาจจะแค่ไม่ได้ให้ความสนใจกับการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ก็เป็นได้ และก็**มีความเป็นไปได้ว่า กลุ่มที่เฉย ๆ นี้จะเป็นพลังเงียบที่สามารถเทเสียงไปในทางบวกหรือลบก็ได้ขึ้นกับสถานการณ์และท่าทีของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพ**

ความหวังต่อการเกิดสันติภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม **ผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่ง (ร้อยละ 51) ยังคงตั้งความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพขึ้นได้ในพื้นที่ภายในอีก 5 ปีข้างหน้า** โดยที่ร้อยละ 26.2 รู้สึกว่าไม่มีความหวัง และอีกร้อยละ 22.8 ไม่รู้และขอไม่ตอบ

ตารางที่ 12: ท่านมีความหวังมากน้อยเพียงใดว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า (Q52-ประชาชนทั่วไป)

ไม่มีความหวังเลย ⟷ มีความหวังมาก				ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่มีความหวังเลย	ไม่มีความหวัง	มีความหวัง	มีความหวังมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
7.4%	18.8%	42.7%	8.3%	18.7%	4.1%
26.2% (ไม่มีความหวัง)		51% (มีความหวัง)		22.8% (ไม่รู้-ไม่ตอบ)	

<u>การมีส่วนร่วมของประชาชน</u>

เป็นที่ทราบกันดีว่า หากต้องการจะให้ข้อตกลงสันติภาพตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและมีความยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องมีประชาชนกลุ่มต่างๆ เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ซึ่ง**กลุ่มคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าจะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ นักการเมืองระดับชาติ ผู้นำศาสนาอิสลาม อุสตาซ องค์กรภาคประชาสังคม และนักวิชาการในมหาวิทยาลัย**

ในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 54.2 มองว่า**องค์กรภาคประชาสังคมจำเป็นที่จะต้องมารวมตัวกันแล้วนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย** ร้อยละ 50.5 มองว่าคณะพูดคุยของทั้งสองฝ่ายควรมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ร้อยละ 50 มองว่าองค์กรภาคประชาสังคมควรมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นโดยไม่ถูกแทรกแซงจากภาครัฐ และอีกร้อยละ 44.7 มองว่าประชาชนควรได้รับเชิญไปนั่งสังเกตการณ์บนโต๊ะพูดคุย

ตารางที่ 13: ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด (Q46-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย
1) **นักการเมืองระดับชาติ (ส.ส./ส.ว.)**	**6.03**
2) ผู้นำศาสนาอิสลาม	5.92
3) อุสตาซ	5.92
4) องค์กรภาคประชาสังคม	5.91
5) นักวิชาการมหาวิทยาลัย	5.88
6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ./เทศบาล/อบต.)	5.80
7) เครือข่ายเยาวชนนักศึกษา	5.57
8) เครือข่ายผู้หญิง	4.97
9) นักธุรกิจ	4.92
10) พระสงฆ์	4.33

แผนภาพที่ 10: ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (Q47-ประชาชนทั่วไป)

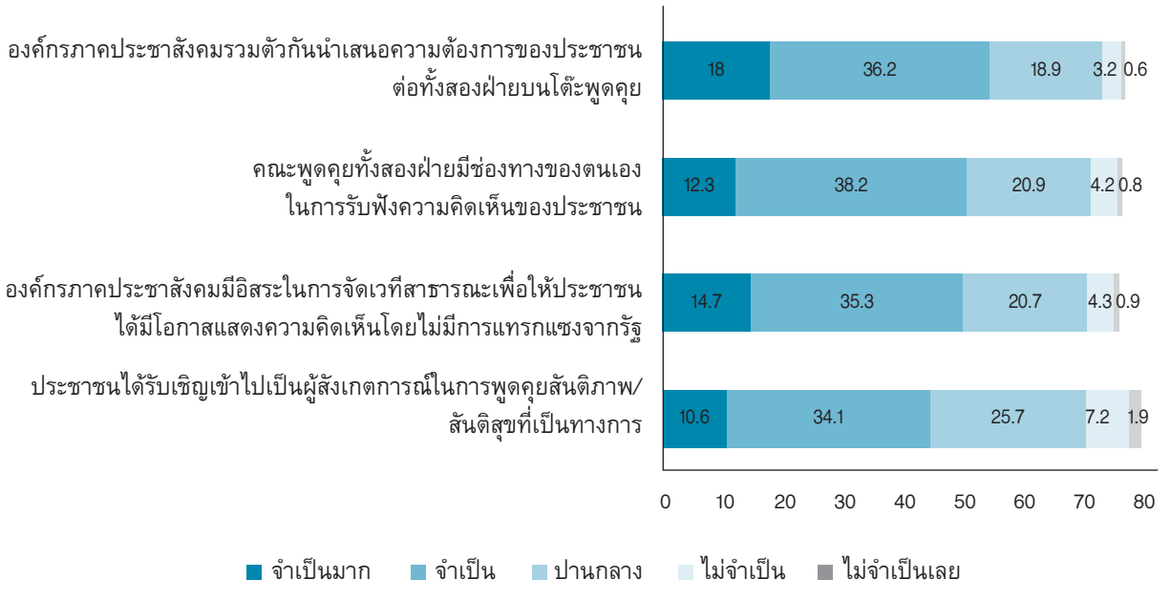

นอกจากรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้นแล้ว ยังมีอีกกลไกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในรูปของประชามติ ซึ่งก็จะเกิดคำถามตามมาว่าการทำประชามติดังกล่าว ควรทำเฉพาะในพื้นที่นี้หรือทำทั้งประเทศ โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 45.8 (รวมคำตอบระหว่าง "อยากให้เป็นอย่างนั้น" และ "จำเป็นอย่างยิ่ง") **อยากให้ทำประชามติเฉพาะประชาชนในพื้นที่นี้** โดยมีผู้ "ขอไม่ตอบ" และ "ไม่รู้" ในข้อนี้ ร้อยละ 24.4 ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 32.8 อยากให้ทำประชามติถามประชาชนทั้งประเทศ โดยมีผู้ "ขอไม่ตอบ" และ "ไม่รู้" ในข้อนี้ ร้อยละ 30.7

ตารางที่ 14: หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้ (Q49-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร		รับไม่ได้เลย (1)	ไม่ชอบแต่ทนได้ (2)	พอรับได้ (3)	อยากให้เป็นอย่างนั้น (4)	จำเป็นอย่างยิ่ง (5)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ตอบ (99)
1) ทำประชามติเฉพาะในพื้นที่	ร้อยละ	2.8	3.4	23.6	26.5	19.3	17.8	6.6
2) ทำประชามติทั้งประเทศ	ร้อยละ	9.9	6.5	20.1	20.5	12.3	21.7	9

เมื่อพูดถึงการออกเสียงประชามติ ประเด็นที่น่าสนใจคือ แล้วประชาชนมองว่าเสียงของตัวเองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล นักการเมืองในพื้นที่ ขบวนการเคลื่อนไหว และประชาชนนอกพื้นที่ในเรื่องจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด ซึ่ง**โดยรวมแล้ว ผู้ตอบสอบถามรู้สึกว่าเสียงของตนไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อฝ่ายใดทั้งนั้น** อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบกันระหว่างสี่กลุ่มนี้แล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก็มองว่าเสียงของตนมีอิทธิพลต่อนักการเมืองในพื้นที่ของตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 35.8) ในขณะที่มองว่าเสียงของตนมีอิทธิพลต่อรัฐบาลน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย (ร้อยละ 43.7)

อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถาม “ขอไม่ตอบ” หรือ “ไม่รู้” ว่าเสียงของตนมีผลต่อขบวนการเคลื่อนไหวหรือไม่มากที่สุดเมื่อเทียบกับสามกลุ่ม ร้อยละ 7.6 และร้อยละ 27.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 15: ท่านคิดว่าเสียงของท่านมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของฝ่ายต่างๆ ดังต่อไปนี้ในเรื่องจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด (Q50–ประชาชนทั่วไป)

		ไม่มีอิทธิพลเลย (1)	ไม่มีอิทธิพล (2)	มีอิทธิพล (3)	มีอิทธิพลมาก (4)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ตอบ (99)
1) ต่อรัฐบาล	ร้อยละ	**18.9**	**24.8**	24.4	5.6	20.1	6.1
2) ต่อนักการเมืองในพื้นที่ของท่าน	ร้อยละ	14.2	24.2	**28.7**	**7.1**	19.7	6.0
3) ต่อขบวนการเคลื่อนไหว	ร้อยละ	19.4	22.5	16.6	6.3	**27.5**	**7.6**
4) ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่	ร้อยละ	16.6	25.7	19.0	4.9	26.9	6.9

ความสำคัญของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติภาพ

ในข้อคำถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก โดยพบว่า ร้อยละ 17.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามเลือก**รัฐบาล** ซึ่งเป็นตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับสองคือ **ผู้นำศาสนาอิสลาม** คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับสามและสี่เท่าๆ กัน คือ**นักการเมือง**ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ 5.6 ส่วนกลุ่มขบวนการ มีผู้เลือกร้อยละ 3.9 ให้เป็นกลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการสร้างสันติภาพ

ตารางที่ 16: สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (Q51-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) รัฐบาล	**17.1**
2) ผู้นำศาสนาอิสลาม	**6.7**
3) นักการเมืองท้องถิ่น	**5.6**
3) นักการเมืองระดับชาติ	**5.6**
4) สถาบันการศึกษา	5.4
5) ศอ.บต.	5
6) เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	4.8
7) กอ.รมน./ทหารประจำการ	4.5
8) ขบวนการ (BRN/PULO/ฯลฯ)	3.9
9) องค์กรภาคประชาสังคม	3.7
10) ตำรวจ	3.4
11) สื่อมวลชน	3.3
12) กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน	2.6
13) ทหารพราน	1.9
14) คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	1
15) ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	0.8
16) ชรบ.อรบ.อส.	0.5
17) คนที่มีความแค้นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	0.5
18) มาเลเซีย	0.3
19) พระสงฆ์	0.2
98) ไม่รู้	14.8
99) ขอไม่ตอบ	8.4

<u>ประเด็นสำหรับการพูดคุยและที่ควรเร่งดำเนินการ</u>

สำหรับประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในขณะนี้มากที่สุด คือ **การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่** (ร้อยละ 27.4) เรื่องที่สองที่อยากจะให้คุยกันคือ **การแก้ไขปัญหายาเสพติด** (ร้อยละ 19.9) และ**การพัฒนาการศึกษา**ตามมาเป็นลำดับที่สาม (ร้อยละ 17) สำหรับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และกระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีความสำคัญตามมาเป็นเรื่องที่สี่และห้า (ร้อยละ 8.2 และร้อยละ 7.7 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 11: ท่านอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในขณะนี้
(Q57-ประชาชนทั่วไป)

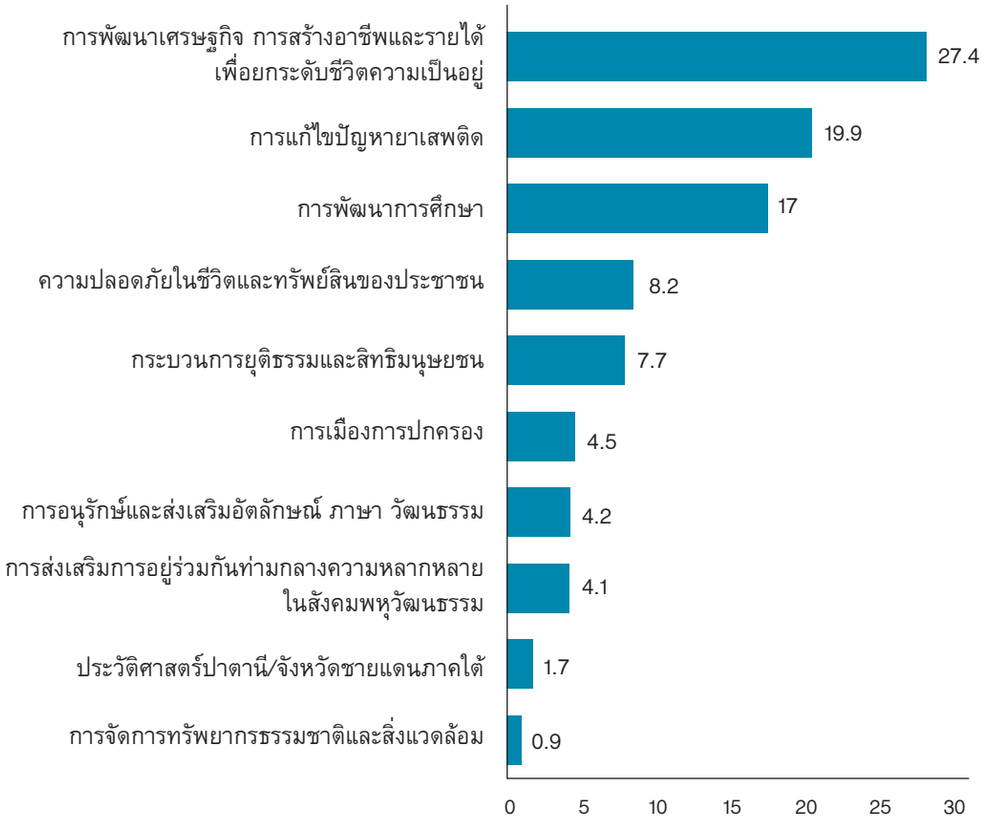

เมื่อถามเฉพาะเจาะจงลงไปถึงมาตรการรูปธรรมที่ควรเร่งดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่นั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 77.9 **อยากให้เร่งแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด** มาตรการรูปธรรมที่อยากให้เร่งดำเนินการตามมาคือ **การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน** ร้อยละ 74 และ**การปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม** ร้อยละ 62.2 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 12: ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ (Q64-ประชาชนทั่วไป)

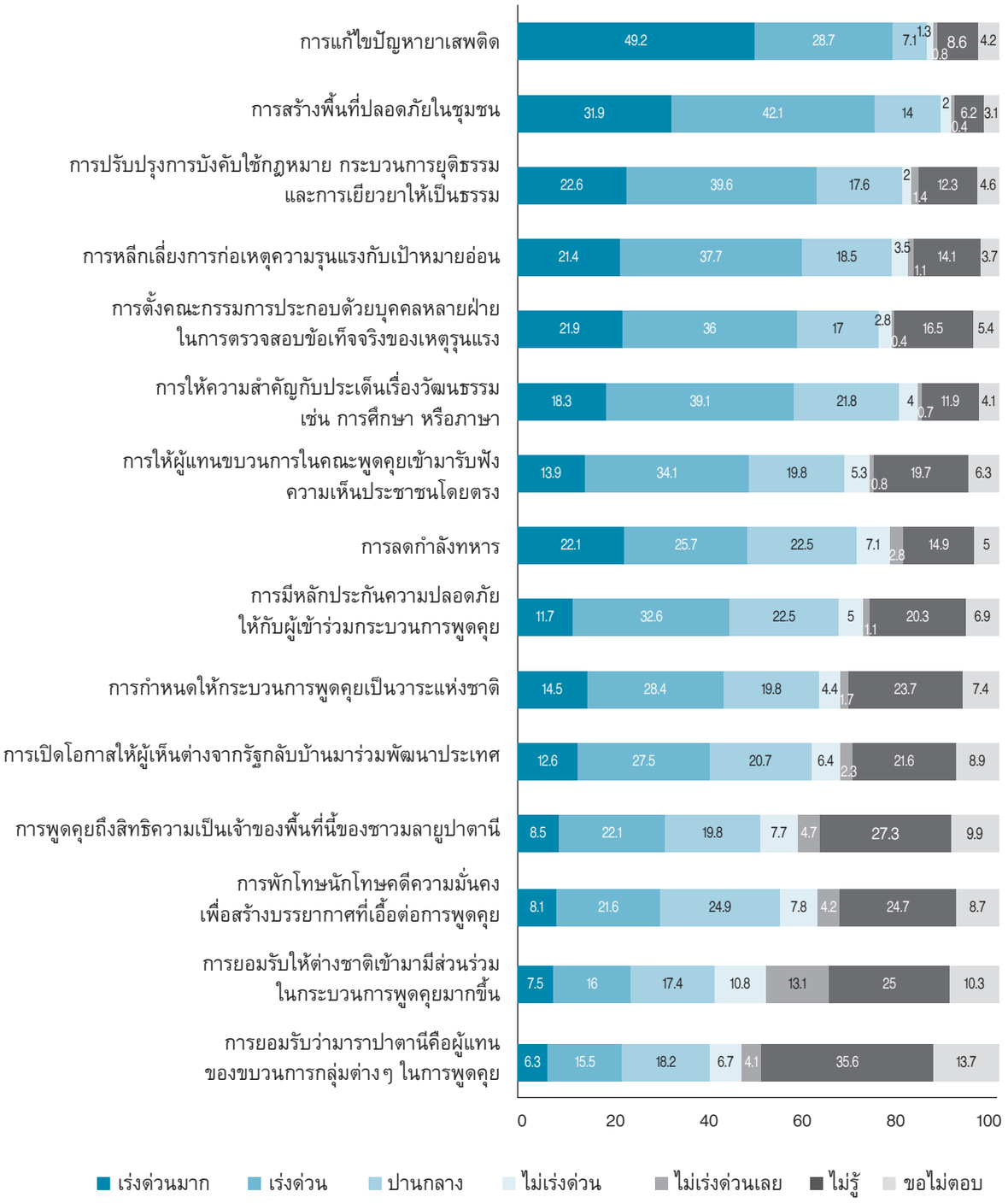

อย่างไรก็ตาม คำตอบในส่วนของ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” ในข้อนี้นั้น นับว่ามีสัดส่วนที่สูงพอสมควร ซึ่งเมื่อนำมาจัดเรียงลำดับแล้วจะเห็นได้ว่า ตัวเลือก 5 ลำดับแรกคือ 1) การยอมรับว่ามาราปาตานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย 2) การพูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี 3) การยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น 4) การพักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้าง

บรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย และ 5) การกำหนดให้กระบวนการพูดคุยเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งก็เป็นที่น่าสังเกตว่าแนวทางทั้ง 5 ข้อนี้ค่อนข้างใกล้เคียงกับ 5 ข้อเรียกร้องที่ขบวนการบีอาร์เอ็นยื่นต่อรัฐบาลสมัยยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในปี 2556

แผนภาพที่ 13: ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ – ในส่วนที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” (Q64–ประชาชนทั่วไป)

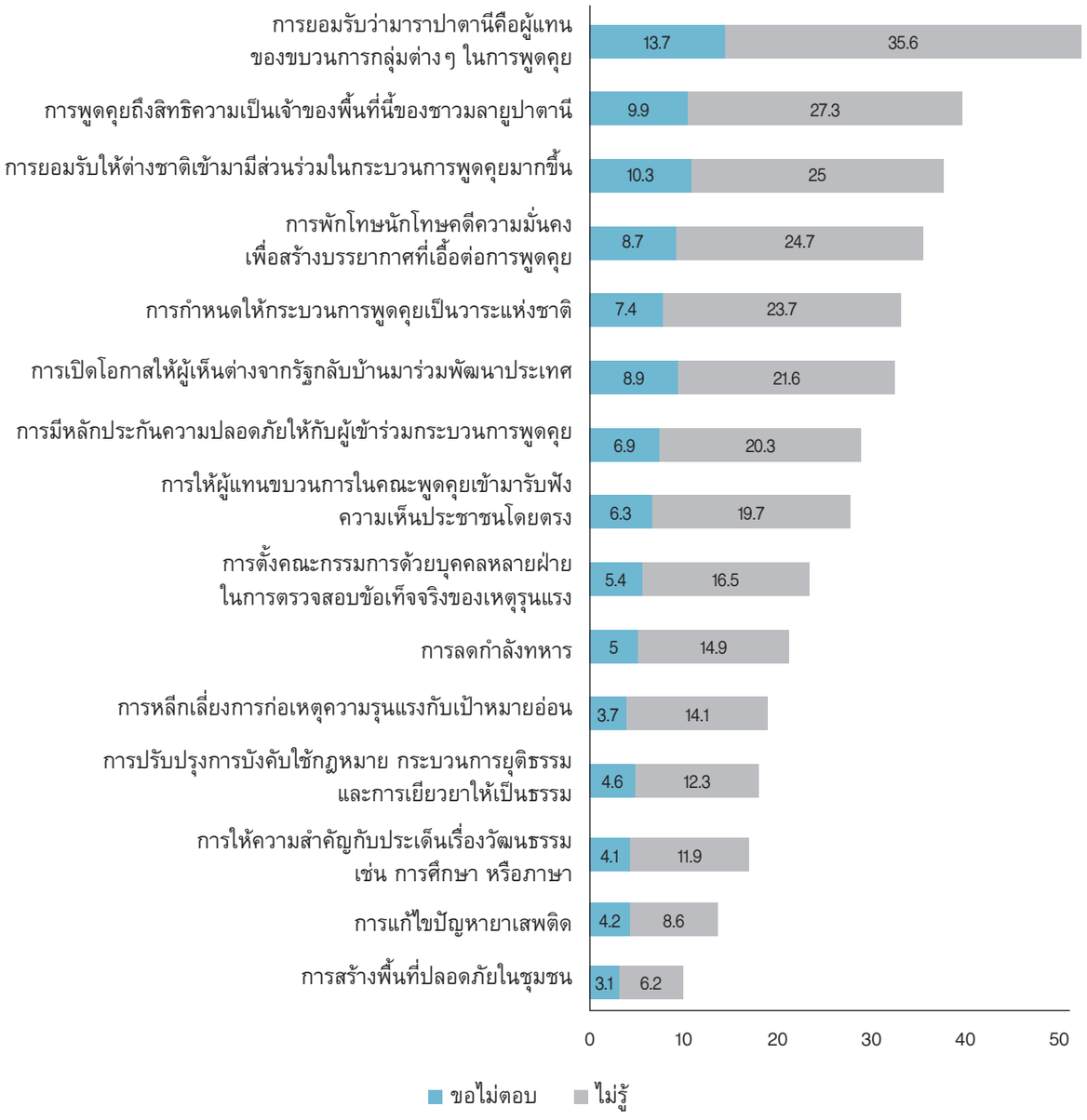

3.3 ขบวนการเคลื่อนไหวในพื้นที่

สำหรับในส่วนนี้จะเป็นชุดคำถามที่ต้องการทราบถึงมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อขบวนการเคลื่อนไหวในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นความคุ้นเคยกับชื่อของกลุ่มขบวนการต่างๆ การให้คำจำกัดความกลุ่มคนดังกล่าว ปัจจัยที่ทำให้เข้าร่วมกลุ่ม ตลอดจนเป้าหมายของหลักของขบวนการ

คำถามเบื้องต้นเลยคือ “ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่” ซึ่งกลุ่มขบวนการที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยได้ยินชื่อมากที่สุดคือ พูโล (ร้อยละ 55.1) รองลงมาคือบีอาร์เอ็น (ร้อยละ 48) เบอร์ซาตู (ร้อยละ 34.1) มาราปาตานี (ร้อยละ 21.8) บีไอพีพี (ร้อยละ 6.5) ส่วนกลุ่มขบวนการที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยได้ยินชื่อน้อยที่สุดคือจีเอ็มไอพี (ร้อยละ 4.5)

แผนภาพที่ 14: ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่ (Q41–ประชาชนทั่วไป)

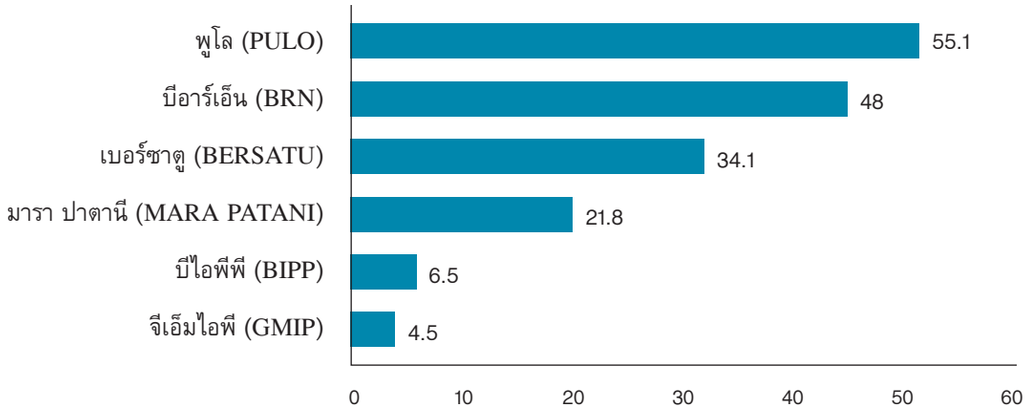

<u>คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่</u>

คำที่มีผู้ตอบแบบสอบถามเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้มากที่สุด คือ **“ผู้ก่อความไม่สงบ”** (ร้อยละ 30.9) คำที่ใช้เรียกรองลงมาจะมีสัดส่วนของความคิดเห็นที่ค่อนข้างเกาะกลุ่มกันคือ “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 8.7) “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 7.8) “ผู้ก่อการร้าย” (ร้อยละ 6.7) “ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแว” (ร้อยละ 5.9) และ “นักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ” (ร้อยละ 3.3) โดยมีข้อสังเกตว่ามีผู้ตอบว่า “ไม่รู้” ว่าจะเรียกกลุ่มคนดังกล่าวว่าอย่างไรเป็นจำนวนมาก (ร้อยละ 22) รองจากผู้ที่ตอบว่า “ผู้ก่อความไม่สงบ” รวมทั้งมี “ขอไม่ตอบ” อีกเป็นจำนวนที่ไม่น้อยเช่นกัน (ร้อยละ 8.5) เมื่อรวมคำตอบว่าไม่รู้และขอไม่ตอบเข้าด้วยกันแล้ว จะมีจำนวนร้อยละ 30.5 เกือบเท่ากับจำนวนของคนที่ใช้คำว่าผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งก็น่าสนใจว่า คำตอบในใจ (หากมี) ของคนกลุ่มนี้จะเรียกผู้ที่ใช้อาวุธต่อสู้นี้ว่าอย่างไร

แผนภาพที่ 15: โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร (Q31-ประชาชนทั่วไป)

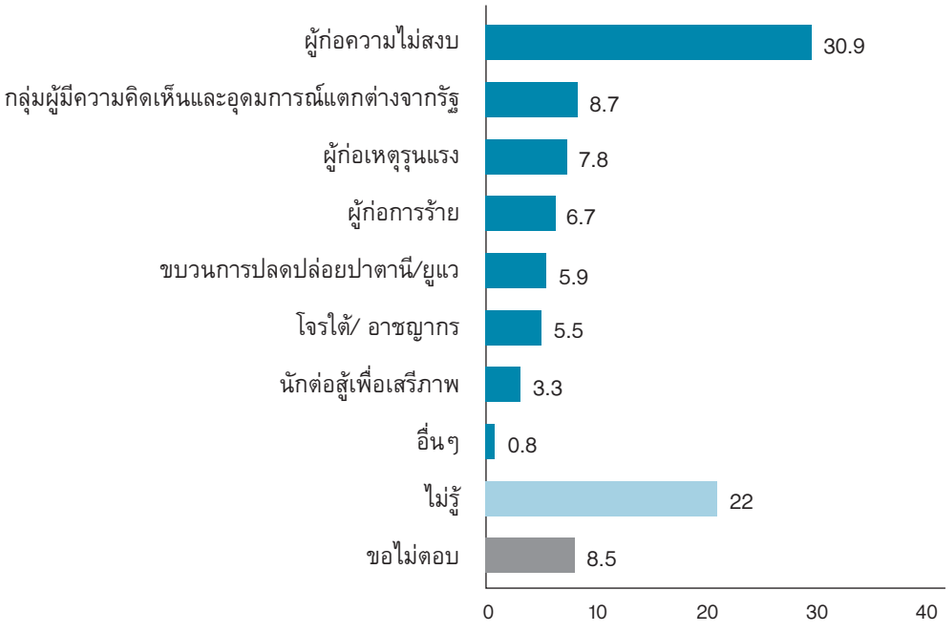

<u>ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ</u>

ปัจจัยที่มีผลทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 3 ลำดับแรก คือ **การติดยาเสพติด** (“สำคัญมาก” ร้อยละ 28.2 และ “สำคัญ” ร้อยละ 40.8) **การขาดการศึกษา** (“สำคัญมาก” ร้อยละ 19.1 และ “สำคัญ” ร้อยละ 46.6) และ**การถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ** (“สำคัญมาก” ร้อยละ 15.7 “สำคัญ” ร้อยละ 46.3)

ทั้งนี้ ผู้ที่เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่าเป็น “นักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ” นั้น จะระบุว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการคือ การปกป้องอิสลาม (ร้อยละ 76) การตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 73) การถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 73) ความรู้สึกว่าใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล (ร้อยละ 73) การปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 72) และการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 71)

แผนภาพที่ 16: ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (Q32-ประชาชนทั่วไป)

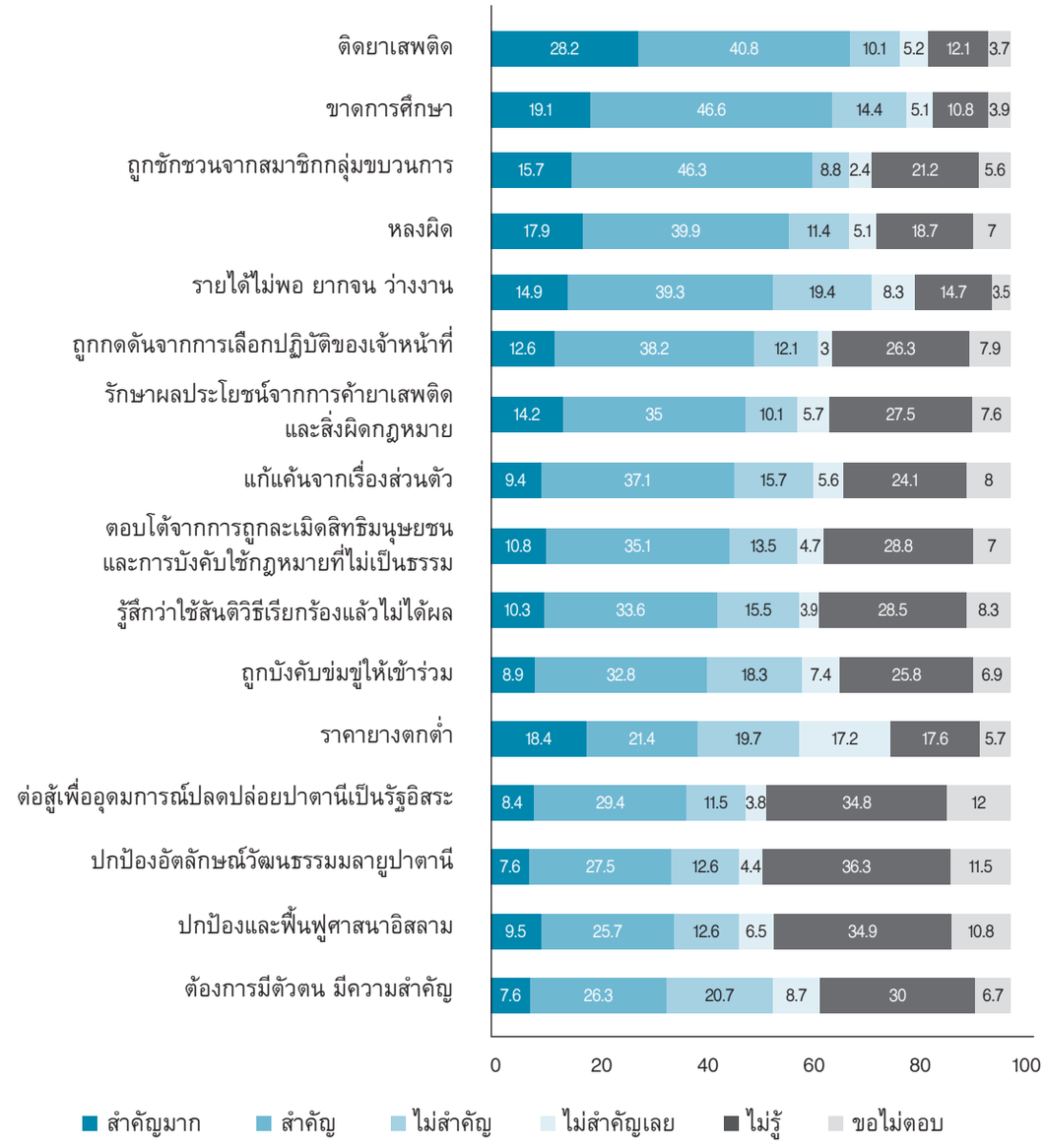

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อพิจารณาในส่วนของคำตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” นั้น พบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธซึ่งมีผู้เลือกคำตอบดังกล่าวรวมกันสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ **การปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี** (“ขอไม่ตอบ” ร้อยละ 11.5 และ “ไม่รู้” ร้อยละ 36.3) **การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ** (“ขอไม่ตอบ” ร้อยละ 12 และ “ไม่รู้” ร้อยละ 34.8) และ **การปกป้องฟื้นฟูศาสนาอิสลาม** (“ขอไม่ตอบ” ร้อยละ 10.8 และ “ไม่รู้” ร้อยละ 34.9)

และก็เป็นเช่นเดียวกันกับลักษณะการตอบในข้อสาเหตุของความรุนแรง คือผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในจังหวัดนราธิวาสจะตอบไม่รู้หรือขอไม่ตอบมากที่สุด ส่วนที่ตอบมากที่สุดจะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในจังหวัดสงขลา และเป็นจังหวัดที่ตอบข้อ “การปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี” มากที่สุดด้วยคิดเป็นร้อยละ 52

แผนภาพที่ 17: ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ – ในส่วนที่ตอบ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” (Q32–ประชาชนทั่วไป)

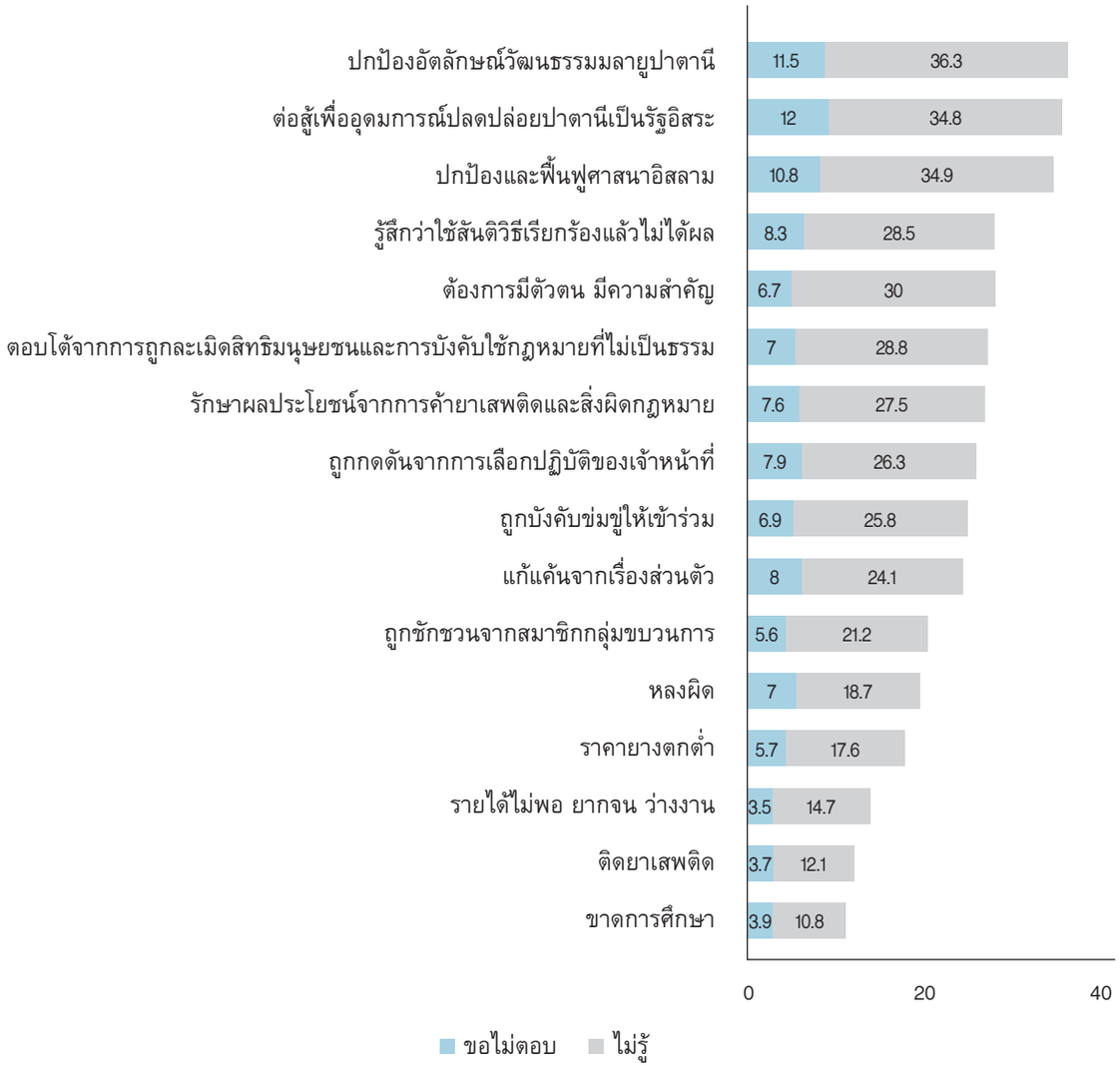

<u>เป้าหมายหลักของขบวนการ</u>

สำหรับเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันนั้น ผู้ตอบแบบสอบถาม**ส่วนใหญ่ไม่มีคำตอบ** กล่าวคือได้เลือกข้อ “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” คิดเป็นร้อยละ 59.2 โดยส่วนหนึ่งอาจจะมองว่าเป็นเรื่องอ่อนไหว ขณะที่อีกส่วนหนึ่งอาจจะไม่แน่ใจจริงๆ ซึ่งอาจจะสะท้อนว่ากลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐอยู่ในขณะนี้จำเป็นต้องสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่และสังคมโดยรวมมากขึ้น

สำหรับในส่วนที่เลือกตอบชัดเจนนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าเป้าหมายหลักคือ “เอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ” (ร้อยละ 16.6) นอกนั้นมองว่าเป้าหมายหลักคือ “อำนาจและอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง” (ร้อยละ 14.7) “เขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเองโดยที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย” (ร้อยละ 8.2) และ “เป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย” (ร้อยละ 1.3)

ทั้งนี้ จากมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นคนพุทธ ส่วนใหญ่เห็นว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคือ อำนาจและอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง

แผนภาพที่ 18: ท่านคิดว่าเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันคืออะไร (Q33-ประชาชนทั่วไป)

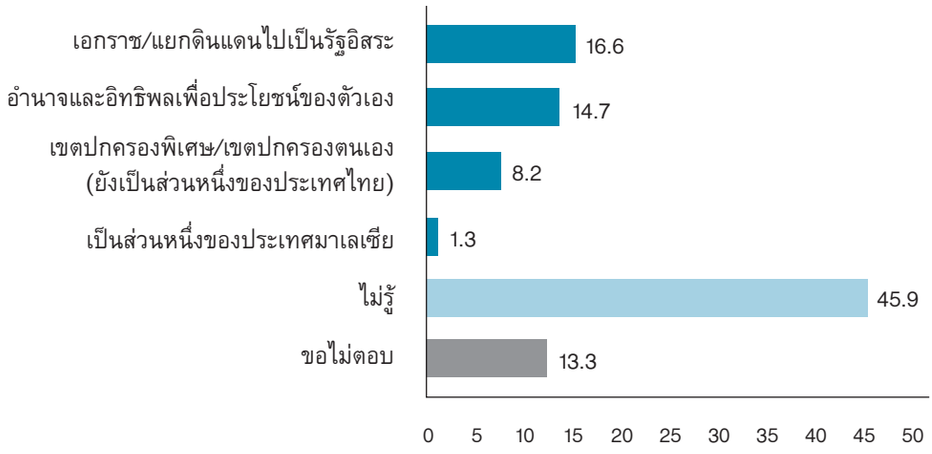

3.4 การบริหารจัดการปกครอง

ประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่มักจะเป็นที่ถกเถียงเสมอมาในพื้นที่แห่งนี้ คือ การบริหารจัดการปกครอง ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นชุดคำถามเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ทั้งในแง่ของชื่อที่ใช้เรียกขานพื้นที่แห่งนี้ ความจำเป็นของการพูดคุยกันในเรื่องนี้ และรูปแบบการบริหารจัดการปกครองที่อาจเป็นไปได้อนาคต

คำถามเบื้องต้นที่อาจจะสะท้อนมุมมองพื้นฐานต่อแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่นี้ได้ระดับหนึ่ง คือ คำถามที่ว่า "ควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร" ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียก **"จังหวัดชายแดนภาคใต้"** (ร้อยละ 42.8) รองลงมาคือเรียกแบบเป็นรายจังหวัดไป คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 33.4) ถัดมาคือเห็นว่าควรเรียก "ปาตานี" (ร้อยละ 4.6) และ "ฟาฏอนี/ อัล-ฟาฏอนี" (ร้อยละ 3.5)

แผนภาพที่ 19: ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร (Q56-ประชาชนทั่วไป)

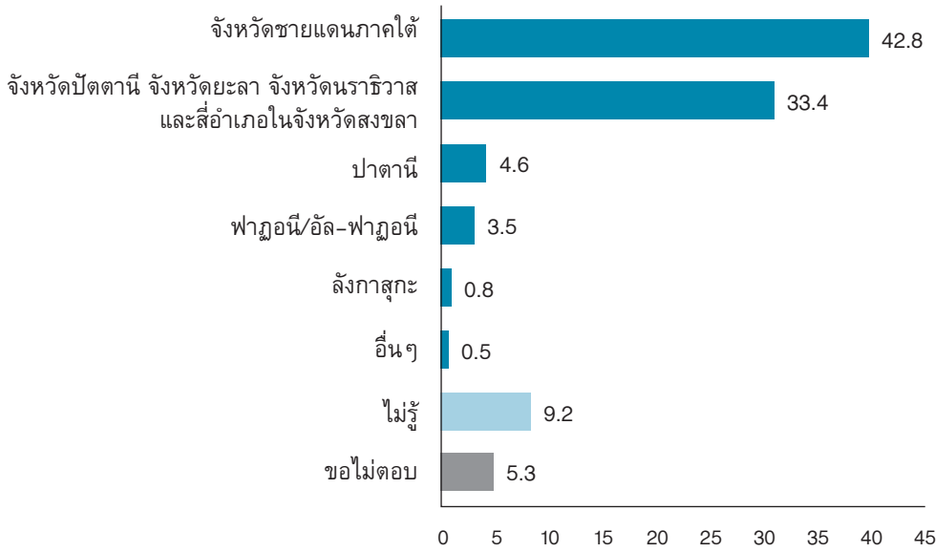

ความจำเป็นของการคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่

ประเด็นเรื่องรูปแบบการปกครองมักจะถูกบางฝ่ายมองว่าเป็นเรื่องอ่อนไหวที่ไม่ควรพูดถึง ทางคณะผู้วิจัยจึงตั้งคำถามพื้นฐานเพื่อสอบถามความเห็นของประชาชนว่า หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืนนั้น แท้จริงแล้วมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่**ร้อยละ 61.7 เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องคุยกันเรื่องนี้** ส่วนที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็นนั้นมีอยู่ร้อยละ 7.5 ขณะที่มีผู้ตอบว่า “เฉยๆ” “ไม่รู้” และ “ขอไม่ตอบ” รวมกันคิดเป็นร้อยละ 30.7

แผนภาพที่ 20: หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Q61–ประชาชนทั่วไป)

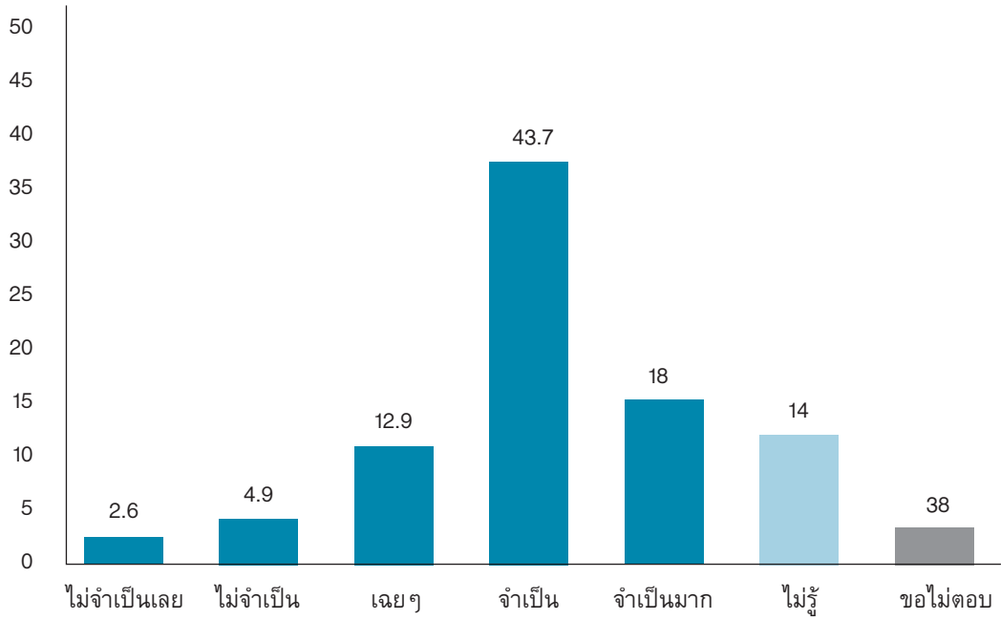

แนวทางการปกครองรูปแบบต่าง ๆ

คำถามใจกลางที่เกี่ยวเนื่องกับเรื่องของการบริหารจัดการปกครองนี้มีอยู่ว่า หากต้องการจะให้ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงยุติลง พื้นที่แห่งนี้จะต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น หรือจะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยได้เพียงแต่รัฐบาลต้องทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม**ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.3 มองว่า ปัญหาจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริง ๆ ส่วนอีกร้อยละ 8.6 มองว่าพื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงจึงจะยุติลงได้**

อย่างไรก็ตาม **เป็นที่น่าสังเกตว่า มีผู้ที่ขอไม่ตอบและไม่รู้รวมกันในข้อนี้คิดเป็นร้อยละ 43.1 ซึ่งความเห็นของคนกลุ่มนี้ที่มีจำนวนมากเกือบครึ่ง อาจเป็นตัวแปรสำคัญที่จะเทน้ำหนักไปในทางใดทางหนึ่งได้ในอนาคต**

แผนภาพที่ 21: คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด (Q62-ประชาชนทั่วไป)

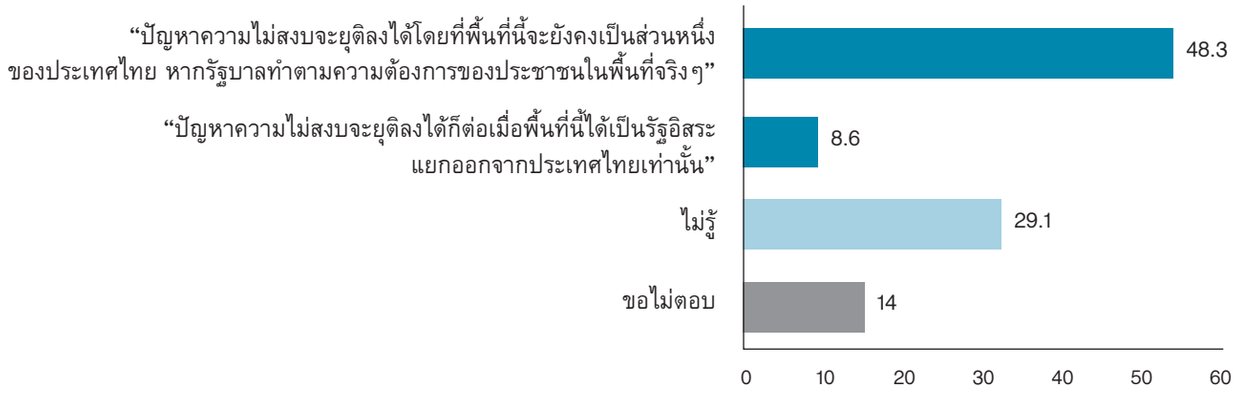

ทั้งนี้ เมื่อถามถึงแนวทางที่เฉพาะเจาะจงเป็นรูปธรรมมากขึ้นนั้น พบว่าแนวทางที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากเห็นมากที่สุดคือ**การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่แต่ยังอยู่ภายใต้กฎหมายของไทย** (ร้อยละ 26.5) รองลงมาคือการกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 22.2) รูปแบบที่เป็นอยู่ปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 15.6) และรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 14.2) โดยมีข้อสังเกตว่ามีผู้ที่ "ขอไม่ตอบ" และ "ไม่รู้" เป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ในแต่ละข้อ

อย่างไรก็ตาม จากแผนภาพที่ 22 จะเห็นได้ว่า **ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการอยู่แบบปัจจุบันไม่เปลี่ยนแปลงอะไร กับผู้ที่ต้องการรัฐอิสระ ซึ่งถือว่าเป็นขั้วตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิงนั้น มีสัดส่วนน้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเห็นการกระจายอำนาจมากขึ้น จากข้อค้นพบนี้ อาจตีความได้ว่าหากมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนในพื้นที่มีอำนาจในการบริหารจัดการปกครองตัวเองมากขึ้นก็อาจจะเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาได้**

เป็นที่น่าสังเกตว่า ร้อยละ 40 และร้อยละ 33 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เรียกสถานการณ์ในพื้นที่นี้ว่าเป็น "สงคราม" และ "ญิฮาด" ตามลำดับนั้น เลือกรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย ส่วนร้อยละ 44 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เรียกสถานการณ์ในพื้นที่นี้ว่า "การก่อเหตุรุนแรง" นั้น ไม่ชอบหรือรับไม่ได้เลยกับรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย

แผนภาพที่ 22: ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่รูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ (Q63-ประชาชนทั่วไป)

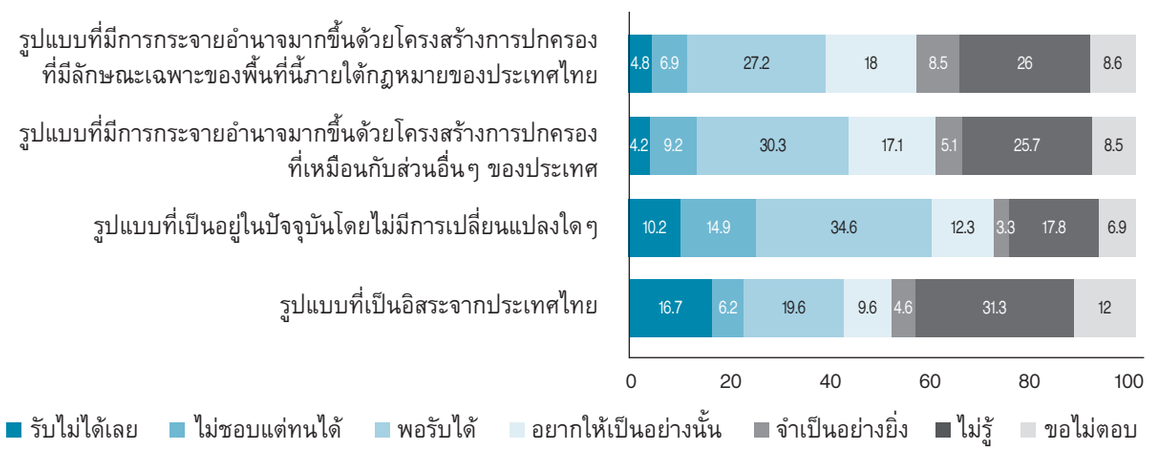

3.5 สันติภาพและความยุติธรรม

ในส่วนนี้จะเป็นชุดคำถามที่ถามถึงทัศนคติต่อคำสำคัญสองคำ คือ สันติภาพ และความยุติธรรม ซึ่งจะสามารถสะท้อนมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามได้ว่า สันติภาพและสันติสุขที่บางฝ่ายมองว่าเป็นวาทกรรมที่ถูกหยิบยกขึ้นมาต่อสู้กันทางการเมืองนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และนิยามความหมายของสันติภาพและความยุติธรรมว่าอย่างไร

มุมมองต่อสันติภาพ

คำถามเบื้องต้นคือ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามได้ยินคำว่าสันติภาพกับสันติสุขนั้น พวกเขารู้สึกว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และชอบคำไหนมากกว่ากัน ซึ่งก็พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 42.7 ไม่รู้สึกว่าสองคำนี้มีความแตกต่างกัน ในขณะที่อีกร้อยละ 24 ชอบคำว่าสันติสุขมากกว่าสันติภาพ และร้อยละ 10.3 ชอบคำว่าสันติภาพมากกว่าสันติสุข

แผนภาพที่ 23: ท่านชอบต่อคำว่าสันติภาพหรือสันติสุขมากกว่ากัน (Q53–ประชาชนทั่วไป)

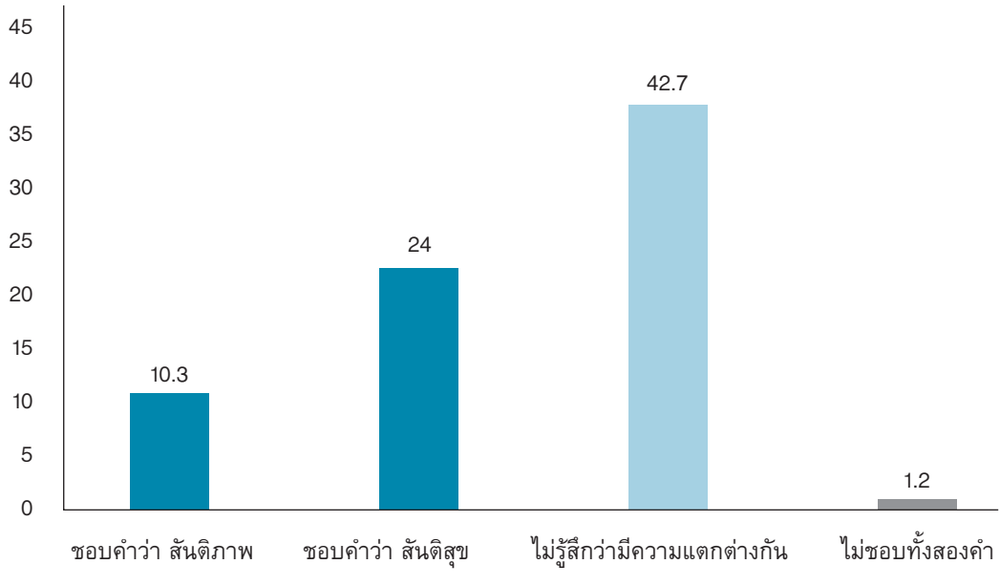

อย่างไรก็ตาม เมื่อถามลึกลงไปถึงความหมายของแต่ละคำนั้น พบว่า **ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าความหมายที่เหมือนกันของทั้งสันติภาพและสันติสุขคือ การไม่มีความรุนแรง การมีความยุติธรรมและความเป็นธรรม แต่ความหมายที่มีนัยแตกต่างกันคือ สันติภาพจะสะท้อนถึงการมีอิสรภาพและเสรีภาพด้วย ในขณะที่สันติสุขจะสะท้อนถึงการที่คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคี**

แผนภาพที่ 24: “สันติภาพ” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q54-ประชาชนทั่วไป)

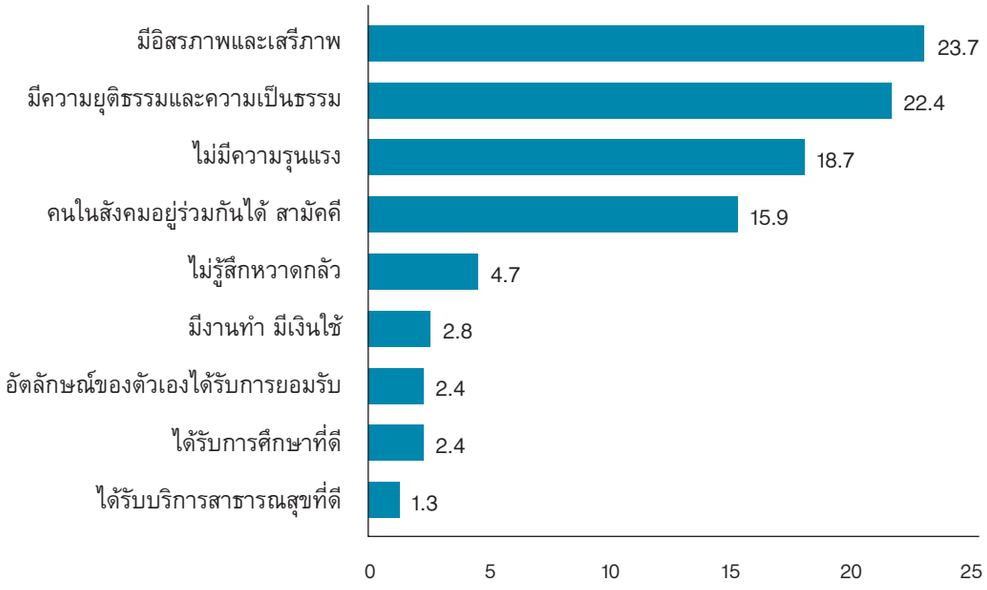

แผนภาพที่ 25: “สันติสุข” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q55-ประชาชนทั่วไป)

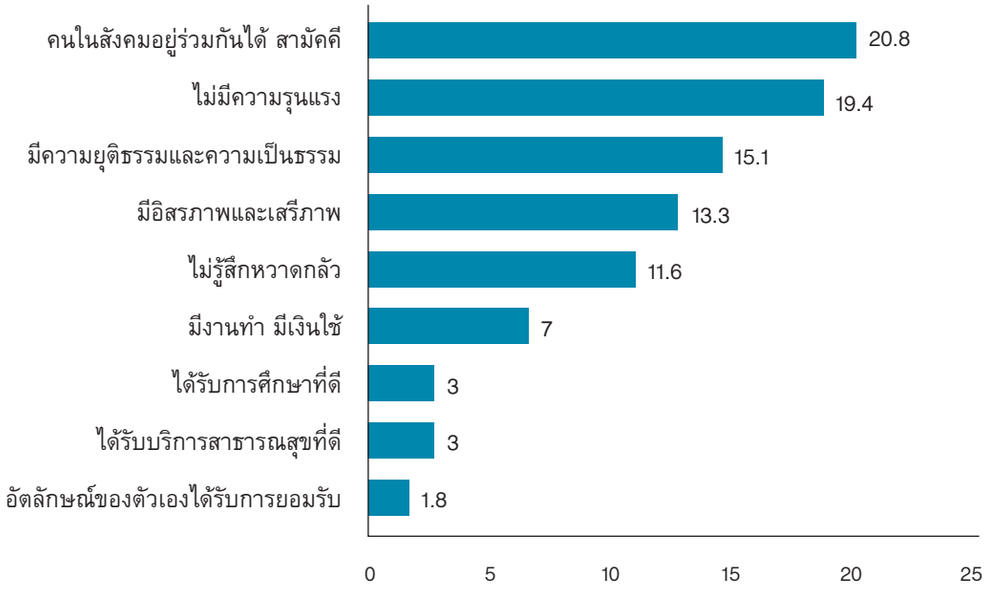

มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ

เมื่อถามถึงความหมายของกระบวนการสันติภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่า **กระบวนการสันติภาพคือการที่รัฐบาลและขบวนการต่างต้องปรับตัวและประนีประนอมกัน** (ร้อยละ 48.2) ส่วนอีกร้อยละ 9.4 เห็นว่าเป็นฝ่ายรัฐบาลที่ควรต้องปรับตัวและประนีประนอม ในขณะที่อีกร้อยละ 3.1 มองว่าเป็นฝ่ายขบวนการที่ต้องปรับตัวและประนีประนอม โดยมีผู้ที่ไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันร้อยละ 38.8

แผนภาพที่ 26: กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน (Q45-ประชาชนทั่วไป)

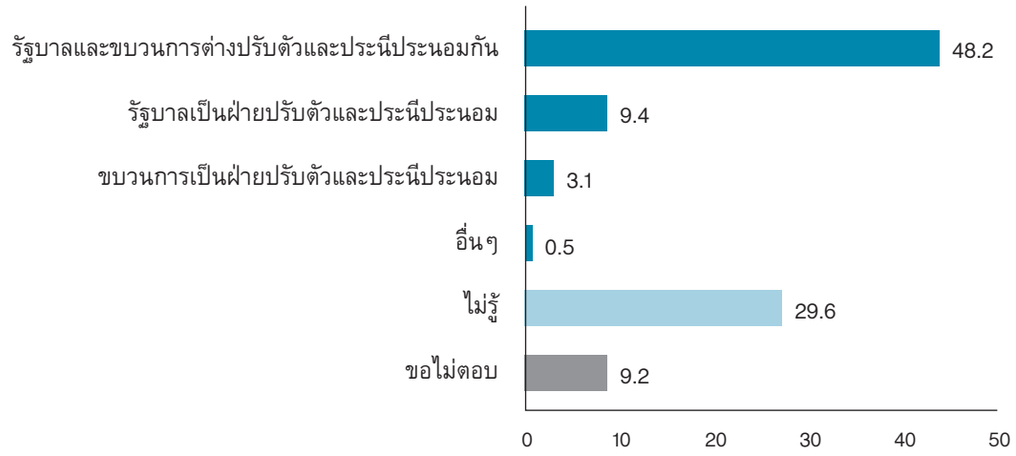

มุมมองต่อความยุติธรรม

สำหรับความหมายของความยุติธรรมนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 48.5 นิยามว่าคือความเสมอภาคเท่าเทียม รองลงมาร้อยละ 23.9 นิยามว่าคือกระบวนการยุติธรรมภายใต้กฎหมาย และร้อยละ 8.2 นิยามว่าคนทำผิดต้องสำนึกและรับผิดชอบ ซึ่งสามารถมองได้ว่า**ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความหมายของความยุติธรรมที่กว้างไปกว่าเรื่องของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย โดยมองครอบคลุมถึงความเท่าเทียมเป็นธรรมด้วย**

แผนภาพที่ 27: ความยุติธรรมหมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q58-ประชาชนทั่วไป)

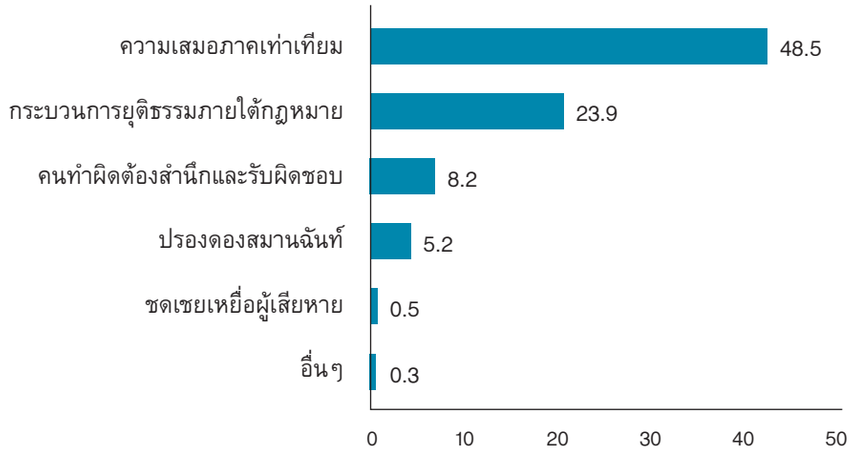

คำถามถัดมาคือคนที่ทำผิดต้องรับผิดชอบเพียงใดภายใต้สถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขที่อาจจะต้องอาศัยความเข้าใจและการประนีประนอมระหว่างฝ่ายต่างๆ ซึ่งแผู้ตอบแบบสอบถาม**ร้อยละ 24.2 ก็มองว่าสังคมไม่ควรยอมให้มีการงดเว้นโทษไม่ว่าจะกรณีใด สิ่งที่ควรทำคือการยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัดและดำเนินคดีกับผู้ที่ทำผิดกฎหมายทุกคน ในขณะที่อีกร้อยละ 20.1 กลับมองว่าควรมีการนิรโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้กระบวนการสันติภาพ/สันติสุขเดินหน้าไปได้ ซึ่งสองความเห็นนี้ก็มีสัดส่วนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน** โดยเป็นที่น่าสนใจว่าในบรรดาผู้ที่เคยผ่านประสบการณ์ตรง

เกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่นั้น จะเลือกข้อหลังมากที่สุด ส่วนอีกร้อยละ 8 มองว่าควรนิรโทษกรรมทุกกรณีเพื่อแลกกับสันติภาพ

อย่างไรก็ตาม ข้อคำถามนี้ยังมีผู้ที่ไม่รู้และขอไม่ตอบอยู่อีกเกือบครึ่ง (ร้อยละ 47.7) ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มที่ยังไม่ตัดสินใจว่าคิดเห็นอย่างไร

แผนภาพที่ 28: ในภาวะปกติ ใครก็ตามที่ก่อเหตุรุนแรงจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในสถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข แนวทางใดที่ท่านรับได้มากที่สุด (Q59-ประชาชนทั่วไป)

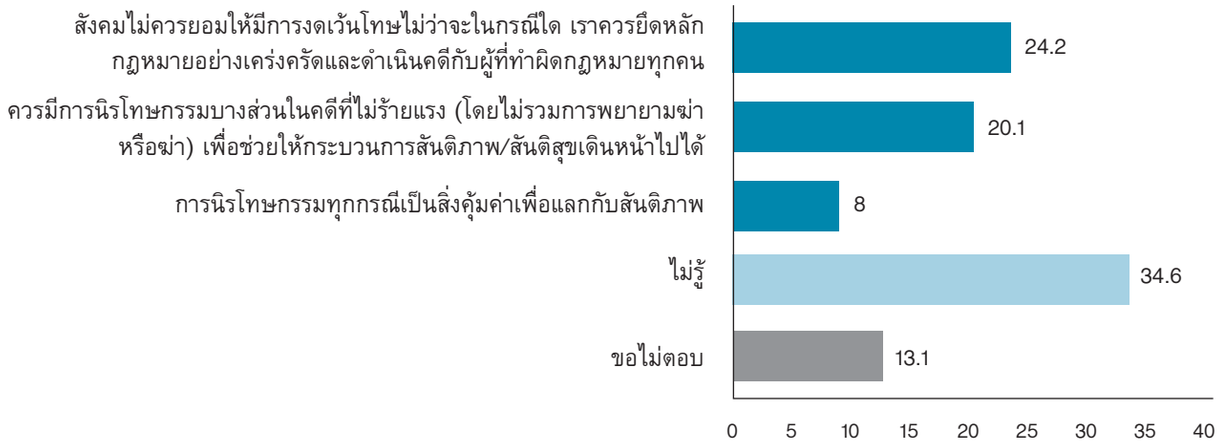

ต่อคำถามที่ว่าในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีผู้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บขึ้นนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าเหตุการณ์ใดควรได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรกในการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อค้นหาความจริง ซึ่งร้อยละ 25.5 ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า**กรณีที่เป็นเหตุการณ์สะเทือนขวัญหรือมีความเสียหายในวงกว้างนั้น ควรได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรก** ถัดมาคือกรณีที่มีเด็กและผู้หญิงเสียชีวิต กรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง และกรณีที่มีผู้นำศาสนาเสียชีวิต (ร้อยละ 14.7, 13.7, และ 6.2 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 29: กรณีที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ท่านคิดว่าเหตุการณ์ใดควรได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรกในการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อค้นหาความจริง (Q60-ประชาชนทั่วไป)

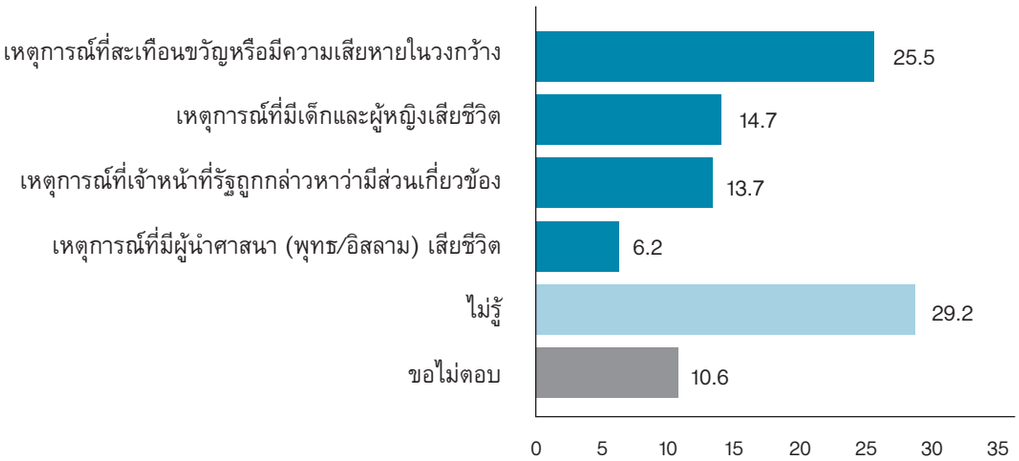

3.6 ทุนทางสังคม

สำหรับในส่วนนี้จะเป็นข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนทางสังคม ซึ่งจะพิจารณาจากระดับของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ความไว้วางใจระหว่างกัน และมุมมองต่อกันและกันของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม โดยทั้งหมดนี้จะเป็นเครื่องสะท้อนส่วนหนึ่งว่าคนในสังคมมีการเกาะเกี่ยวสัมพันธ์กัน และมีต้นทุนที่จะใช้ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมากน้อยเพียงใด

การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม

ในแง่ของความรู้สึกในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม ผู้ตอบแบบสอบถาม**ส่วนใหญ่รู้สึกว่าต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน** (ร้อยละ 47.4) ซึ่งมากกว่าส่วนที่รู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไว้ใจได้ (ร้อยละ 36.1) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นในเรื่องความปลอดภัยก่อนหน้านี้ที่ว่าคนส่วนใหญ่รู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะต้องพบปะพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก

ตารางที่ 17: โดยทั่วไป ท่านรู้สึกอย่างไรเวลาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (Q29-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้	36.1
2. ต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน	47.4
98. ไม่รู้	9.9
99. ขอไม่ตอบ	6.5

เมื่อถามต่อไปว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ติดต่อกับคนที่มีฐานะ ศาสนา และภาษาต่างจากตนบ่อยครั้งเพียงใดในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยมีการติดต่อสัมพันธ์ด้วยเลยมากที่สุด คือ กลุ่มคนที่พูดภาษาต่างจากตนเอง (ร้อยละ 20.6) รองลงมาคือ กลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางศาสนาและฐานะ (ร้อยละ 16.3 และ 14.9 ตามลำดับ) ในแง่หนึ่ง คำตอบนี้เป็นสิ่งที่สะท้อนว่า**ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญในการติดต่อหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม ซึ่งสามารถเป็นตัวเชื่อมให้ผู้คนรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมกันได้มากขึ้น**

ตารางที่ 18: ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ท่านได้ติดต่อกับคนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด (Q30-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร		ไม่เคยเลย	นาน ๆที	ปานกลาง	บ่อย	บ่อยมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) ผู้ที่มี**ฐานะต่าง**จากท่าน	ร้อยละ	14.9	24.8	27.6	20	5.7	4.4	2.6
2) ผู้ที่มี**ศาสนาต่าง**จากท่าน	ร้อยละ	16.3	22.1	28.4	20.3	6	4.2	2.8
3) ผู้ที่**พูดภาษาต่าง**จากท่าน	ร้อยละ	20.6	22.6	26.8	17.6	4.9	4.6	2.8

สิ่งที่ต้องการจะทราบจากผู้ตอบแบบสอบถามต่อไปคือ ความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมมีผลต่อการเลือกโรงเรียนให้ลูกหลาน การเลือกชุมชนที่อยู่อาศัย และการเลือกสถานที่ทำงานหรือไม่อย่างไร

ในภาพรวมพบว่า ศาสนาและวัฒนธรรมไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา โดยในส่วนของโรงเรียนนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะพิจารณาที่คุณภาพการเรียนการสอนมากกว่าเรื่องของวัฒนธรรมและศาสนา (ร้อยละ 69.5) ส่วนของชุมชนที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงานก็เช่นเดียวกัน วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา (ร้อยละ 50.4 และ 58.7 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาคำตอบที่ระบุว่าการอยู่กับกลุ่มคนที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกันกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาโดยเปรียบเทียบกันในทั้ง 3 ข้อนั้น พบว่าคำตอบในประเด็นดังกล่าวของข้อการเลือกชุมชนที่อยู่อาศัยมีผู้ตอบมากที่สุด (ร้อยละ 36.3) รองลงมาคือ การเลือกสถานที่ทำงานและการเลือกโรงเรียน (ร้อยละ 23.5 และ 16 ตามลำดับ) ซึ่งสะท้อนว่า **ยิ่งเป็นประเด็นที่มีความใกล้ชิดกับความเป็นส่วนตัวมากเท่าไหร่ ความเหมือนกันทางศาสนาวัฒนธรรมยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น**

ตารางที่ 19: หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากจะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนแบบใด (Q26-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) โรงเรียนที่เน้นคุณภาพการเรียนการสอน	**69.5**
2) โรงเรียนที่มีแต่เด็กที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	16.0
3) โรงเรียนที่มีเด็กที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	8.2
ไม่รู้	3.6
ขอไม่ตอบ	2.8

ตารางที่ 20: หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะอาศัยอยู่ในชุมชนแบบใด (Q27-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา	**50.4**
2) ชุมชนที่มีแต่เพื่อนบ้านที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	36.3
3) ชุมชนที่มีเพื่อนบ้านที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	4.8
ไม่รู้	4.4
ขอไม่ตอบ	4.2

ตารางที่ 21: หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะทำงานในสถานที่ทำงานแบบใด (Q28-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา	**58.7**
2) สถานที่ทำงานที่มีแต่เพื่อนร่วมงานที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	23.5
3) สถานที่ทำงานที่มีเพื่อนร่วมงานที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	6.0
ไม่รู้	7.4
ขอไม่ตอบ	4.4

มุมมองต่อคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม

เมื่อถามว่าท่านคิดว่าคนในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างจากท่าน จะรู้สึกมีอิสระในการใช้ชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตัวเองหรือไม่ ซึ่งถามเพื่อต้องการที่จะให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ลองนึกถึงความรู้สึกของคนที่แตกต่างไปจากตนนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 48.7 มองว่าคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาแตกต่างจากตนเอง รู้สึกมีอิสระในการใช้ชีวิต ในขณะที่ร้อยละ 30.5 มองว่ารู้สึกไม่มีอิสระ ทั้งนี้ โดยเปรียบเทียบแล้ว คนพุทธมีแนวโน้มที่จะมองว่าคนมุสลิมมีอิสระในการใช้ชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตน มากกว่าที่คนมุสลิมมองคนพุทธ

ตารางที่ 22: ท่านคิดว่าคนในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างจากท่าน รู้สึกมีอิสระในการใช้ชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตัวเองหรือไม่ (Q17-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. รู้สึกว่ามีอิสระ	**48.7**
2. รู้สึกว่าไม่มีอิสระ	30.5
98. ไม่รู้	15.5
99. ขอไม่ตอบ	5.3

ถัดมาเป็นประเด็นเรื่องของความเท่าเทียมกันในการได้รับการปฏิบัติจากรัฐ ซึ่งเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องที่มีการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันมากที่สุดต่อคนไทยพุทธ/จีนและคนมลายูมุสลิมคือเรื่องการศึกษา (ร้อยละ 66.1) แต่หากเป็นประเด็นที่มีการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่า**คนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่ามากที่สุดในเรื่อง ความมั่นคงและกระบวนการยุติธรรม** (ร้อยละ 21.1 และ 20.9 ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับเรื่องอื่นๆ ในทางกลับกัน เรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องที่**คนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่ามากที่สุดคือ เรื่องศาสนาและภาษา** (ร้อยละ 7.4 และ 6.2 ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับเรื่องอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะลงไปถึงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่คิดว่ามีการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันนั้น พบว่า **ถ้าเป็นคนพุทธก็จะมองว่าคนมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า ในขณะเดียวกัน**

ถ้าเป็นคนมุสลิมก็จะมองว่าคนพุทธได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า ไม่มีกลุ่มใดที่คิดว่าตนได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าอีกกลุ่ม แต่หากเปรียบเทียบกันเป็นด้านๆไปนั้น จะพบว่า**ในภาพรวม ส่วนใหญ่มองว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนมลายูมุสลิมในทุกด้าน ซึ่งอาจจะสะท้อนความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ที่นี่ว่าตนเป็นพลเมืองชั้นสอง หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม**

แผนภาพที่ 30: ระหว่างคนไทยพุทธ/จีนกับคนมลายูมุสลิม ท่านคิดว่าคนกลุ่มใดได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าจากนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในเรื่องดังต่อไปนี้ (Q18-ประชาชนทั่วไป)

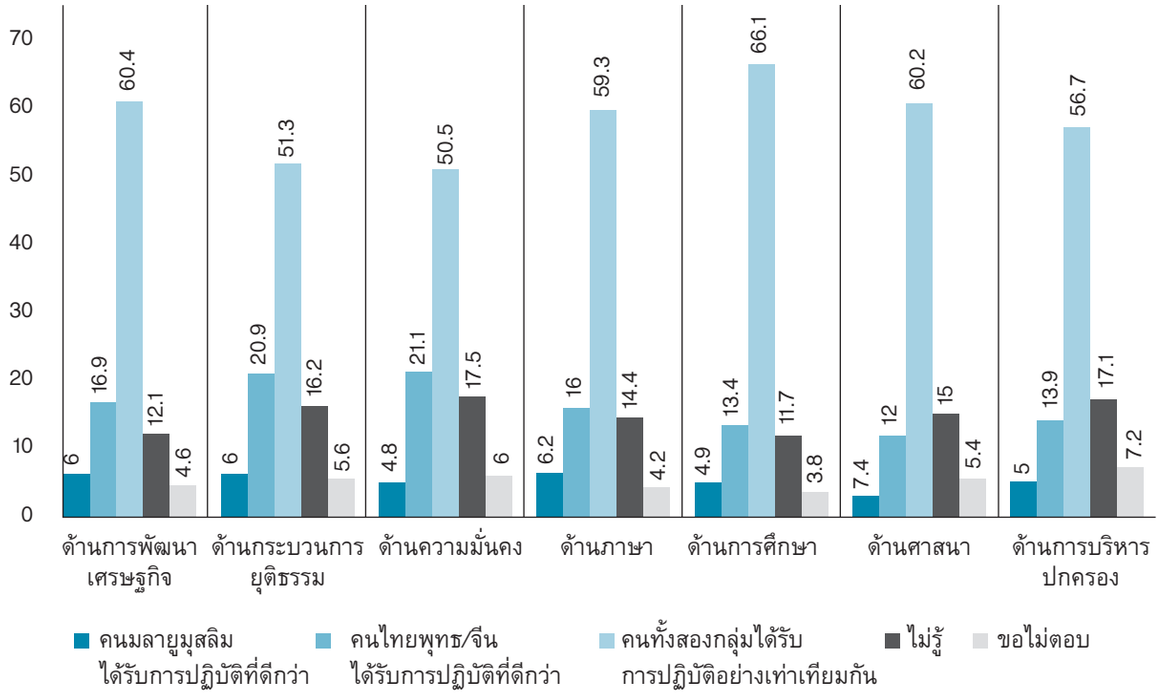

สำหรับในส่วนของประเด็นหญิงชายนั้น ได้ตั้งคำถามว่าผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าระหว่างชายกับหญิงนั้น ใครทำหน้าที่ได้ดีกว่ากันในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านการสร้างสันติภาพ

ในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 60.5) รองลงมาคือ ผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆกัน (ร้อยละ 28.8) และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 4.2)

ในด้านเศรษฐกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 42.1) รองลงมาคือ ผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (ร้อยละ 40.8) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 11)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในด้านการสร้างสันติภาพ **เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน** (ร้อยละ 45.3) **ซึ่งแตกต่างจากด้านการเป็นผู้นำทางการเมืองและด้านเศรษฐกิจที่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าดังที่กล่าว** รองลงมาคือ ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 36.8) และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 7.3)

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกันในทั้งสามด้านคือการเป็นผู้นำทางการเมือง เศรษฐกิจ และการสร้างสันติภาพ เฉพาะในส่วนที่ว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่านั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ในการ

เป็นผู้นำทางการเมืองได้ดีกว่าผู้หญิงเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 60.5) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ 42.1) และสุดท้ายคือด้านการสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 36.8)

ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะในส่วนที่ว่าผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่านั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้หญิงทำหน้าที่ในด้านเศรษฐกิจได้ดีกว่าผู้ชายเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 11) รองลงมาคือ ด้านการสร้างสันติภาพ (ร้อยละ 7.3) และสุดท้ายคือด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง (ร้อยละ 4.2)

แผนภาพที่ 31: ระหว่างชายกับหญิง ท่านคิดว่าใครทำหน้าที่ได้ดีกว่าในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (Q19–ประชาชนทั่วไป)

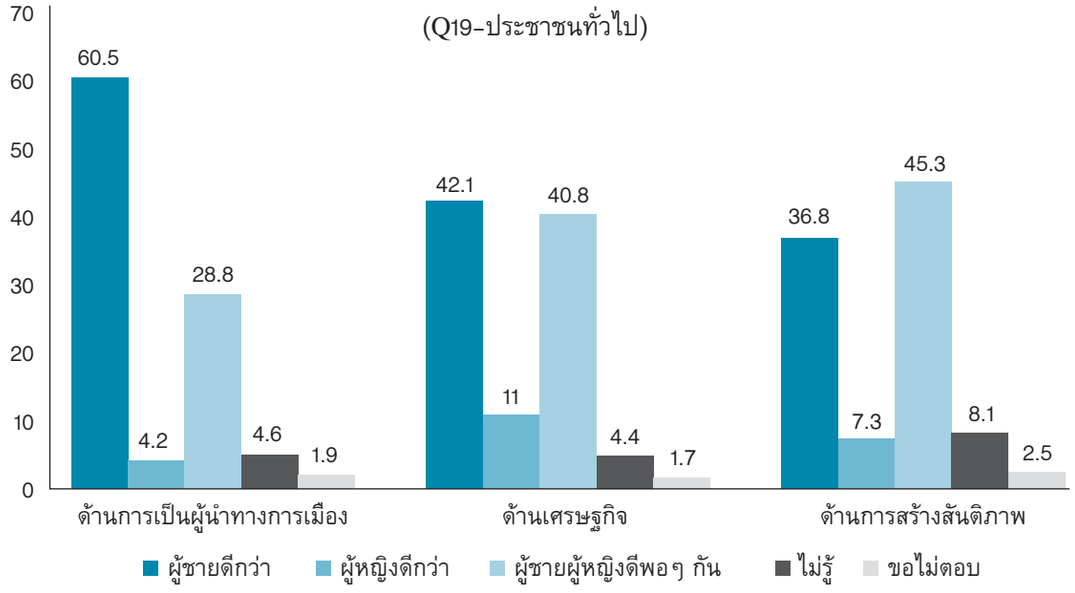

สำหรับคำถามเกี่ยวกับมุมมองต่อประชาชนนอกพื้นที่นั้น จะเป็นในแง่ของความสนใจต่อสถานการณ์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 70.1 คิดว่าคนในจังหวัดอื่นๆให้ความสนใจต่อสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกส่วนหนึ่งไม่รู้ว่าให้ความสนใจหรือไม่ (ร้อยละ 14.9) และมองว่าไม่ให้ความสนใจ (ร้อยละ 13)

ตารางที่ 23: ท่านคิดว่าคนในจังหวัดอื่นๆ ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด (Q20–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ให้ความสนใจมาก	22.3
2. ให้ความสนใจ	**47.8**
3. ไม่ค่อยให้ความสนใจ	10.9
4. ไม่ให้ความสนใจเลย	2.1
98. ไม่รู้	14.9
99. ขอไม่ตอบ	2.1

3.7 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในส่วนนี้จะเป็นข้อมูลที่สะท้อนตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในแง่ของข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ ศาสนา และในแง่ของการนิยามอัตลักษณ์ตัวตนของตนเองว่าเป็นคนอะไร รวมถึงทักษะการใช้ภาษาและพฤติกรรมในการรับข่าวสารตามช่องทางต่างๆ

ข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ทั้งสิ้น 1,572 ตัวอย่าง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วน จำนวน 1,559 ตัวอย่าง และมีกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิเสธการตอบแบบสอบถามจำนวน 13 ตัวอย่าง (ร้อยละ 0.83) จากพื้นที่ 195 หมู่บ้านและชุมชน ซึ่งกระจายไปในพื้นที่ 79 ตำบลจาก 36 อำเภอในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55) ส่วนเพศชายมีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 45) โดยอายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ที่ 41 ปี ซึ่งการสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดอายุของผู้ที่จะตอบแบบสอบถามไว้ที่ระหว่าง 18 – 70 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 76.2) นอกเหนือจากนั้นเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 23.4) และคริสต์ (ร้อยละ 0.3)

ตารางที่ 24: เพศ (Q1–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. หญิง	**55**
2. ชาย	45

ตารางที่ 25: ศาสนา (Q3–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. อิสลาม	**76.2**
2. พุทธ	23.4
3. คริสต์	0.3
4. อื่นๆ	0.1

เมื่อจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามภูมิลำเนาเดิมหรือตามบ้านเกิดนั้น พบว่าเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาจากจังหวัดปัตตานีมากที่สุด (ร้อยละ 31.8) รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 29.2, 18.7, และ 16 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 32: ภูมิลำเนาเดิม (Q5-ประชาชนทั่วไป)

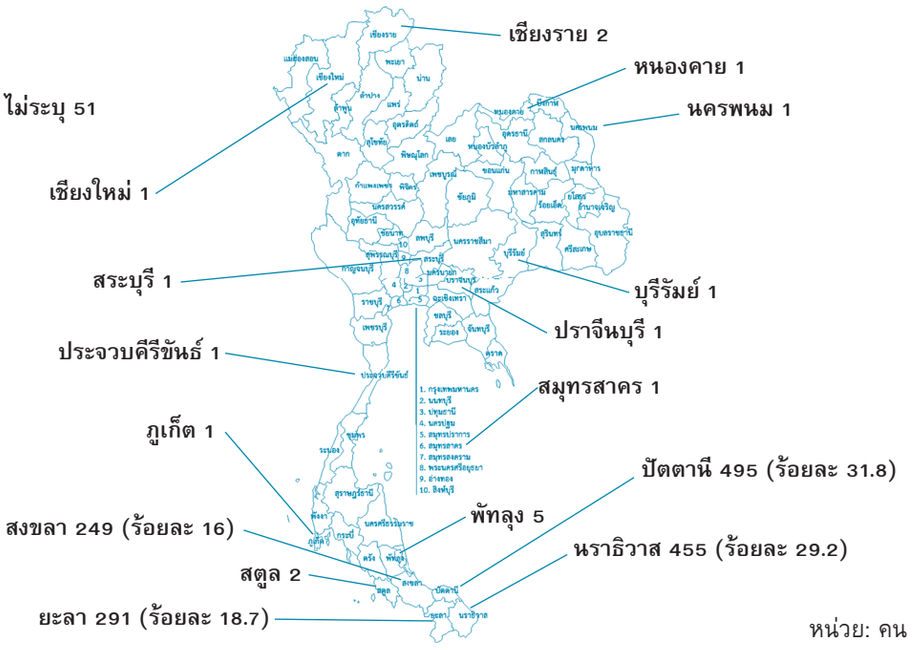

หน่วย: คน

สำหรับระดับการศึกษานั้น ได้แบ่งออกเป็นสายสามัญและสายศาสนา ซึ่งในส่วนของการศึกษาสายสามัญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.9) รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและตอนต้น (ร้อยละ 21.9 และ 14.2 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 33: ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ (Q9-ประชาชนทั่วไป)

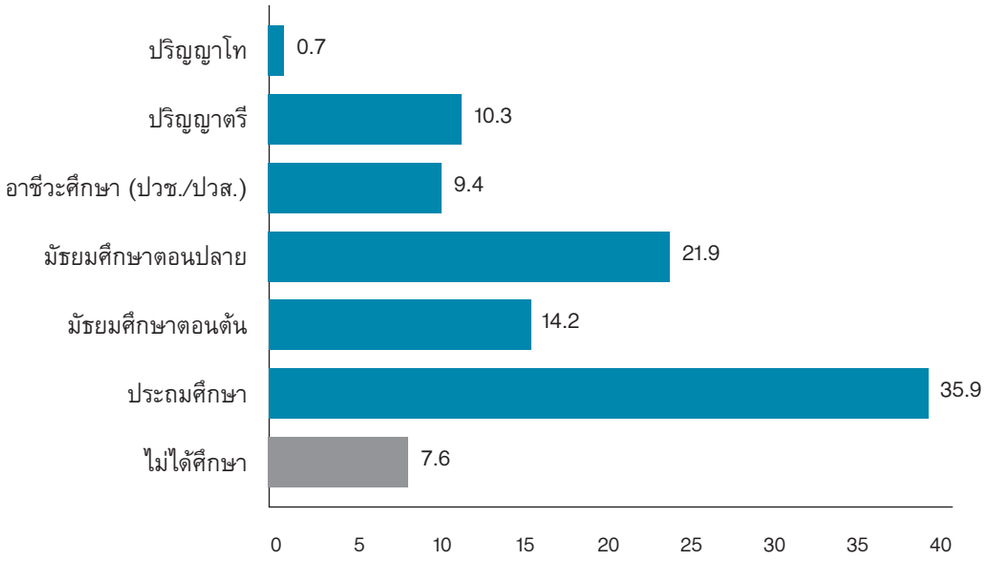

ในส่วนของการศึกษาสายศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนสายศาสนา (ร้อยละ 31.4) รองลงมาคือได้เรียนจบระดับตาดีกาและระดับกลาง (มูตาวัตซิต) (ร้อยละ 24.9 และ 15.2 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 34: ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา (Q10-ประชาชนทั่วไป)

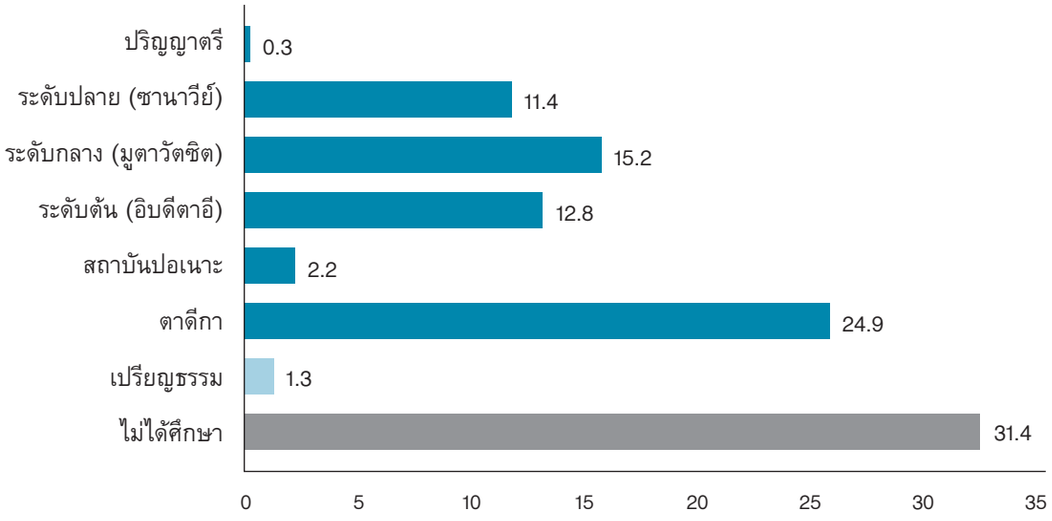

เมื่อพิจารณาถึงรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกินกว่าครึ่งมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 65.7) รองลงคือกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 10,000-20,000 บาท และไม่มีรายได้ (ร้อยละ 21.2 และ 6.7 ตามลำดับ) โดยผู้ตอบแบบสอบถามเกินกว่าครึ่งรู้สึกว่าครอบครัวของตนมีรายได้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 63.1) สำหรับส่วนที่เหลือนั้นรู้สึกว่าครอบครัวของตนมีรายได้ที่เพียงพอ (ร้อยละ 36.9)

แผนภาพที่ 35: รายได้ต่อเดือนของท่าน (Q11-ประชาชนทั่วไป)

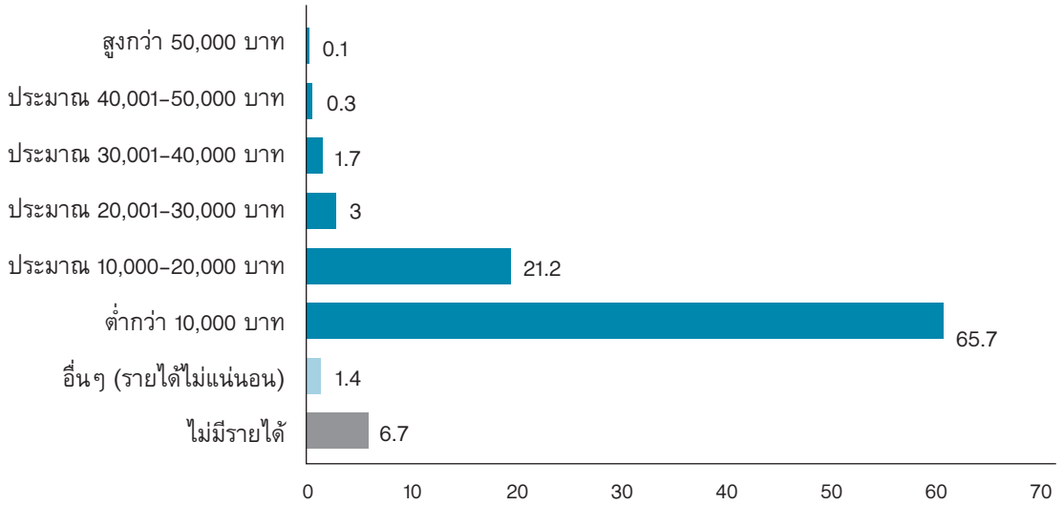

ตารางที่ 26: รายได้ครอบครัวเพียงพอหรือไม่ (Q12-ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ไม่พอ	**63.1**
2) พอ	36.9

หากจำแนกตามกลุ่มอาชีพ จะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งมีอาชีพเป็นเกษตรกร ประมง ปศุสัตว์ และแรงงานรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 55.1) รองลงมาจะเป็นแม่บ้าน พ่อบ้าน เกษียณ หรืออยู่ระหว่าง หางาน (ร้อยละ 14) ถัดมาจะเป็นกลุ่มที่ทำงานในส่วนของภาคการค้าและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้า แม่ค้า นักธุรกิจ พนักงานบริษัท อาชีพอิสระ (ร้อยละ 12.9)

นอกจากนี้จะเป็นกลุ่มที่ทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ ลูกจ้างโครงการรัฐ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อาสาสมัครรักษาหมู่บ้าน (อรบ.) อาสารักษาดินแดน (อส.) และทหารพราน (ร้อยละ 7) และทำงานในส่วนของภาคสังคมและการเมือง ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ ครู อาจารย์ นักเรียนนักศึกษา อุสตาซ ผู้นำศาสนา พระสงฆ์ นักกิจกรรมทางสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน และนักการเมือง (ร้อยละ 6.5) และอื่นๆ (ร้อยละ 4.4)

ตารางที่ 27: อาชีพหลัก (Q13–ประชาชนทั่วไป)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) เกษตรกร (นา ไร่ สวน) ประมง ปศุสัตว์	**36.8**
2) รับจ้างทั่วไป/แรงงาน/บริการ	18.3
3) แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ	9.9
4) อาชีพอิสระ	6.5
5) นักธุรกิจ/พนักงานบริษัท/พ่อค้า/แม่ค้า	6.4
6) ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.2
7) อยู่ระหว่างหางาน/ว่างงาน	4.1
8) นักเรียน นักศึกษา	3.5
9) ครู/อาจารย์/นักวิชาการ	1.7
10) ลูกจ้างโครงการรัฐ (พลเรือน) ที่ไม่ใช่ครู อาจารย์ หรือนักวิชาการ	1.1
11) ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ (ความมั่นคง)	1.0
12) ชรบ./อรบ./อส./ทหารพราน	0.7
13) อุสตาซ/ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา	0.5
14) ผู้นำศาสนา ผู้สอนศาสนา พระสงฆ์	0.4
15) นักการเมือง	0.2
16) นักกิจกรรมทางสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน	0.1
16) สื่อมวลชน	0.1
อื่นๆ	4.4

<u>พฤติกรรมการติดตามข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ</u>

สื่อที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการติดตามข่าวต่างๆ 10 อันดับแรก คือ 1) โทรทัศน์ทั่วไป (ร้อยละ 82.9) 2) เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด (ร้อยละ 75.4) 3) เพื่อนบ้านและคนในชุมชน (ร้อยละ 74.7) 4) ผู้นำศาสนา (ร้อยละ

57.7) 5) มัสยิด (ร้อยละ 55.6) 6) วิทยุทั่วไป (ร้อยละ 49.2) 7) โทรทัศน์ท้องถิ่น (ร้อยละ 45.1) 8) เฟซบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอตส์แอ็ป (ร้อยละ 44.3) 9) อินเตอร์เน็ต (ร้อยละ 39.8) และ 10) ครูอาจารย์ (ร้อยละ 35.4) ส่วนสื่อที่มีผู้ติดตามน้อยที่สุด คือ โบสถ์ (ร้อยละ 4.8) และสื่อสิ่งพิมพ์จากประเทศเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 6.9)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านเพศนั้น พบว่าผู้หญิงมีแนวโน้มจะติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆน้อยกว่าผู้ชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตามข่าวจากมัสยิด ผู้นำศาสนา และร้านน้ำชา ในขณะที่เมื่อพิจารณาในแง่ของอายุ พบว่า**ทุกวัยต่างติดตามข่าวจากโทรทัศน์เป็นหลัก โดยผู้ที่อายุต่ำกว่า 30 จะติดตามข่าวสารจากสื่อออนไลน์มากกว่าวัยอื่น ๆ และผู้ที่มีอายุมากจะติดตามข่าวสารจากคนใกล้ตัว เพื่อนบ้าน และมัสยิดเป็นหลัก**

แผนภาพที่ 36: ท่านติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q14–ประชาชนทั่วไป) (ร้อยละ)

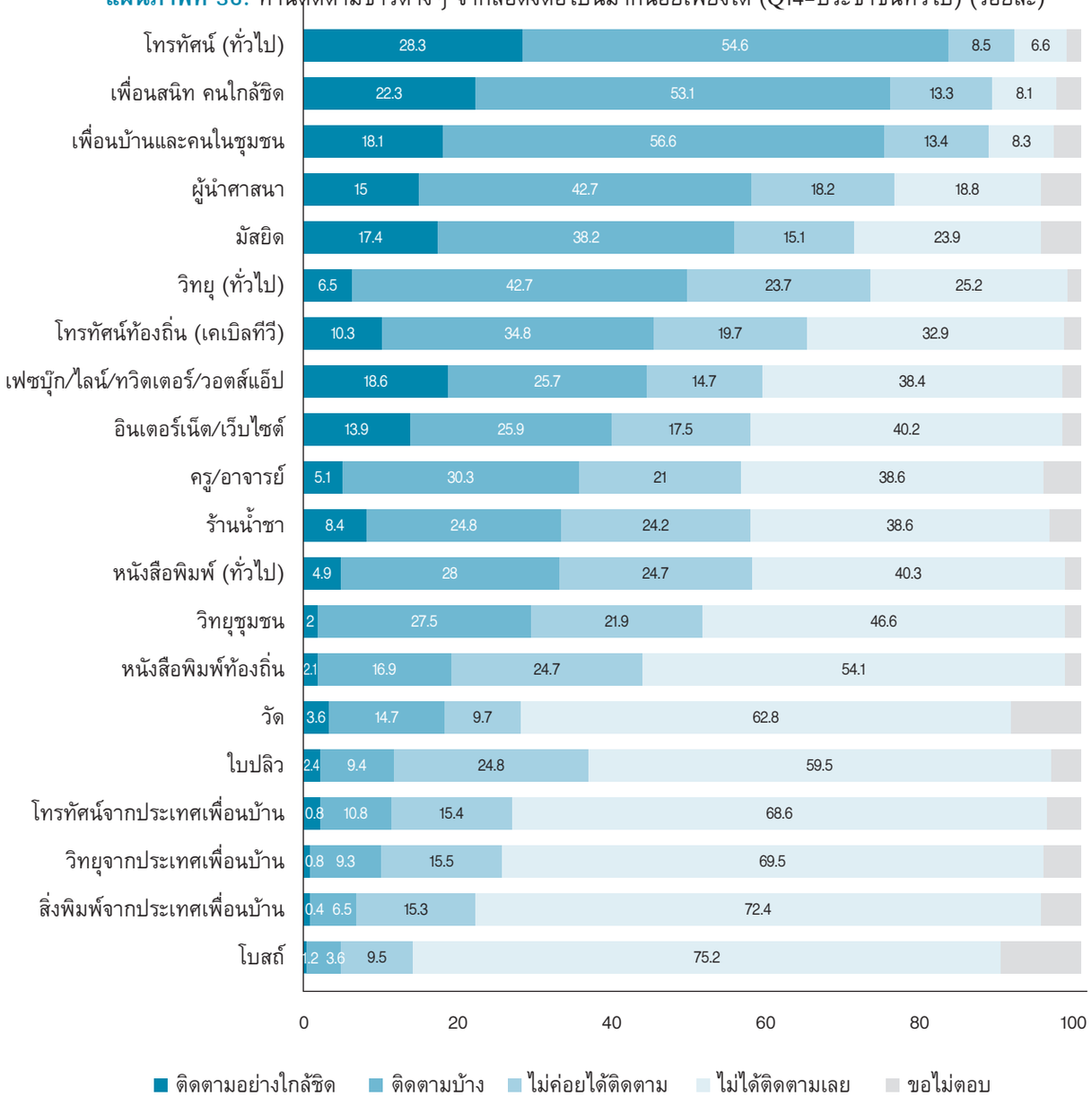

การนิยามตัวตน

คำถามข้อนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และการนิยามตัวตน โดยต้องการที่จะทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร เช่น เป็นคนมุสลิม คนมลายู คนปาตานี คนไทย คนจีน คนคริสต์ หรือคนพุทธ เป็นต้น ตัวเลือกที่ให้จะคละกันระหว่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนา ซึ่งจะทำให้เห็นว่าผู้ตอบให้น้ำหนักกับอัตลักษณ์หรือตัวตนของตัวเองในมิติใด เชื้อชาติหรือศาสนา

ทั้งนี้ **พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยามตนเองจากฐานของอัตลักษณ์ทางศาสนา** คือเป็นคนมุสลิม (ร้อยละ 52.5) รองลงมาคือมองว่าตนเป็นคนไทย ซึ่งเป็นการนิยามจากฐานของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (ร้อยละ 22.5) ลำดับถัดมา มองว่าตนเองเป็นคนมลายู (ร้อยละ 13.4) คนพุทธ (ร้อยละ 7.9) คนปาตานี (ร้อยละ 2.1) และคนจีน (ร้อยละ 0.1) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 37: ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (Q4–ประชาชนทั่วไป)

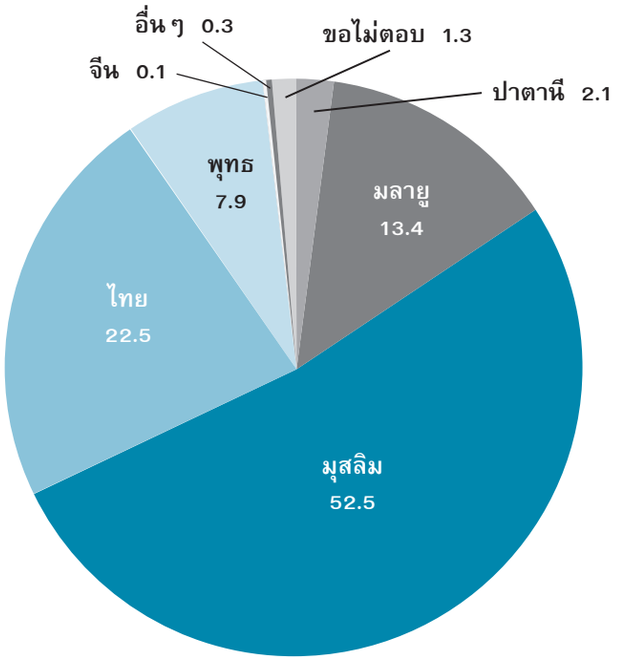

พฤติกรรมและทักษะการใช้ภาษา

ภาษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกถนัดและสบายใจที่จะพูด รวมทั้งพูดเป็นประจำในครัวเรือนด้วย คือ **ภาษามลายูถิ่น** (ร้อยละ 53.9) รองลงมาคือภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นภาษาใต้หรือไทยกลาง (ร้อยละ 26.3 และร้อยละ 24.6 ตามลำดับ) ถัดมาเป็นภาษามลายูปนไทย (ร้อยละ 16.9 และร้อยละ 16.2 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 38: ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (Q6-ประชาชนทั่วไป) และท่านถนัดและสบายใจที่จะพูดภาษาใดมากที่สุดเวลาแสดงความเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึก (Q7-ประชาชนทั่วไป)

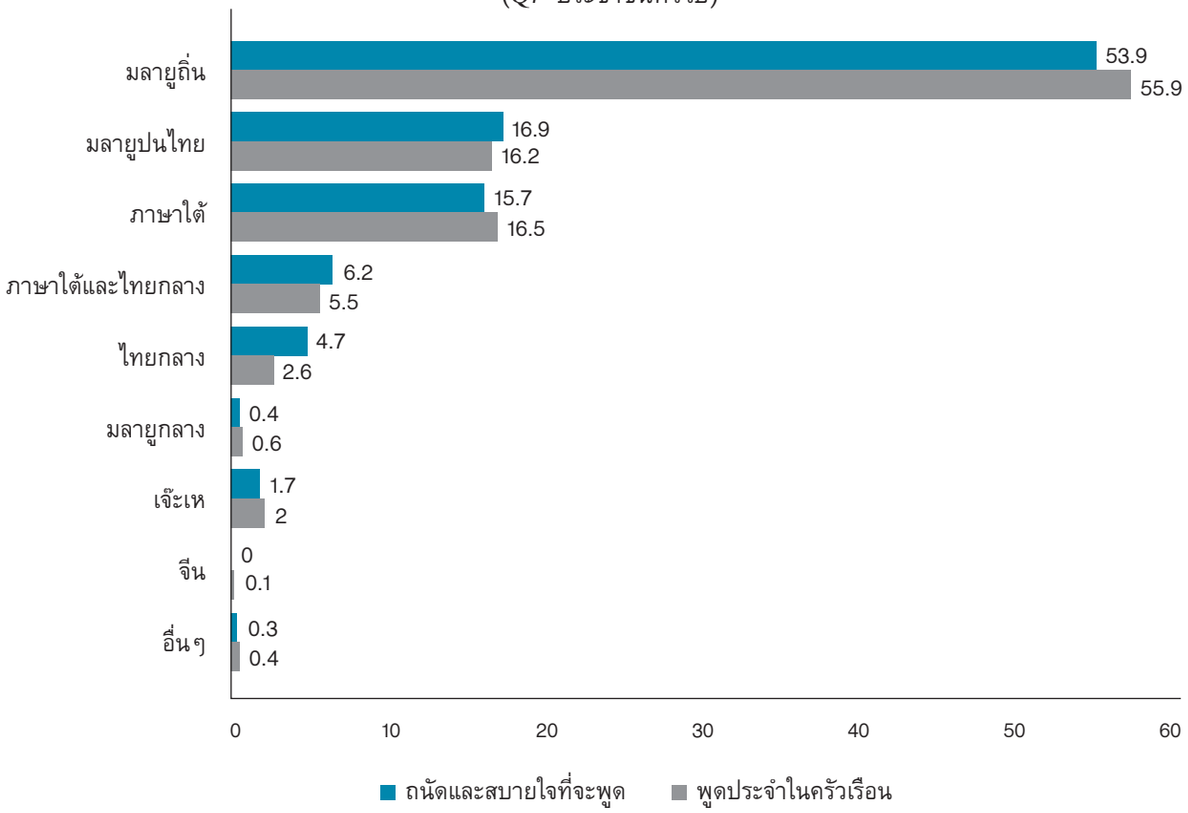

เมื่อถามถึงความสามารถในการใช้ภาษา ตลอดจนทักษะต่างๆ นั้น พบว่าภาษาสามอันดับแรกที่ผู้ตอบสอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สามารถใช้ได้ คือ ภาษาไทยกลาง มลายูถิ่น และมลายูกลาง (ร้อยละ 89.4, 79.3 และ 48.6 ตามลำดับ)

แผนภาพที่ 39: ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง (Q8-ประชาชนทั่วไป)

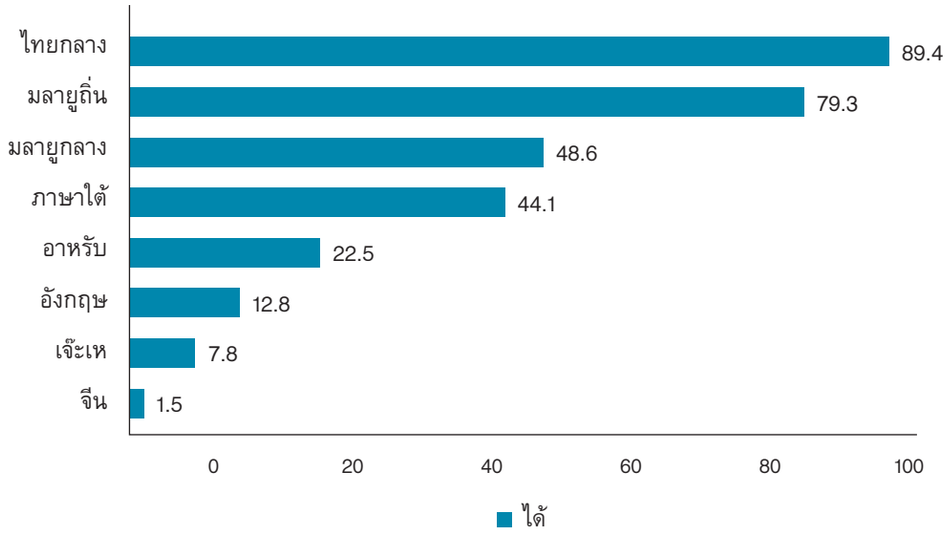

สำหรับทักษะในการใช้ภาษานั้น โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีทักษะในการใช้ภาษาไทยกลางได้สูงกว่าภาษาอื่นในทุกด้านทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน (ร้อยละ 87.1, 84.5, 78.1, และ 75.9 ตามลำดับ) รองลงมาคือภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 75, 75.2, 45.1, และ 39.5 ตามลำดับ) ภาษามลายูกลาง (ร้อยละ 43.5, 34.3, 30.8, และ 25.8 ตามลำดับ) ภาษาใต้ (ร้อยละ 42.5, 33.7, 6.9, และ 5.9 ตามลำดับ) สำหรับภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ เจ๊ะเห และจีนนั้น จะมีทักษะค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับภาษาอื่นๆ

แผนภาพที่ 40: ทักษะในการใช้ภาษา (Q8–ประชาชนทั่วไป)

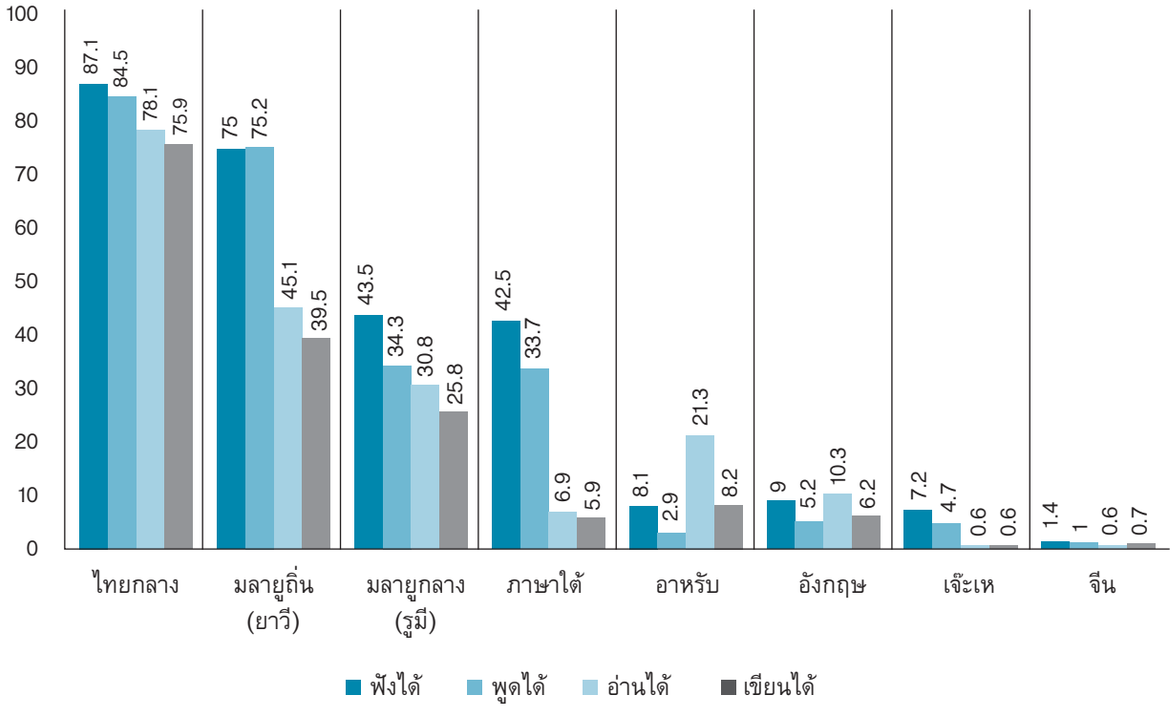

3.8 สรุปความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนทั่วไป

ท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะต้องออกจากบ้านในเวลากลางคืนและพบปะพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก ซึ่งสะท้อนถึงความไม่ไว้วางใจระหว่างกันของผู้คนในสังคม ทั้งนี้ ภายใต้รัฐบาลปัจจุบันที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นนายกรัฐมนตรี คนส่วนใหญ่รู้สึกว่าสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวมยังคงเหมือนเดิม ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือแย่ลงเป็นพิเศษ และให้คะแนนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.72 จากคะแนนเต็ม 10

คนส่วนใหญ่ต่างมองว่า หากความรุนแรงลดลง ก็จะมีผลทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในการแก้ไขปัญหา แม้ว่าจะมีคนส่วนหนึ่งกังวลว่ารัฐบาลจะให้ความสนใจในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องหรือไม่หากความรุนแรงเริ่มลดลง โดยสาเหตุของความรุนแรงก็มีความหลากหลายจากมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ว่าจะเกิดจากกลุ่มอิทธิพลผิดกฎหมาย การบิดเบือนประวัติศาสตร์ หรือการตอบโต้ความไม่เป็นธรรมจากการปฏิบัติของ

เจ้าหน้าที่รัฐส่วนหนึ่ง แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่ามีผู้ขอไม่ตอบหรือไม่รู้เป็นจำนวนมากในบางประเด็นว่าเป็นสาเหตุของความรุนแรงหรือไม่ เช่น การที่สยามเข้ายึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม และการเลี้ยงไข้เอางบประมาณของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน เป็นต้น ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงนั้นก็มีทั้งกลุ่มยาเสพติดน้ำมันเถื่อน ทหารพราน และขบวนการ

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงนั้น คนส่วนใหญ่ร้อยละ 56.4 สนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจา โดยทั้งรัฐบาลและขบวนการต่างก็ต้องปรับตัวและประนีประนอมกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อถามว่ามีความเชื่อมั่นและพอใจกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้หรือไม่ ส่วนใหญ่ตอบว่าเฉยๆ โดยยังไม่รู้สึกบวกหรือลบในเวลานี้ แต่ก็มีความกังวลว่าการพูดคุยจะไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริงและฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะไม่ทำตามที่ตกลงกัน

อนึ่ง จากการสำรวจพบว่าผู้คนส่วนใหญ่ยังมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพที่ค่อนข้างจำกัด เกือบครึ่งหนึ่งไม่ได้รับข้อมูลและไม่ได้ติดตามข่าว และเกือบทั้งหมดยังไม่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของทั้งรัฐบาลและขบวนการคือใคร ซึ่งสะท้อนว่าทุกฝ่ายจำเป็นต้องสื่อสารถึงชุมชนให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่หากต้องการให้สังคมมีส่วนร่วมสนับสนุนและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ หากมองไปในอีก 5 ปีข้างหน้า ส่วนใหญ่ร้อยละ 51 ต่างมีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพขึ้นได้ ซึ่งความตั้งใจจริงของรัฐบาลและการมีส่วนร่วมของนักการเมือง ผู้นำศาสนาอิสลาม และอุสตาซ จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้กระบวนการพูดคุยประสบความสำเร็จได้ และภาคประชาสังคมควรรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทีมพูดคุยทั้งของรัฐบาลและขบวนการ ซึ่งประเด็นที่คิดว่าทั้งสองฝ่ายควรจะคุยกันในเวลานี้ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจชีวิตความเป็นอยู่ การแก้ไขปัญหายาเสพติด และการศึกษา ส่วนมาตรการเร่งด่วนที่อยากให้รีบดำเนินการคือ การแก้ไขปัญหายาเสพติด การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน และการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม

นอกจากเรื่องเฉพาะหน้าเหล่านี้แล้ว หากต้องการจะแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืนนั้น คนส่วนใหญ่ร้อยละ 61.7 เห็นว่าจำเป็นต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองด้วย โดยสิ่งที่อยากเห็นมากที่สุดคือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยรูปแบบพิเศษที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (ร้อยละ 26.5) การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยรูปแบบที่เหมือนกับส่วนอื่นๆของประเทศ (ร้อยละ 22.2) ส่วนอีกร้อยละ 15.6 ไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ และอีกร้อยละ 14.2 ต้องการที่จะได้เอกราชเป็นรัฐอิสระ แยกออกจากประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม การสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้ มี “เสียงของความเงียบ” ซึ่งเลือกที่จะไม่ตอบหรือไม่รู้อยู่ไม่น้อยโดยเฉพาะในประเด็นที่ถือว่ามีความอ่อนไหว เช่น ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับขบวนการเคลื่อนไหวที่ต่อสู้กับรัฐ หรือข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง เป็นต้น ซึ่งความคิดเห็นที่ได้จากการสำรวจครั้งต่อๆ ไป อาจจะแสดงแนวโน้มและทิศทางของเสียงเงียบเหล่านั้นได้มากขึ้น

4. ความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำความคิด[13]

4.1 ความปลอดภัยและความมั่นคง

ในส่วนนี้จะถามผู้ตอบแบบสอบถามว่าเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือไม่อย่างไร สถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตมากน้อยเพียงใดในด้านใดบ้าง รู้สึกปลอดภัยหรือไม่อย่างไรในการทำกิจกรรมต่างๆ สถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างหรือไม่ภายใต้รัฐบาลปัจจุบัน (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) มองอย่างไรกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น และเกิดจากสาเหตุอะไร ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการจับอารมณ์ความรู้สึกของผู้นำความคิดบางส่วนต่อประเด็นเรื่องความมั่นคงปลอดภัยที่ถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่สุด

ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน **มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ หรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ดังกล่าว จำนวนร้อยละ 29.2** ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามอีกร้อยละ 45.8 ไม่เคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือไม่เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์

[13] ผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของผู้นำความคิดมีจำนวนทั้งสิ้น 48 คน ซึ่งแม้ว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจะมีข้อจำกัดทางวิชาการในแง่ของการสะท้อนความเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร แต่ก็เป็นประโยชน์ต่อการทำให้มองเห็นทิศทางหรือแนวโน้มความคิดเห็นของผู้นำความคิดในสังคมได้ระดับหนึ่ง

ตารางที่ 28: ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด (Q15-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่เคย	**45.8**
2. เคย *(ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)*	29.2
2.1 ทรัพย์สินของตนเองเสียหาย	10.9
2.2 เคยได้รับบาดเจ็บ	1.8
2.3 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ	10.9
2.4 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต	**16.4**
2.5 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทหายตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุ	1.8
2.6 เคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่	9.1
2.7 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่	14.5
2.8 ได้ทราบว่าตนเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทมีชื่อในบัญชีดำ หรือผู้ต้องสงสัย	10.9
2.9 เคยถูกข่มขู่จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด	9.1
2.10 อื่นๆ ระบุ	14.5
99. ขอไม่ตอบ	25.0

ทั้งนี้ เมื่อขอให้ผู้ที่เคยผ่านประสบการณ์ดังกล่าว หรือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทที่ผ่านประสบการณ์ดังกล่าวระบุว่าเป็นประสบการณ์ในลักษณะใด พบว่า **ส่วนใหญ่เป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตมากที่สุด** ร้อยละ 16.4 รองลงมาคือมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 14.5

ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

สำหรับสามเรื่องแรกในชีวิตประจำวันที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่มากที่สุด คือ **การเดินทางในชีวิตประจำวัน**และ**ความปลอดภัยในชีวิต**ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 72.9) รองลงมาคือ**ผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตใจ** (ร้อยละ 66.7) ส่วนเรื่องที่ไม่รู้สึกว่ามีผลกระทบมากนัก คือ การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาเดียวกัน (ร้อยละ 60.5) การประกอบศาสนกิจ (ร้อยละ 54.1) และการศึกษาของตนหรือของบุตรหลาน (ร้อยละ 50) **ซึ่งในภาพรวมแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกว่าได้รับผลกระทบในเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต มากกว่าเรื่องเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและศาสนา**

ตารางที่ 29: ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q16–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่มีผลกระทบเลย	ไม่มีผลกระทบ	มีผลกระทบ	มีผลกระทบมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้	ร้อยละ	20.8	18.8	39.6	16.7	–	4.2
2) การเดินทางในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ	8.3	16.7	**52.1**	**20.8**	–	2.1
3) ความปลอดภัยในชีวิต	ร้อยละ	6.3	18.8	**58.3**	**14.6**	–	2.1
4) ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	ร้อยละ	16.7	27.1	35.4	10.4	–	10.4
5) การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนา**เดียวกัน**กับท่าน	ร้อยละ	**31.3**	**29.2**	27.1	10.4	–	2.1
6) การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนา**ต่างกัน**กับท่าน	ร้อยละ	25	18.8	37.5	16.7	–	2.1
7) การศึกษาของท่านหรือบุตรหลานของท่าน	ร้อยละ	**22.9**	**27.1**	37.5	4.2	2.1	6.3
8) การประกอบศาสนกิจ	ร้อยละ	20.8	33.3	37.5	4.2	–	4.2
9) สุขภาพกายและจิตใจ	ร้อยละ	12.5	18.8	**56.3**	**10.4**	–	2.1

ความรู้สึกปลอดภัย

การแสดงความเห็นเกี่ยวกับเอกราชปาตานี การวิจารณ์ทหารตำรวจ และการวิจารณ์ขบวนการเคลื่อนไหวซึ่งถือเป็นตัวแสดงที่มีกำลังอาวุธนั้น เป็นการกระทำที่ผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุด (ร้อยละ 79.2, 79.2 และ 77.1 ตามลำดับ) ในขณะที่การผ่านด่านตรวจค้น และการอยู่ในมัสยิดและวัดซึ่งเป็นศาสนสถานนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกปลอดภัยมาก (ร้อยละ 70.9, 70.8 และ 58.4 ตามลำดับ)

ตารางที่ 30: ท่านคิดว่าการกระทำต่อไปนี้ปลอดภัยมากน้อยเพียงใด (Q25-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่ปลอดภัยเลย	ไม่ปลอดภัย	ปลอดภัย	ปลอดภัยมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
ก. การเดินทาง							
1) ออกจากบ้านในเวลากลางคืน	ร้อยละ	20.8	50.0	25.0	2.1	-	-
2) ผ่านด่านตรวจค้น	ร้อยละ	4.2	25	**64.6**	**6.3**	-	-
ข. การอยู่ในพื้นที่สาธารณะ							
3) อยู่ในตลาด	ร้อยละ	**6.3**	**66.7**	25.0	-	2.1	-
4) อยู่ในมัสยิด	ร้อยละ	_	27.1	**47.9**	**22.9**	2.1	-
5) อยู่ในวัด	ร้อยละ	2.1	22.9	**43.8**	**14.6**	8.3	8.3
6) อยู่ในสถานที่ราชการ	ร้อยละ	2.1	37.5	47.9	8.3	2.1	2.1
ค. การพบปะผู้คน							
7) พบปะพูดคุยกับคนที่เราไม่รู้จัก	ร้อยละ	2.1	52.1	39.6	-	4.2	2.1
8) อยู่ใกล้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ	ร้อยละ	18.8	50	27.1	2.1	2.1	-
9) เจ้าหน้าที่รัฐมาเยี่ยมที่บ้าน	ร้อยละ	12.5	37.5	43.8	-	6.3	-
10) คนที่ถูกคดีความมั่นคงมาเยี่ยมที่บ้าน	ร้อยละ	4.2	54.2	33.3	-	8.3	-
ง. การแสดงความคิดเห็น							
11) ร้องเรียน/ร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่รัฐ	ร้อยละ	6.3	47.9	35.4	2.1	4.2	4.2
12) วิจารณ์รัฐบาล	ร้อยละ	12.5	58.3	22.9	-	2.1	4.2
13) วิจารณ์ทหาร ตำรวจ	ร้อยละ	**16.7**	**62.5**	12.5	4.2	2.1	2.1
14) วิจารณ์ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐทั่วไป	ร้อยละ	6.3	37.5	47.9	-	2.1	6.3
15) วิจารณ์ผู้นำศาสนาอิสลาม	ร้อยละ	4.2	39.6	43.8	4.2	2.1	6.3
16) วิจารณ์พระสงฆ์	ร้อยละ	2.1	20.8	50	8.3	10.4	8.3

ตัวแปร		ไม่ปลอดภัยเลย	ไม่ปลอดภัย	ปลอดภัย	ปลอดภัยมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
17) วิจารณ์นักการเมืองในพื้นที่	ร้อยละ	6.3	45.8	37.5	4.2	4.2	2.1
18) วิจารณ์ขบวนการเคลื่อนไหว	ร้อยละ	**25**	**52.1**	14.6	2.1	4.2	2.1
19) แสดงความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่	ร้อยละ	4.2	52.1	33.3	4.2	2.1	4.2
20) แสดงความเห็นเกี่ยวกับเอกราชปาตานี	ร้อยละ	**31.3**	**47.9**	10.4	–	6.3	4.2

ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

เมื่อขอให้ประเมินดูว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หากเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในช่วงรัฐบาลก่อนหน้านี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม **ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.9 รู้สึกว่าสถานการณ์ในพื้นที่ดีขึ้น** ในขณะที่ร้อยละ 41.7 รู้สึกว่าเหมือนเดิม ไม่ได้รู้สึกดีขึ้นหรือแย่ลง โดยร้อยละ 10.5 รู้สึกว่าแย่ลง (“แย่ลงมาก” ร้อยละ 6.3 และ “แย่ลง” ร้อยละ 4.2)

ตารางที่ 31: ท่านรู้สึกว่าสถานการณ์ในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (Q34-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. แย่ลงมาก	6.3
2. แย่ลง	4.2
3. เหมือนเดิม	41.7
4. ดีขึ้น	**39.6**
5. ดีขึ้นมาก	**6.3**
98. ไม่รู้	–
99. ขอไม่ตอบ	2.1

มุมมองต่อความรุนแรง

ชุดคำถามที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจสถานการณ์อีกชุดคำถามหนึ่งคือ ผู้นำความคิดที่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งเกิดความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น มองความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างไร ทั้งในแง่ของตัวความรุนแรงเอง และแง่ของสาเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงดังกล่าว

โดยมุมมองต่อความรุนแรงที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด (นำคำตอบ “ใกล้เคียงมาก” และ “ใกล้เคียง” มารวมกัน) คือ มุมมองที่ว่า **“หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหาร่วมกันมากขึ้น”** (ร้อยละ 83.4) แต่ในขณะเดียวกัน มุมมองที่ใกล้เคียงรองลงมาคือ **“ในบางครั้ง การใช้ความรุนแรงก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในการบรรลุเป้าหมาย”** (ร้อยละ 50) **ซึ่งก็สะท้อนทัศนคติที่ไม่ได้ปฏิเสธความรุนแรงโดยสิ้นเชิง หากรู้สึกว่าไม่มีทางเลือกอื่นที่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้**

ตารางที่ 32: มุมมองต่อความรุนแรงแต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q23– ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่ใกล้เคียงเลย	ไม่ใกล้เคียง	ใกล้เคียง	ใกล้เคียงมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) “ในบางครั้ง การใช้ความรุนแรงก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในการบรรลุเป้าหมาย”	ร้อยละ	22.9	20.8	37.5	12.5	2.1	4.2
2) “ไม่มีสถานการณ์ใดที่จะใช้เป็นข้ออ้างในการใช้ความรุนแรงได้”	ร้อยละ	12.5	29.2	27.1	22.9	4.2	4.2
3) “หากความรุนแรงลดลง จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ปัญหาอย่างจริงจัง”	ร้อยละ	18.8	31.3	20.8	20.8	6.3	2.1
4) “หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ปัญหาร่วมกันมากขึ้น”	ร้อยละ	2.1	12.5	**29.2**	**54.2**	–	2.1
5) “วิธีการที่กลุ่มไอซิส/ไอเอสปฏิบัติต่อเชลยหรือผู้ที่มีความคิดเห็นต่างกับกลุ่มเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว”	ร้อยละ	**72.9**	**10.4**	4.2	–	6.3	6.3

จากมุมมองต่อความรุนแรงโดยทั่วไป เมื่อถามเจาะจงถึงสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด พบว่าสาเหตุของความรุนแรงที่ใกล้เคียงกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ **“ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม”** (ร้อยละ 77.1) รองลงมาคือ **“ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้าของเถื่อน”** (ร้อยละ 72.9) และ **“ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม”** (ร้อยละ 64.6) ทั้งนี้ สาเหตุของความรุนแรงที่ไม่ใกล้เคียงกับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเลย คือ “ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากล” (ร้อยละ 68.8) อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่า “ขอไม่ตอบ” หรือ “ไม่รู้” ในข้อ “ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เพื่อเอางบประมาณ” สูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 12.5

ตารางที่ 33: สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (Q22-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่ใกล้เคียงเลย	ไม่ใกล้เคียง	ใกล้เคียง	ใกล้เคียงมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากล	ร้อยละ	**68.8**	16.7	2.1	4.2	6.3	2.1
2) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้าของเถื่อน	ร้อยละ	8.3	16.7	52.1	20.8	–	2.1
3) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง	ร้อยละ	16.7	20.8	33.3	20.8	4.2	4.2
4) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม	ร้อยละ	8.3	22.9	50.0	14.6	2.1	2.1
5) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม	ร้อยละ	4.2	14.6	**33.3**	**43.8**	2.1	2.1
6) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เพื่อเอางบประมาณ	ร้อยละ	10.4	16.7	37.5	22.9	**8.3**	**4.2**
7) ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากการแข่งขันกันทางการเมือง (ท้องถิ่น/ระดับชาติ)	ร้อยละ	12.5	20.8	50.0	8.3	2.1	6.3
8) อื่นๆ – การโต้ตอบความรุนแรงจากรัฐแบบตาต่อตา, ความระแวงและไม่เชื่อใจกันที่ถูกปลูกฝังโดยคนที่มีความเชื่อทางศาสนาต่างกัน, ผลประโยชน์ทุกด้าน ยาเสพติด อำนาจ	ร้อยละ	–	–	2.1	6.3	–	91.7

ต่อคำถามที่ว่าจะเรียกสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่า **“การก่อความไม่สงบ”** (ร้อยละ 33.3) รองลงมาคือ “การก่อเหตุรุนแรง” “สงคราม” “การละเมิดสิทธิมนุษยชน” (ร้อยละ 16.7, 12.5, และ 10.4 ตามลำดับ)

ตารางที่ 34: ท่านจะเรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ว่าอย่างไร (Q21-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) การก่อความไม่สงบ	**33.3**
2) การก่อเหตุรุนแรง	16.7
3) สงคราม	12.5
4) การละเมิดสิทธิมนุษยชน	10.4
5) การก่อการร้าย	8.3
6) ญิฮาด	4.2
7) การก่ออาชญากรรม	-
อื่นๆ - การญิฮาดพร้อมกับการก่อความไม่สงบ - ขบวนการกู้เอกราชปัตตานี - ความคิดที่ไม่สอดคล้องกับรัฐ - ผลประโยชน์บนคราบน้ำตา - ผู้มีความคิดเห็นต่างที่ใช้วิธีการตอบโต้ด้วยความรุนแรง	10.4
98. ไม่รู้	-
99. ขอไม่ตอบ	4.2

ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

ในข้อคำถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก โดยพบว่า ร้อยละ 27.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามเลือก**กลุ่มขบวนการ** ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลือกที่ถูกเลือกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนอันดับที่สองนั้นมีสองตัวเลือกที่ถูกเลือกในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ **กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน** และ**มาเลเซีย** คิดเป็นร้อยละ 18 สำหรับอับดับที่สามก็มีสองตัวเลือกเช่นกันที่ถูกเลือกในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ รัฐบาล และกลุ่มผู้นำศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 9.8

ตารางที่ 35: ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ (Q24-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ขบวนการ (BRN/PULO/ฯลฯ)	**27.8**
2) กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน	**18.0**
2) มาเลเซีย	**18.0**
3) รัฐบาล	**9.8**
3) ผู้นำศาสนาอิสลาม	**9.8**

ตัวแปร	ร้อยละ
4) ทหารพราน	8.3
4) กอ.รมน./ทหารประจำการ	8.3
5) คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	6.8
6) คนที่มีความแค้นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	5.3
7) นักการเมืองท้องถิ่น	3.0
7) เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	3.0
7) ประเทศต่าง ๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	3.0
8) องค์กรภาคประชาสังคม	2.3
9) นักการเมืองระดับชาติ	1.5
9) สื่อมวลชน	1.5
10) ตำรวจ	0.8
10) ชรบ.อรบ.อส.	0.8
10) ศอ.บต.	0.8
10) สถาบันการศึกษา	0.8
11) พระสงฆ์	–
ไม่รู้	0.8
ขอไม่ตอบ	2.3

4.2 กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

หลังจากที่ได้เห็นถึงทัศนคติต่อสถานการณ์ความปลอดภัยและความมั่นคงในพื้นที่โดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ในส่วนนี้จะเป็นข้อค้นพบของชุดคำถามเกี่ยวกับความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ซึ่งจากการสำรวจ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มผู้นำความคิด**ให้คะแนนเฉลี่ยของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่ อยู่ที่ 5.09 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งสูงกว่าค่าตรงกลางเล็กน้อย**

เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงคะแนน จะพบว่า กลุ่มผู้ให้คะแนนตั้งแต่ 6 ถึง 10 มีจำนวนมากกว่ากลุ่มผู้ให้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 4 และกลุ่มผู้ให้คะแนนตรงกลาง (ร้อยละ 41.7, 31.4, และ 18.8 ตามลำดับ)

ตารางที่ 36: ท่านให้คะแนนรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่กี่คะแนน
(Q35-ผู้นำความคิด)

คะแนนเฉลี่ย: 5.09

น้อยที่สุด ◄——————————————► มากที่สุด											ขอไม่ตอบ (99)
0	1	2	3	4	**5**	6	7	8	9	10	
4.2%	2.1%	2.1%	16.7%	6.3%	**18.8%**	14.6%	14.6%	10.4%	2.1%	-	8.3%

31.4% (น้อย) | 18.8% (ปานกลาง) | 41.7% (มาก)

<u>ความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย</u>

เมื่อถามต่อไปว่า เคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถาม**เกือบทุกคนเคยได้ยินข่าว** ร้อยละ 97.9 มีเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้นที่ไม่เคยได้ยิน ซึ่งร้อยละ 95.8 ให้ความสนใจติดตามข่าวดังกล่าว โดยมีผู้ที่ไม่ค่อยได้ติดตาม เพียงร้อยละ 4.2

การเคยได้ยินข่าวและความสนใจในการติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยในส่วนของผู้นำความนี้มีสัดส่วนที่สูงกว่าในส่วนของประชาชนทั่วไปอย่างชัดเจน โดย**ผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของทั้งรัฐบาลและขบวนการคือใคร** (ร้อยละ 64.6 และ 52.1 ตามลำดับ)

ตารางที่ 37: ท่านเคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่
(Q36-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) เคยได้ยิน	**97.9**
2) ไม่เคยได้ยิน	2.1
ขอไม่ตอบ	-

ตารางที่ 38: ท่านให้ความสนใจติดตามข่าวกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขมากน้อยเพียงใด
(Q37-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ได้ติดตามเลย	-
2. ไม่ค่อยได้ติดตาม	4.2
3. ติดตามบ้าง	35.4
4. ติดตามอย่างใกล้ชิด	**60.4**
99. ขอไม่ตอบ	-

ตารางที่ 39: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลปัจจุบันคือใคร (Q39-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ทราบ	**64.6**
2) ไม่ทราบ	31.3
ขอไม่ตอบ	4.2

ตารางที่ 40: ท่านทราบหรือไม่ว่าหัวหน้าคณะพูดคุยสันติภาพของขบวนการในปัจจุบันคือใคร (Q40-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ทราบ	**52.1**
2) ไม่ทราบ	41.7
ขอไม่ตอบ	6.3

ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่

ทั้งนี้ เมื่อถามถึงความรู้สึกว่า กระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือแย่ลงหรือไม่อย่างไรนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.7 ตอบว่า**ดีขึ้น**

ตารางที่ 41: ท่านรู้สึกว่ากระบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด (Q38-ผู้นำความคิด)

แย่ลงมาก ๆ ←									→ ดีขึ้นมาก ๆ		ขอไม่ตอบ
-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	(99)
-	-	-	2.1%	2.1%	**22.9%**	10.4%	12.5%	27.1%	12.5%	4.2%	6.3%

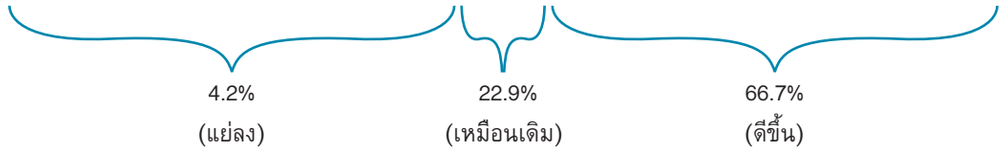

4.2% (แย่ลง) 22.9% (เหมือนเดิม) 66.7% (ดีขึ้น)

ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย

เมื่อถามถึงว่าท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถาม**ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.5 ตอบว่าสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา** ในขณะที่มีผู้ไม่สนับสนุนอยู่ร้อยละ 2.1 อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบว่าไม่แน่ใจอยู่ร้อยละ 8.3 ด้วย

ตารางที่ 42: ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ (Q42-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) สนับสนุน	**87.5**
2) ไม่แน่ใจ	8.3
3) ไม่สนับสนุน	2.1
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	2.1

การที่มีผู้ตอบไม่แน่ใจและขอไม่ตอบว่าสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่ ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะมีข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยอยู่ ซึ่งเมื่อถามถึงประเด็นข้อกังวลดังกล่าวนั้น พบว่า**ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามกังวลมากที่สุดสามอันดับแรกเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย คือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ตกลงกัน** (ร้อยละ 85.4) **ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง** (ร้อยละ 83.3) **และรัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน** (ร้อยละ 75)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดูจะไม่กังวลว่าการพูดคุยจะนำไปสู่การแยกตัวเป็นรัฐอิสระ และไม่ได้กังวลว่าการพูดคุยจะนำไปสู่การนิรโทษกรรมคนที่ทำผิดจากทั้งสองฝ่าย (ร้อยละ 64.6)

ตารางที่ 43: ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย (Q48-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่กังวล	กังวล	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) อาจนำไปสู่การแยกตัวเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	**70.8**	10.4	10.4	8.3
2) อาจตัดโอกาสการแยกตัวเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	**72.9**	8.3	10.4	8.3
3) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อซื้อเวลาและยืดระยะในการต่อสู้	ร้อยละ	25	62.5	8.3	4.2
4) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อหาข่าวเท่านั้น	ร้อยละ	33.3	56.3	6.3	4.2
5) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง	ร้อยละ	14.6	**83.3**	-	2.1
6) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้เกียรติกัน	ร้อยละ	31.3	64.6	2.1	2.1
7) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ตกลงกัน	ร้อยละ	12.5	**85.4**	-	2.1
8) ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง	ร้อยละ	20.8	72.9	2.1	4.2
9) สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม	ร้อยละ	45.8	43.8	8.3	2.1
10) รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน	ร้อยละ	18.8	**75**	2.1	4.2
11) อาจจะยกระดับสถานการณ์ ทำให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซง	ร้อยละ	58.3	37.5	2.1	2.1

ตัวแปร		ไม่กังวล	กังวล	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
12) กลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร	ร้อยละ	43.8	50	4.2	2.1
13) สุดท้ายก็นำไปสู่การนิรโทษกรรมที่คนทำผิดจากทั้งสองฝ่ายไม่ต้องรับโทษ	ร้อยละ	**64.6**	25	6.3	4.2
14) อื่นๆ ระบุ - การบังคับใช้กฎหมาย - คนที่เข้าร่วมการพูดคุยไม่ใช่ผู้มีบทบาทหรือเป็นตัวแทนได้ - ความเป็นตัวแทนอย่างแท้จริงของคู่เจรจาทั้งสองฝ่าย - ไม่พูดคุยเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง	ร้อยละ	-	8.3	-	91.7

เมื่อถามถึงความเชื่อมั่นที่มีต่อกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ว่าจะสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จหรือไม่มากน้อยเพียงใด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50) เชื่อมั่นว่าจะสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ ส่วนอีกร้อยละ 37.5 ไม่เชื่อมั่น และร้อยละ 8.3 รู้สึกเฉยๆ ไม่ได้รู้สึกไปในทิศทางใดเป็นพิเศษ

ตารางที่ 44: ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่ากระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้จะแก้ปัญหาได้สำเร็จ (Q43-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่เชื่อมั่นเลย	4.2
2. ไม่เชื่อมั่น	33.3
3. เฉยๆ	8.3
4. เชื่อมั่น	**33.3**
5. เชื่อมั่นมาก	**16.7**
98. ไม่รู้	4.2
99. ขอไม่ตอบ	-

อย่างไรก็ตาม **แม้ผู้ตอบแบบสอบถามครึ่งหนึ่งจะเชื่อมั่นว่าการพูดคุยขณะนี้จะแก้ปัญหาได้ แต่เมื่อถามถึงความพอใจต่อความคืบหน้าในขณะนี้ กลับมีผู้ตอบแบบสอบถามที่พอใจและไม่พอใจกับความก้าวหน้าของการพูดคุยในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก** คือ พอใจร้อยละ 39.6 และไม่พอใจร้อยละ 37.6 ในขณะที่รู้สึกเฉยๆ ร้อยละ 20.8

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าความรู้สึก**โดยภาพรวมต่อเรื่องกระบวนการพูดคุยสันติภาพที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันทั้งของกลุ่มผู้นำความคิดและประชาชนทั่วไป ยังมีความก้ำกึ่งกันอยู่มาก ความคิด**

เห็นต่อเรื่องดังกล่าวไม่ได้ออกมาในทางบวกหรือลบสูงกว่าอย่างชัดเจน ซึ่งอาจสะท้อนความรู้สึกของสังคมโดยรวมว่ากำลังดูท่าทีของฝ่ายที่เกี่ยวข้องอยู่

ตารางที่ 45: โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย
(Q44-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่พอใจเลย	**6.3**
2. ไม่พอใจ	**31.3**
3. เฉยๆ	20.8
4. พอใจ	**39.6**
5. พอใจมาก	**-**
98. ไม่รู้	-
99. ขอไม่ตอบ	2.1

ความหวังต่อการเกิดสันติภาพ

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น **ผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่ง (ร้อยละ 58.3) ยังคงตั้งความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพขึ้นได้ในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า** โดยที่ร้อยละ 33.3 รู้สึกว่าไม่มีความหวัง

ตารางที่ 46: ท่านมีความหวังมากน้อยเพียงใดว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพในพื้นที่ในอีก 5 ปีข้างหน้า
(Q52-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่มีความหวังเลย	10.4
2. ไม่มีความหวัง	22.9
3. มีความหวัง	**50.0**
4. มีความหวังมาก	**8.3**
98. ไม่รู้	4.2
99. ขอไม่ตอบ	4.2

การมีส่วนร่วมของประชาชน

เป็นที่ทราบกันดีว่า หากต้องการจะให้ข้อตกลงสันติภาพตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและมีความยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องมีประชาชนกลุ่มต่างๆเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ซึ่ง**กลุ่มคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าจะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ องค์กรภาคประชาสังคม ผู้นำศาสนาอิสลาม อุสตาซ เครือข่ายเยาวชนนักศึกษา และนักวิชาการในมหาวิทยาลัย**

ในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมากมองว่ารูปแบบที่จำเป็นคือ **องค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นโดยไม่ถูกแทรกแซงจากภาครัฐ** (ร้อยละ 85.5) และองค์กรภาคประชาสังคมจำเป็นที่จะต้องมารวมตัวกันแล้วนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย (ร้อยละ 85.4) ส่วนที่ไม่จำเป็นมากนักคือ การได้รับเชิญไปนั่งสังเกตการณ์บนโต๊ะพูดคุย

ตารางที่ 47: ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการพูดคุยมากน้อยเพียงใด (Q46-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย
1) องค์กรภาคประชาสังคม	**7.40**
2) ผู้นำศาสนาอิสลาม	**7.17**
3) อุสตาซ	**6.91**
4) เครือข่ายเยาวชนนักศึกษา	**6.72**
5) นักวิชาการมหาวิทยาลัย	**6.55**
6) นักการเมืองระดับชาติ (ส.ส./ส.ว.)	6.51
7) เครือข่ายผู้หญิง	6.34
8) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ./เทศบาล/อบต.)	6.00
9) นักธุรกิจ	5.94
10) พระสงฆ์	5.15

ตารางที่ 48: ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (Q47-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่จำเป็นเลย	ไม่จำเป็น	ปานกลาง	จำเป็น	จำเป็นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) ประชาชนได้รับเชิญเข้าไปเป็น**ผู้สังเกตการณ์**ในการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขที่เป็นทางการ	ร้อยละ	**8.3**	**16.7**	27.1	25	16.7	4.2	2.1
2) คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการ**รับฟังความคิดเห็น**ของประชาชน	ร้อยละ	-	2.1	10.4	39.6	43.8	4.2	-
3) องค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการ**จัดเวทีสาธารณะ**เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐ	ร้อยละ	2.1	2.1	6.3	**41.7**	**43.8**	4.2	-

ตัวแปร		ไม่จำเป็นเลย	ไม่จำเป็น	ปานกลาง	จำเป็น	จำเป็นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
4) องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกัน**นำเสนอความต้องการของประชาชน**ต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย	ร้อยละ	6.3	2.1	2.1	50	35.4	4.2	-
5) อื่นๆ ระบุ - ให้ภาคประชาสังคมเป็นฝ่ายที่สาม - การค้นหาสาเหตุที่แท้จริง - ควรจะมีนักการเมืองทำหน้าที่เป็นฝ่ายช่วยหารือให้ข้อคิดความเห็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่กล่าวมา	ร้อยละ	-	-	-	2.1	4.2	2.1	91.7

นอกจากรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้นแล้ว ยังมีอีกกลไกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในรูปของประชามติ ซึ่งก็มีคำถามตามมาว่าการทำประชามติดังกล่าว ควรทำเฉพาะในพื้นที่นี้หรือทำทั้งประเทศ โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 62.5 (รวมคำตอบระหว่าง “อยากให้เป็นอย่างนั้น” และ “จำเป็นอย่างยิ่ง”) อยากให้ถามเฉพาะประชาชนในพื้นที่นี้ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 25 อยากให้ถามประชาชนทั้งประเทศ

ตารางที่ 49: หากมีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิออกเสียงในข้อตกลงสันติภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดอย่างไรต่อทางเลือกดังต่อไปนี้ (Q49-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		รับไม่ได้เลย	ไม่ชอบแต่ทนได้	พอรับได้	อยากให้เป็นอย่างนั้น	จำเป็นอย่างยิ่ง	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) ทำประชามติเฉพาะในพื้นที่	ร้อยละ	6.3	4.2	14.6	25	37.5	6.3	6.3
2) ทำประชามติทั้งประเทศ	ร้อยละ	39.6	6.3	18.8	12.5	12.5	4.2	6.3

เมื่อพูดถึงการออกเสียงประชามติ ประเด็นที่น่าสนใจคือ แล้วผู้นำความคิดมองว่าเสียงของตัวเองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของฝ่ายต่างๆ คือ รัฐบาล นักการเมืองในพื้นที่ ขบวนการเคลื่อนไหว และประชาชนนอกพื้นที่ในเรื่องจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด **ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก็มองว่าเสียงของตนมีอิทธิพลต่อประชาชนที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่มากที่สุด** (ร้อยละ 56.2) ในขณะที่มองว่าเสียงของตนมีอิทธิพลต่อรัฐบาลน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย (ร้อยละ 45.8)

ตารางที่ 50: ท่านคิดว่าเสียงของท่านมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของฝ่ายต่างๆ ดังต่อไปนี้ในเรื่องจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด (Q50–ผู้นำความคิด)

		ไม่มีอิทธิพลเลย	ไม่มีอิทธิพล	มีอิทธิพล	มีอิทธิพลมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) ต่อรัฐบาล	ร้อยละ	**10.4**	**35.4**	31.3	10.4	10.4	2.1
2) ต่อนักการเมืองในพื้นที่ของท่าน	ร้อยละ	14.6	33.3	33.3	10.4	6.3	2.1
3) ต่อขบวนการเคลื่อนไหว	ร้อยละ	14.6	27.1	37.5	10.4	6.3	4.2
4) ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่	ร้อยละ	8.3	29.2	**45.8**	**10.4**	2.1	4.2

ความสำคัญของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างสันติภาพ

ในข้อคำถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนสามารถเลือกบุคคลหรือกลุ่มที่คิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพได้ทั้งหมด 3 ตัวเลือก โดยพบว่ากลุ่มที่ผู้ตอบสอบแบบสอบถามคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ **ขบวนการ รัฐบาล** และ**องค์กรภาคประชาสังคม** (ร้อยละ 25.4, 19.4, และ 15.7 ตามลำดับ)

ตารางที่ 51: สถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (Q51–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ขบวนการ (BRN/PULO/ฯลฯ)	**25.4**
2) รัฐบาล	**19.4**
3) องค์กรภาคประชาสังคม	**15.7**
4) ทหารพราน	10.4
5) ผู้นำศาสนาอิสลาม	6
6) เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	3
7) สถาบันการศึกษา	3
8) นักการเมืองระดับชาติ	2.2
8) กลุ่มยาเสพติด–น้ำมันเถื่อน	1.5
8) คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	1.5
8) ศอ.บต.	1.5
8) มาเลเซีย	1.5
8) ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	1.5
8) สื่อมวลชน	1.5
9) นักการเมืองท้องถิ่น	0.7
9) ตำรวจ	0.7

ตัวแปร	ร้อยละ
9) คนที่มีความแค้นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	0.7
9) พระสงฆ์	0.7
10) กอ.รมน./ทหารประจำการ	-
10) ชรบ.อรบ.อส.	-
ไม่รู้	1.5
ขอไม่ตอบ	1.5

ประเด็นสำหรับการพูดคุยและที่ควรเร่งดำเนินการ

สำหรับประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในขณะนี้มากที่สุด คือ **กระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน** (ร้อยละ 21.2) เรื่องที่สองที่อยากจะให้คุยกันคือ **การเมืองการปกครอง** (ร้อยละ 15.3) และ**ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน** (ร้อยละ 13.1)

ตารางที่ 52: ท่านอยากจะให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในขณะนี้ (Q57-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) กระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน	**21.2**
2) การเมืองการปกครอง	**15.3**
3) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	**13.1**
4) การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม	12.4
5) การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่	11.7
5) การพัฒนาการศึกษา	11.7
6) ประวัติศาสตร์ปาตานี/จังหวัดชายแดนภาคใต้	5.8
7) การอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรม	4.4
8) การแก้ไขปัญหายาเสพติด	2.2
9) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1.5
อื่นๆ	0.7
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	-

เมื่อถามเฉพาะเจาะจงลงไปถึงมาตรการรูปธรรมที่ควรเร่งดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่นั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดร้อยละ 93.8 **อยากให้เร่งสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชนมากที่สุด** มาตรการรูปธรรมที่อยากให้เร่งดำเนินการตามมาคือ **การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน** ร้อยละ 89.6 และ**การปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม** ร้อยละ 85.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 53: ท่านคิดว่าแนวทางหรือมาตรการดังต่อไปนี้ควรเร่งดำเนินการมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกในพื้นที่ Q64-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่เร่งด่วนเลย	ไม่เร่งด่วน	ปานกลาง	เร่งด่วน	เร่งด่วนมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุความรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน	ร้อยละ	–	–	6.3	**43.8**	**45.8**	2.1	2.1
2) การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน	ร้อยละ	–	–	2.1	**50.0**	**43.8**	–	4.2
3) การลดกำลังทหาร	ร้อยละ	2.1	2.1	43.8	27.1	22.9	2.1	–
4) การพูดคุยถึงสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่นี้ของชาวมลายูปาตานี	ร้อยละ	6.3	12.5	39.6	27.1	10.4	2.1	2.1
5) การให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องวัฒนธรรม เช่น การศึกษาหรือภาษา	ร้อยละ	–	4.2	27.1	52.1	16.7	–	–
6) การปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม	ร้อยละ	–	2.1	12.5	**52.1**	**33.3**	–	–
7) การตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง	ร้อยละ	2.1	4.2	10.4	56.3	25.0	–	2.1
8) การพักโทษนักโทษคดีความมั่นคงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย	ร้อยละ	8.3	2.1	41.7	29.2	16.7	–	2.1
9) การมีหลักประกันความปลอดภัยให้กับผู้เข้าร่วมกระบวนการพูดคุย	ร้อยละ	2.1	2.1	22.9	43.8	29.2	–	–
10) การให้ผู้แทนขบวนการที่อยู่ในคณะพูดคุยเข้ามาในพื้นที่ได้เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยตรง	ร้อยละ	4.2	8.3	20.8	37.5	20.8	2.1	6.3
11) การเปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างจากรัฐกลับบ้านมาร่วมพัฒนาประเทศ	ร้อยละ	6.3	8.3	33.3	33.3	16.7	2.1	–

ตัวแปร		ไม่เร่งด่วนเลย	ไม่เร่งด่วน	ปานกลาง	เร่งด่วน	เร่งด่วนมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
12) การกำหนดให้กระบวนการพูดคุยเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อเป็นหลักประกันความต่อเนื่องแม้จะเปลี่ยนรัฐบาล	ร้อยละ	4.2	4.2	10.4	**33.3**	**45.8**	2.1	–
13) การยอมรับว่ามาราปาตานีคือผู้แทนของขบวนการกลุ่มต่างๆ ในการพูดคุย	ร้อยละ	14.6	20.8	27.1	12.5	8.3	10.4	6.3
14) การยอมรับให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมากขึ้น	ร้อยละ	25.0	16.7	20.8	20.8	10.4	6.3	–
15) การแก้ไขปัญหายาเสพติด	ร้อยละ	4.2	6.3	10.4	**35.4**	**43.8**	–	–
16) อื่นๆ – ค้นหาสาเหตุที่แท้จริง – ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและศาสนิก – พัฒนาเศรษฐกิจและความเป็นอยู่	ร้อยละ	2.1	–	2.1	2.1	–	–	93.8

4.3 ขบวนการเคลื่อนไหวในพื้นที่

สำหรับในส่วนนี้จะเป็นชุดคำถามที่ต้องการทราบถึงมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อขบวนการเคลื่อนไหวในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นความคุ้นเคยกับชื่อของกลุ่มขบวนการต่างๆ การให้คำจำกัดความกลุ่มคนที่เคลื่อนไหวในพื้นที่เหล่านี้ ปัจจัยที่ทำให้เข้าร่วมกลุ่ม ตลอดจนเป้าหมายของหลักของขบวนการ

คำถามเบื้องต้นเลยคือ “ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่” ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม **ทุกคนต่างเคยได้ยินชื่อ พูโลและบีอาร์เอ็น** ส่วนกลุ่มอื่นๆที่เคยได้ยินรองลงมาคือ เบอร์ซาตู (ร้อยละ 97.9) มาราปาตานี (ร้อยละ 89.6) บีไอพีพี (ร้อยละ 64.6) ส่วนกลุ่มขบวนการที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยได้ยินชื่อน้อยที่สุดคือจีเอ็มไอพี (ร้อยละ 43.8)

ตารางที่ 54: ท่านเคยได้ยินชื่อขบวนการเคลื่อนไหวต่อไปนี้หรือไม่ (Q41–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่เคย	เคย	ขอไม่ตอบ
1) เบอร์ซาตู (BERSATU)	ร้อยละ	2.1	97.9	–
2) บีไอพีพี (BIPP)	ร้อยละ	33.3	64.6	–
3) บีอาร์เอ็น (BRN)	ร้อยละ	0	**100**	–
4) จีเอ็มไอพี (GMIP)	ร้อยละ	**52.1**	43.8	4.2
5) มารา ปาตานี (MARA PATANI)	ร้อยละ	10.4	89.6	–
6) พูโล (PULO)	ร้อยละ	0	**100**	–

<u>คำเรียกขานกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่</u>

คำที่มีผู้ตอบแบบสอบถามเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้มากที่สุด คือ **“ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแว”** (ร้อยละ 29.2) คำที่ใช้เรียกรองลงมาจะมีสัดส่วนของความคิดเห็นที่เท่ากันคือ “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” และ “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 25) ถัดมาคือ “ผู้ก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 10.4)

ตารางที่ 55: โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร (Q31–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ ยูแว	**29.2**
2) กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง)	25.0
3) ผู้ก่อความไม่สงบ	25.0
4) ผู้ก่อเหตุรุนแรง	10.4
4) นักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ	2.1
4) โจรใต้/อาชญากร	2.1
4) ผู้ก่อการร้าย	2.1
อื่นๆ...นักต่อสู้ทางความคิด	2.1
ไม่รู้	2.1
ขอไม่ตอบ	–

<u>ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ</u>

ปัจจัยที่มีผลทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 3 ลำดับแรก คือ **การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ** (ร้อยละ 87.5) **การถูกกดดันจาก**

การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ (ร้อยละ 85.4) และ**การถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ** (ร้อยละ 85.5) ในขณะที่ปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าไม่เกี่ยวหรือไม่สำคัญคือ ราคายางตกต่ำ (ร้อยละ 85.5) ความยากจน รายได้ไม่พอ ว่างงาน (ร้อยละ 54.2) และการขาดการศึกษา (ร้อยละ 50) ซึ่งสะท้อนว่าปัญหาเรื่องปากท้องและความยากจน รวมทั้งเรื่องการขาดศึกษาไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ

ตารางที่ 56: ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (Q32–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่สำคัญเลย	ไม่สำคัญ	สำคัญ	สำคัญมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) รายได้ไม่พอ ยากจน ว่างงาน	ร้อยละ	**27.1**	**27.1**	29.2	14.6	2.1	–
2) ขาดการศึกษา	ร้อยละ	**20.8**	**29.2**	22.9	25.0	2.1	–
3) ติดยาเสพติด	ร้อยละ	22.9	20.8	25	29.2	2.1	–
4) ถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ	ร้อยละ	2.1	8.3	**43.8**	**41.7**	4.2	–
5) ถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม	ร้อยละ	16.7	37.5	27.1	10.4	8.3	–
6) ต้องการมีตัวตน มีความสำคัญ	ร้อยละ	12.5	37.5	39.6	4.2	6.3	–
7) แก้แค้นจากเรื่องส่วนตัว	ร้อยละ	12.5	33.3	35.4	14.6	4.2	–
8) ตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม	ร้อยละ	2.1	14.6	41.7	37.5	4.2	–
9) ถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่	ร้อยละ	–	10.4	**47.9**	**37.5**	4.2	–
10) รู้สึกว่าใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล	ร้อยละ	4.2	29.2	37.5	22.9	2.1	4.2
11) รักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย	ร้อยละ	20.8	25.0	27.1	18.8	6.3	2.1
12) ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	2.1	6.3	**45.8**	**41.7**	4.2	–
13) ปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี	ร้อยละ	–	14.6	50.0	29.2	6.3	–
14) ปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม	ร้อยละ	4.2	27.1	39.6	25.0	4.2	–
15) หลงผิด	ร้อยละ	16.7	31.3	22.9	20.8	8.3	–
16) ราคายางตกต่ำ	ร้อยละ	**54.2**	**31.3**	6.3	2.1	6.3	–
17) อื่นๆ – Cerdik tak boleh tumpang badoh tak boleh ajar – การถูกปลูกฝังให้เกลียดชังหรือไม่ยอมรับศาสนาอื่น	ร้อยละ	–	–	–	4.2	6.3	89.6

เป้าหมายหลักของขบวนการ

เมื่อถามถึงเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันว่าคืออะไรนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเกินกว่าครึ่งตอบว่า **เป้าหมายคือเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ** (ร้อยละ 54.2) รองลงมาคือ “เขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเองโดยที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย” (ร้อยละ 20.8)

ตารางที่ 57: ท่านคิดว่าเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบันคืออะไร (Q33-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ	**54.2**
2) ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย)	20.8
3) ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตัวเอง	12.5
4) ต้องการไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย	-
ไม่รู้	8.3
ขอไม่ตอบ	4.2

4.4 การบริหารจัดการปกครอง

ประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่มักจะเป็นที่ถกเถียงเสมอมาในพื้นที่แห่งนี้ คือ การบริหารจัดการปกครอง ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นชุดคำถามเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ทั้งในแง่ของชื่อที่ใช้เรียกขานพื้นที่แห่งนี้ ความจำเป็นของการพูดคุยกันในเรื่องนี้ และหลักการบริหารจัดการปกครองที่อาจเป็นไปได้อนาคต

คำถามเบื้องต้นที่อาจจะสะท้อนมุมมองพื้นฐานต่อแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่นี้ได้ คือ คำถามที่ว่า “ควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร” ซึ่ง **ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกแบบเป็นรายจังหวัดไป** คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 41.7) รองลงมาเห็นว่าควรเรียก “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 31.3) ถัดไปคือ “ปาตานี” (ร้อยละ 18.8) และ “ฟาฏอนี/ อัล-ฟาฏอนี” (ร้อยละ 4.2)

ตารางที่ 58: ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาว่าอย่างไร (Q56-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา	**41.7**
2) จังหวัดชายแดนภาคใต้	31.3
3) ปาตานี	18.8
4) ฟาฏอนี/อัล-ฟาฏอนี	4.2

ตัวแปร	ร้อยละ
5) ลังกาสุกะ	-
อื่นๆ – สามจังหวัดชายแดนใต้	2.1
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	2.1

ความจำเป็นของการคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่

คำถามถัดมาคือ มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ซึ่ง**ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 79.2 เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องคุยกันเรื่องนี้** ส่วนที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็นนั้นมีอยู่ร้อยละ 14.6

ตารางที่ 59: หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Q61–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่จำเป็นเลย	4.2
2. ไม่จำเป็น	10.4
3. เฉยๆ	4.2
4. จำเป็น	**29.2**
5. จำเป็นมาก	**50**
98. ไม่รู้	-
99. ขอไม่ตอบ	2.1

แนวทางการปกครองรูปแบบต่าง ๆ

คำถามสำคัญข้อหนึ่งที่เป็นประเด็นใจกลางในเรื่องของการบริหารจัดการปกครองนั้น คือ หากต้องการจะให้ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงยุติลง พื้นที่แห่งนี้จะต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น หรือจะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยได้เพียงแต่รัฐบาลต้องทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ ซึ่ง**ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 81.3 มองว่า ปัญหาจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริง ๆ ส่วนอีกร้อยละ 6.3 มองว่าพื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงจึงจะยุติลงได้** โดยมีผู้ที่ขอไม่ตอบและไม่รู้รวมกันในข้อนี้คิดเป็นร้อยละ 12.5

ตารางที่ 60: คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด (Q62-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) "ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้จะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริง ๆ"	**81.3**
2) "ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้ก็ต่อเมื่อพื้นที่นี้ได้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น"	6.3
ไม่รู้	2.1
ขอไม่ตอบ	10.4

ทั้งนี้ เมื่อถามถึงแนวทางที่เฉพาะเจาะจงเป็นรูปธรรมมากขึ้นนั้น พบว่าแนวทางที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากเห็นมากที่สุดคือแนวทางที่ให้พื้นที่นี้มีการ**กระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่แต่ยังอยู่ภายใต้กฎหมายของไทย** (ร้อยละ 62.5) รองลงมาคือการกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆของประเทศ (ร้อยละ 39.6) รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 16.7) และรูปแบบที่เป็นอยู่ปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 12.5) โดยมีข้อสังเกตว่ามีผู้ที่ "ขอไม่ตอบ" และ "ไม่รู้" ในส่วนของรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทยค่อนข้างสูงคือร้อยละ 18.7

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่รับไม่ได้เลยหรือไม่ชอบรูปแบบรัฐอิสระกับรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 56.2 และ 47.9 ตามลำดับ และก็มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เช่นกันที่อยากเห็นการกระจายอำนาจมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (ร้อยละ 62.5) หรือรูปแบบที่เหมือนกับส่วนอื่นๆของประเทศ (ร้อยละ 39.6) ซึ่งจากข้อค้นพบนี้ อาจตีความได้ว่าหากมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนในพื้นที่มีอำนาจในการบริหารจัดการปกครองตัวเองมากขึ้นก็น่าจะเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาได้

ตารางที่ 61: ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่รูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ (Q63-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		รับไม่ได้เลย	ไม่ชอบ แต่ทนได้	พอรับได้	อยากให้เป็นอย่างนั้น	จำเป็นอย่างยิ่ง	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) รูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ	ร้อยละ	**25.0**	**22.9**	37.5	10.4	2.1	-	2.1
2) รูปแบบที่มีการกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆของประเทศ	ร้อยละ	8.3	8.3	39.6	**31.3**	**8.3**	-	4.2

ตัวแปร		รับไม่ได้เลย	ไม่ชอบ แต่ทนได้	พอรับได้	อยากให้เป็น อย่างนั้น	จำเป็น อย่างยิ่ง	ไม่รู้	ขอ ไม่ตอบ
3) รูปแบบที่มีการกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย	ร้อยละ	8.3	4.2	16.7	**29.2**	**33.3**	2.1	6.3
4) รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย	ร้อยละ	**45.8**	**10.4**	8.3	10.4	6.3	8.3	10.4

4.5 สันติภาพและความยุติธรรม

ในส่วนนี้จะเป็นชุดคำถามที่ถามถึงทัศนคติต่อคำสำคัญสองคำ คือ สันติภาพ และความยุติธรรม ซึ่งจะสามารถสะท้อนมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามได้ว่า สันติภาพและสันติสุขที่บางฝ่ายมองว่าเป็นวาทกรรมที่ถูกหยิบยกขึ้นมาต่อสู้กันทางการเมืองนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และนิยามความหมายของสันติภาพและความยุติธรรมว่าอย่างไร

มุมมองต่อสันติภาพ

คำถามเบื้องต้นคือ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามได้ยินคำว่าสันติภาพกับสันติสุขนั้น รู้สึกว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และชอบคำไหนมากกว่ากัน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 45.8 ชอบคำว่าสันติภาพมากกว่าสันติสุข รองลงมาร้อยละ 29.2 ไม่รู้สึกว่าสองคำนี้มีความแตกต่างกัน ในขณะที่อีกร้อยละ 25 ชอบคำว่าสันติสุขมากกว่าสันติภาพ

ตารางที่ 62: ท่านชอบต่อคำว่าสันติภาพหรือสันติสุขมากกว่ากัน (Q53-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ชอบคำว่า สันติภาพ	**45.8**
2) ไม่รู้สึกว่ามีความแตกต่างกัน	29.2
3) ชอบคำว่า สันติสุข	25.0
4) ไม่ชอบทั้งสองคำ	-
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	-

อย่างไรก็ตาม เมื่อถามลึกลงไปถึงความหมายของแต่ละคำนั้น พบว่า **ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าความหมายที่เหมือนกันของทั้งสันติภาพและสันติสุขคือ การมีความยุติธรรมและความเป็นธรรม และคนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี แต่ความหมายที่มีนัยแตกต่างกันคือ สันติภาพจะสะท้อนถึงการมีอิสรภาพและเสรีภาพด้วย ในขณะที่สันติสุขจะสะท้อนถึงการไม่มีความรุนแรง**

ตารางที่ 63: “สันติภาพ” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q54–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) มีความยุติธรรมและความเป็นธรรม	**26.5**
2) มีอิสรภาพและเสรีภาพ	**21.2**
3) คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี	**16.7**
4) ไม่มีความรุนแรง	14.4
5) อัตลักษณ์ของตัวเองได้รับการยอมรับ	13.6
6) มีงานทำ มีเงินใช้	2.3
6) ได้รับการศึกษาที่ดี	2.3
7) ได้รับบริการสาธารณสุขที่ดี	1.5
8) ไม่รู้สึกหวาดกลัว	0.8
อื่นๆ – สามารถปฏิบัติตามบทบัญญัติของอิสลามทุกประการ	0.8
ไม่รู้	–
ขอไม่ตอบ	–

ตารางที่ 64: “สันติสุข” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q55–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี	**22.2**
2) ไม่มีความรุนแรง	**17.5**
3) มีความยุติธรรมและความเป็นธรรม	**12.7**
4) มีงานทำ มีเงินใช้	11.9
5) ไม่รู้สึกหวาดกลัว	10.3
5) อัตลักษณ์ของตัวเองได้รับการยอมรับ	10.3
6) มีอิสรภาพและเสรีภาพ	5.6
6) ได้รับการศึกษาที่ดี	5.6

ตัวแปร	ร้อยละ
7) ได้รับบริการสาธารณสุขที่ดี	2.4
อื่นๆ – ความสุข	0.8
ไม่รู้	0.8
ขอไม่ตอบ	-

มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ

เมื่อถามถึงความหมายของกระบวนการสันติภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่า **กระบวนการสันติภาพคือการที่รัฐบาลและขบวนการต่างต้องปรับตัวและประนีประนอมกัน** (ร้อยละ 70.8) ส่วนที่เห็นว่าฝ่ายรัฐบาลต้องปรับตัวและประนีประนอม กับที่เห็นว่าฝ่ายขบวนการต้องปรับตัวและประนีประนอม มีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 2.1

ตารางที่ 65: กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน (Q45-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. รัฐบาลและขบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอมกัน	**70.8**
2. รัฐบาลเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม	2.1
3. ขบวนการเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม	2.1
อื่นๆ - การที่คู่ขัดแย้งยุติการกระทำความรุนแรงต่อกัน มีความตั้งใจจริงที่จะรับฟังความต้องการของแต่ละฝ่ายและร่วมกันหาทางออกให้กับทั้งสองฝ่ายอย่างสันติวิธี รวมทั้งการสนับสนุนให้ทั้งภาคประชาชนและนักวิชาการมีส่วนร่วมในกระบวนการด้วย - กระบวนการจัดการความขัดแย้งที่ไม่ใช้ความรุนแรง - การหาสาเหตุของความขัดแย้งว่าจริงๆ แล้วมาจากอะไร - ทั้งสองฝ่ายใช้หัวใจในการเข้าใจกัน ไม่ใช่การต่อรอง	16.7
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	8.3

มุมมองต่อความยุติธรรม

สำหรับความหมายของความยุติธรรมนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 45.8 นิยามว่าคือ**ความเสมอภาคเท่าเทียม** รองลงมาร้อยละ 39.6 นิยามว่าคือกระบวนการยุติธรรมภายใต้กฎหมาย และร้อยละ 4.2 นิยามว่าคือการปรองดองสมานฉันท์

ตารางที่ 66: ความยุติธรรมหมายถึงอะไรสำหรับท่าน (Q58–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ความเสมอภาคเท่าเทียม	**45.8**
2) กระบวนการยุติธรรมภายใต้กฎหมาย	39.6
3) ปรองดองสมานฉันท์	4.2
4) คนทำผิดต้องสำนึกและรับผิดชอบ	2.1
5) ชดเชยเหยื่อผู้เสียหาย	–
อื่นๆ – การได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม – ความเป็นธรรม – ใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม – ให้สิทธิกับคนที่มีสิทธิ	8.3
ไม่รู้	–
ขอไม่ตอบ	–

คำถามถัดมาคือคนที่ทำผิดต้องรับผิดชอบเพียงใดภายใต้สถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขที่อาจจะต้องอาศัยความเข้าใจและการประนีประนอมระหว่างกัน ซึ่ง**แผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 60.4 มองว่าควรมีการนิรโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้กระบวนการสันติภาพ/สันติสุขเดินหน้าไปได้** รองลงมาคือเห็นว่าควรนิรโทษกรรมทุกกรณีเพื่อแลกกับสันติภาพ ร้อยละ 22.9 ในขณะที่อีกร้อยละ 8.3 มองว่าสังคมไม่ควรยอมให้มีการงดเว้นโทษไม่ว่าจะกรณีใด สิ่งที่ควรทำคือการยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัดและดำเนินคดีกับผู้ที่ทำผิดกฎหมายทุกคน ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ที่มองว่าสังคมไม่ควรมีการยกเว้นโทษไม่ว่าในกรณีใดๆ

ตารางที่ 67: ในภาวะปกติ ใครก็ตามที่ก่อเหตุรุนแรงจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในสถานการณ์ที่มีกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข แนวทางใดที่ท่านรับได้มากที่สุด (Q59–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ควรมีการนิรโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง (โดยไม่รวมการพยายามฆ่าหรือฆ่า) เพื่อช่วยให้กระบวนการสันติภาพ/สันติสุขเดินหน้าไปได้	**60.4**
2) การนิรโทษกรรมทุกกรณีเป็นสิ่งคุ้มค่าเพื่อแลกกับสันติภาพ	22.9
3) สังคมไม่ควรยอมให้มีการงดเว้นโทษไม่ว่าจะในกรณีใด เราควรยึดหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัดและดำเนินคดีกับผู้ที่ทำผิดกฎหมายทุกคน	8.3
ไม่รู้	2.1
ขอไม่ตอบ	6.3

ต่อคำถามที่ว่าในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีผู้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บขึ้นนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าเหตุการณ์ใดควรได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรกในการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อค้นหาความจริง ซึ่งร้อยละ 41.7 ของผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า**กรณีที่เป็นเหตุการณ์สะเทือนขวัญหรือมีความเสียหายในวงกว้างนั้น ควรได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรก** ถัดมาคือกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง กรณีที่มีผู้นำศาสนาเสียชีวิต และกรณีที่มีเด็กและผู้หญิงเสียชีวิต (ร้อยละ 21.1, 12.5, และ 8.3 ตามลำดับ)

ตารางที่ 68: กรณีที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ท่านคิดว่าเหตุการณ์ใดควรได้รับความสำคัญเป็นลำดับแรกในการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อค้นหาความจริง (Q60-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) เหตุการณ์ที่สะเทือนขวัญหรือมีความเสียหายในวงกว้าง	**41.7**
2) เหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง	27.1
3) เหตุการณ์ที่มีผู้นำศาสนา (พุทธ/อิสลาม) เสียชีวิต	12.5
4) เหตุการณ์ที่มีเด็กและผู้หญิงเสียชีวิต	8.3
ไม่รู้	2.1
ขอไม่ตอบ	8.3

4.6 ทุนทางสังคม

สำหรับในส่วนนี้จะเป็นข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนทางสังคม ซึ่งจะพิจารณาจากระดับของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ความไว้วางใจระหว่างกัน และมุมมองต่อกันและกันของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม โดยทั้งหมดนี้จะเป็นเครื่องสะท้อนส่วนหนึ่งว่าคนในสังคมมีการเกาะเกี่ยวสัมพันธ์กัน และมีต้นทุนที่จะใช้ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมากน้อยเพียงใด

<u>การติดต่อสัมพันธ์กันของผู้คนในสังคม</u>

ในแง่ของความรู้สึกในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม **ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไว้ใจได้** (ร้อยละ 66.7) ซึ่งต่างกับความรู้สึกของกลุ่มประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ที่รู้สึกว่าต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน

ตารางที่ 69: โดยทั่วไป ท่านรู้สึกอย่างไรเวลาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (Q29-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้	**66.7**
2) ต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน	33.3

เมื่อมาถึงคำถามที่ว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ติดต่อกับคนที่มีฐานะ ศาสนา และภาษาต่างจากตนบ่อยครั้งเพียงใดในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา ก็พบว่าในภาพรวม มีความถี่ในการพบปะติดต่อกลุ่มต่าง ๆในระดับที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ **ความแตกต่างทางฐานะ ศาสนา และภาษาไม่ได้เป็นอุปสรรคที่จะทำให้มีการติดต่อสัมพันธ์กันน้อยลง** ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อค้นพบก่อนหน้าว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไว้ใจได้

ตารางที่ 70: ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ท่านได้ติดต่อกับคนกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด
(Q30-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ไม่เคยเลย	นาน ๆที	ปานกลาง	บ่อย	บ่อยมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) ผู้ที่มี**ฐานะต่าง**จากท่าน	ร้อยละ	4.2	12.5	10.4	27.1	45.8	–	–
2) ผู้ที่มี**ศาสนาต่าง**จากท่าน	ร้อยละ	2.1	8.3	10.4	33.3	43.8	–	2.1
3) ผู้ที่**พูดภาษาต่าง**จากท่าน	ร้อยละ	–	14.6	16.7	31.3	35.4	–	2.1

สิ่งที่ต้องการจะทราบจากผู้ตอบแบบสอบถามต่อไปคือ ความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมมีผลต่อการเลือกโรงเรียนให้ลูกหลาน การเลือกชุมชนที่อยู่อาศัย และการเลือกสถานที่ทำงานหรือไม่อย่างไร

ในภาพรวมพบว่า ศาสนาและวัฒนธรรมไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา โดยในส่วนของโรงเรียนนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะพิจารณาที่คุณภาพการเรียนการสอนมากกว่าเรื่องของวัฒนธรรมและศาสนา (ร้อยละ 70.8) ส่วนของสถานที่ทำงานและชุมชนที่อยู่อาศัยก็เช่นเดียวกัน วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา (ร้อยละ 68.8 และ 50 ตามลำดับ)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาคำตอบที่ระบุว่าการอยู่กับกลุ่มคนที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกันกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาโดยเปรียบเทียบกันในทั้ง 3 ข้อนั้น พบว่าคำตอบในประเด็นดังกล่าวของข้อการเลือกชุมชนที่อยู่อาศัยมีผู้ตอบมากที่สุด (ร้อยละ 35.4) รองลงมาคือ การเลือกสถานที่ทำงานและการเลือกโรงเรียน (ร้อยละ 20.8 และ 10.4 ตามลำดับ)

ตารางที่ 71: หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากจะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนแบบใด
(Q26-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) โรงเรียนที่เน้นคุณภาพการเรียนการสอน	**70.8**
2) โรงเรียนที่มีแต่เด็กที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	10.4
3) โรงเรียนที่มีเด็กที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	8.3
ไม่รู้	4.2
ขอไม่ตอบ	6.3

ตารางที่ 72: หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะอาศัยอยู่ในชุมชนแบบใด (Q27-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา	**50.0**
2) ชุมชนที่มีแต่เพื่อนบ้านที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	35.4
3) ชุมชนที่มีเพื่อนบ้านที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	4.2
ไม่รู้	4.2
ขอไม่ตอบ	6.3

ตารางที่ 73: หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะทำงานในสถานที่ทำงานแบบใด (Q28-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) วัฒนธรรมและศาสนาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา	**68.8**
2) สถานที่ทำงานที่มีแต่เพื่อนร่วมงานที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมเดียวกับท่าน	20.8
3) สถานที่ทำงานที่มีเพื่อนร่วมงานที่มาจากศาสนาวัฒนธรรมต่างกับท่าน	4.2
ไม่รู้	2.1
ขอไม่ตอบ	4.2

มุมมองต่อคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม

เมื่อถามว่าท่านคิดว่าคนในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างจากท่าน รู้สึกมีอิสระในการใช้ชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตัวเองหรือไม่ เพื่อต้องการที่จะให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ลองนึกถึงความรู้สึกของคนที่แตกต่างไปจากตนนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 47.9 มองว่าคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาแตกต่างจากตนเองรู้สึกไม่มีอิสระในการใช้ชีวิต ในขณะที่ร้อยละ 43.8 มองว่ารู้สึกมีอิสระ

ตารางที่ 74: ท่านคิดว่าคนในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างจากท่าน รู้สึกมีอิสระในการใช้ชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตัวเองหรือไม่ (Q17-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) รู้สึกว่าไม่มีอิสระ	**47.9**
2) รู้สึกว่ามีอิสระ	43.8
ไม่รู้	2.1
ขอไม่ตอบ	6.3

ถัดมาเป็นประเด็นเรื่องของความเท่าเทียมกันในการได้รับการปฏิบัติจากรัฐ ซึ่งเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องที่มีการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันมากที่สุดต่อคนไทยพุทธ/จีนและคนมลายูมุสลิมคือเรื่องการศึกษา ศาสนา และการพัฒนาเศรษฐกิจ (ร้อยละ 50, 43.8, และ 33.3 ตามลำดับ) สำหรับ**ในเรื่องของความมั่นคง กระบวนการยุติธรรม การบริหารปกครอง และภาษา ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าคนไทยพุทธ/จีน ได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนมลายูมุสลิม** (ร้อยละ 50, 47.9, 37.5 และ 37.5 ตามลำดับ)

ตารางที่ 75: ระหว่างคนไทยพุทธ/จีนกับคนมลายูมุสลิม ท่านคิดว่าคนกลุ่มใดได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าจากนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในเรื่องดังต่อไปนี้ (Q18–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		คนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า	คนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า	คนทั้งสองกลุ่มได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	ร้อยละ	18.8	**33.3**	**33.3**	2.1	12.5
2) ด้านกระบวนการยุติธรรม	ร้อยละ	16.7	**47.9**	25	–	10.4
3) ด้านความมั่นคง	ร้อยละ	20.8	**50.0**	20.8	2.1	6.3
4) ด้านภาษา	ร้อยละ	29.2	**37.5**	27.1	–	6.3
5) ด้านการศึกษา	ร้อยละ	27.1	18.8	**50.0**	–	4.2
6) ด้านศาสนา	ร้อยละ	29.2	14.6	**43.8**	4.2	8.3
7) ด้านการบริหารปกครอง	ร้อยละ	18.8	**37.5**	35.4	–	8.3

สำหรับในส่วนของประเด็นหญิงชายนั้น ได้ตั้งคำถามว่าผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าระหว่างชายกับหญิงนั้น ใครทำหน้าที่ได้ดีกว่ากันในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านการสร้างสันติภาพ

ในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 56.3) รองลงมาคือ ผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (ร้อยละ 31.3) และผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 8.3)

ในด้านเศรษฐกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามที่คิดว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า และผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 35.4) โดยอีกร้อยละ 27.1 มองว่าผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า

อย่างไรก็ตาม **เมื่อพิจารณาในด้านการสร้างสันติภาพ เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีพอ ๆ กัน** (ร้อยละ 54.2) ซึ่งแตกต่างจากอีกสองด้านที่มองว่าผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่า รองลงมาคือ ผู้หญิงทำหน้าที่ได้ดีกว่า (ร้อยละ 25)

ตารางที่ 76: ระหว่างชายกับหญิง ท่านคิดว่าใครทำหน้าที่ได้ดีกว่าในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (Q19–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร		ผู้ชายดีกว่า	ผู้หญิงดีกว่า	ผู้ชายผู้หญิงดีพอๆ กัน	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1) ด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง	ร้อยละ	**56.3**	8.3	31.3	2.1	2.1
2) ด้านเศรษฐกิจ	ร้อยละ	**35.4**	27.1	**35.4**	–	2.1
3) ด้านการสร้างสันติภาพ	ร้อยละ	18.8	25.0	**54.2**	–	2.1

สำหรับคำถามเกี่ยวกับมุมมองต่อประชาชนนอกพื้นที่นั้น จะเป็นในแง่ของความสนใจต่อสถานการณ์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 62.5 คิดว่าคนในจังหวัดอื่นๆให้ความสนใจต่อสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกส่วนหนึ่งมองว่าไม่ให้ความสนใจ ร้อยละ 31.3

ตารางที่ 77: ท่านคิดว่าคนในจังหวัดอื่นๆ ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากน้อยเพียงใด (Q20–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ให้ความสนใจมาก	**25.0**
2. ให้ความสนใจ	**37.5**
3. ไม่ค่อยให้ความสนใจ	29.2
4. ไม่ให้ความสนใจเลย	2.1
98. ไม่รู้	2.1
99. ขอไม่ตอบ	4.2

4.7 ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในส่วนนี้จะเป็นข้อมูลที่สะท้อนตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในแง่ของข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ ศาสนา และในแง่ของการนิยามอัตลักษณ์ตัวตนของตนเองว่าเป็นคนอะไร รวมถึงทักษะการใช้ภาษาและพฤติกรรมในการรับข่าวสารตามช่องทางต่างๆ

ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีจำนวน 48 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 79.2) ส่วนเพศหญิงมีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 20.8) โดยอายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ที่ 56 ปี ซึ่งการสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดอายุของผู้ที่จะตอบแบบสอบถามไว้ที่ระหว่าง 18 – 70 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 62.5) นอกเหนือจากนั้นเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 33.3) และคริสต์ (ร้อยละ 2.1)

ตารางที่ 78: เพศ (Q1–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ชาย	**79.2**
2. หญิง	20.8

ตารางที่ 79: ศาสนา (Q3–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. อิสลาม	**62.5**
2. พุทธ	33.3
3. คริสต์	2.1
4. อื่นๆ	2.1

เมื่อจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามตามภูมิลำเนาเดิมหรือตามบ้านเกิดนั้น พบว่าเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาจากในพื้นที่ร้อยละ 85.5 และเป็นคนนอกพื้นที่ร้อยละ 14.5

สำหรับระดับการศึกษานั้น ได้แบ่งออกเป็นสายสามัญและสายศาสนา ซึ่งในส่วนของการศึกษาสายสามัญผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 45.8) รองลงมาคือระดับปริญญาตรีและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 29.2 และ 10.4 ตามลำดับ)

ตารางที่ 80: ระดับการศึกษาสูงสุดสายสามัญ (Q9–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ได้ศึกษา	2.1
2. ประถมศึกษา	2.1
3. มัธยมศึกษาตอนต้น	2.1
4. มัธยมศึกษาตอนปลาย	10.4
5. อาชีวะศึกษา (ปวช./ปวส.)	-
6. ปริญญาตรี	29.2
7. ปริญญาโท	**45.8**
8. ปริญญาเอก	8.3

ในส่วนของการศึกษาสายศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งที่ไม่ได้เรียนสายศาสนาและจบระดับปลาย (ซานาวีย์) ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 18.8)

ตารางที่ 81: ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา (Q10–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ได้ศึกษา	**18.8**
2. ตาดีกา	4.2
3. ระดับต้น (อิบติดาอี)	8.3
4. ระดับกลาง (มูตาวัตซิต)	8.3
5. ระดับปลาย (ซานาวีย์)	**18.8**
6. สถาบันปอเนาะ	4.2
7. ปริญญาตรี	8.3
8. ปริญญาโท	2.1
9. ปริญญาเอก	2.1
10. เปรียญธรรม	2.1
11. อื่นๆ	10.4
99 ไม่ขอตอบ	12.5

เมื่อพิจารณาถึงรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 45.8) โดย**ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดรู้สึกว่าครอบครัวของตนมีรายได้เพียงพอ** (ร้อยละ 89.6) ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ที่รู้สึกว่ามีรายได้ที่ไม่เพียงพอ

ตารางที่ 82: รายได้ต่อเดือนของท่าน (Q11–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	12.5
2. ประมาณ 10,000–20,000 บาท	2.1
3. ประมาณ 20,001–30,000 บาท	10.4
4. ประมาณ 30,001–40,000 บาท	12.5
5. ประมาณ 40,001–50,000 บาท	12.5
6. สูงกว่า 50,000 บาท	**45.8**
7. ไม่มีรายได้	2.1
8. อื่นๆ ....รายได้ไม่แน่นอน	2.1

ตารางที่ 83: รายได้ครอบครัวเพียงพอหรือไม่ (Q12–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1. พอ	**89.6**
2. ไม่พอ	8.3

หากจำแนกตามกลุ่มอาชีพ จะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ และพนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด (ร้อยละ 18.8) รองลงมาคือ ผู้นำศาสนา ผู้สอนศาสนา พระสงฆ์ และครู อาจารย์ นักวิชาการ เป็นสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 10.4) ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วจะมีจำนวนพอๆ กับกลุ่มอาชีพข้าราชการ (ร้อยละ 20.8)

ตารางที่ 84: อาชีพหลัก (Q13–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	**18.8**
2) ครู/อาจารย์/นักวิชาการ	10.4
2) ผู้นำศาสนา ผู้สอนศาสนา พระสงฆ์	10.4
3) นักกิจกรรมทางสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน	8.3
4) เกษตรกร (นา ไร่ สวน) ประมง ปศุสัตว์	6.3
4) นักการเมือง	6.3
4) อาชีพอิสระ	6.3
5) ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ (ความมั่นคง)	4.2

ตัวแปร	ร้อยละ
5) นักธุรกิจ/พนักงานบริษัท/พ่อค้า/แม่ค้า	4.2
6) แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ	2.1
6) รับจ้างทั่วไป/แรงงาน/บริการ	2.1
6) สื่อมวลชน	2.1
7) อยู่ระหว่างหางาน/ว่างงาน	–
7) อุสตาซ/ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา	–
7) ลูกจ้างโครงการรัฐ (พลเรือน) ที่ไม่ใช่ครู อาจารย์ หรือนักวิชาการ	–
7) ชรบ./อรบ./อส./ทหารพราน	–
7) นักเรียน นักศึกษา	–
อื่นๆ ข้าราชการบำนาญ/นักการเมือง ทนายความ ผู้บริหารสถานศึกษา พนักงานเงินรายได้มหาวิทยาลัย	16.7
99. ไม่ขอตอบ	2.1

พฤติกรรมการติดตามข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

สื่อที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการติดตามข่าวต่างๆ 5 อันดับแรก คือ 1) อินเตอร์เนท/เว็บไซท์ (ร้อยละ 87.5) 2) เฟซบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอตส์แอ็ป (ร้อยละ 85.4) ซึ่งเท่ากับโทรทัศน์ทั่วไป 3) เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด (ร้อยละ 83.3) 4) หนังสือพิมพ์ทั่วไป (ร้อยละ 79.2) และ 5) เพื่อนบ้านและคนในชุมชน (ร้อยละ 77.1)

ตารางที่ 85: ท่านติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (Q14–ผู้นำความคิด)

		ไม่ได้ติดตามเลย	ไม่ค่อยได้ติดตาม	ติดตามบ้าง	ติดตามอย่างใกล้ชิด	ขอไม่ตอบ
1. วิทยุชุมชน	ร้อยละ	41.7	20.8	25	2.1	10.4
2. วิทยุ (ทั่วไป)	ร้อยละ	8.3	39.6	37.5	8.3	6.3
3. โทรทัศน์ท้องถิ่น (เคเบิลทีวี)	ร้อยละ	41.7	16.7	22.9	6.3	12.5
4. โทรทัศน์ (ทั่วไป)	ร้อยละ	4.2	8.3	**47.9**	**37.5**	2.1
5. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	ร้อยละ	41.7	22.9	27.1	–	8.3
6. หนังสือพิมพ์ (ทั่วไป)	ร้อยละ	4.2	16.7	**56.3**	**22.9**	–
7. อินเตอร์เน็ต/เว็บไซต์	ร้อยละ	–	10.4	**33.3**	**54.2**	2.1
8. เฟซบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอตส์แอ็ป	ร้อยละ	10.4	4.2	**35.4**	**50**	–
9. เพื่อนบ้านและคนในชุมชน	ร้อยละ	4.2	10.4	**50**	**27.1**	8.3
10. เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด	ร้อยละ	2.1	8.3	**45.8**	**37.5**	6.3
11. ร้านน้ำชา	ร้อยละ	33.3	27.1	18.8	10.4	10.4
12. ใบปลิว	ร้อยละ	39.6	27.1	18.8	2.1	12.5
13. มัสยิด	ร้อยละ	29.2	10.4	35.4	14.6	10.4

		ไม่ได้ติดตามเลย	ไม่ค่อยได้ติดตาม	ติดตามบ้าง	ติดตามอย่างใกล้ชิด	ขอไม่ตอบ
14. ผู้นำศาสนา	ร้อยละ	14.6	18.8	45.8	12.5	8.3
15. วัด	ร้อยละ	47.9	14.6	20.8	4.2	12.5
16. โบสถ์	ร้อยละ	62.5	14.6	4.2	–	18.8
17. ครู/อาจารย์	ร้อยละ	16.7	16.7	45.8	8.3	12.5
18. วิทยุจากประเทศเพื่อนบ้าน	ร้อยละ	43.8	20.8	20.8	4.2	10.4
19. สิ่งพิมพ์จากประเทศเพื่อนบ้าน	ร้อยละ	31.3	27.1	27.1	4.2	10.4
20. โทรทัศน์จากประเทศเพื่อนบ้าน	ร้อยละ	25	16.7	39.6	8.3	10.4
21. อื่นๆ	ร้อยละ	–	–	2.1	12.5	85.4

การนิยามตัวตน

คำถามข้อนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และการนิยามตัวตน โดยต้องการที่จะทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร เช่น เป็นคนมุสลิม คนมลายู คนปาตานี คนไทย คนจีน คนคริสต์ หรือคนพุทธ เป็นต้น ตัวเลือกที่ให้จะคละกันระหว่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนา ซึ่งจะทำให้เห็นว่าผู้ตอบให้น้ำหนักกับอัตลักษณ์หรือตัวตนของตัวเองในมิติใด เชื้อชาติหรือศาสนา

ทั้งนี้ พบว่า**มีผู้ตอบแบบสอบถามที่นิยามว่าตัวเองเป็นคนมุสลิมและนิยามว่าตัวเองเป็นคนไทยในสัดส่วนที่เท่ากัน** (ร้อยละ 31.3) รองลงมาคือมองว่าตนเป็นคนมลายู (ร้อยละ 12.5) คนพุทธ (ร้อยละ 10.4) คนปาตานี (ร้อยละ 8.3) และคนมุสลิมมลายูปาตานี (ร้อยละ 6.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 86: ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (Q4–ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) มุสลิม	**31.3**
1) ไทย	**31.3**
2) มลายู	12.5
3) พุทธ	10.4
4) ปาตานี	8.3
5) จีน	–
5) คริสต์ (โปรเตสแตนต์)	–
5) คริสต์ (คาทอลิก)	–
5) ซิกซ์	–
5) ฮินดู	–
5) บาไฮ	–
อื่นๆ – มุสลิมมลายูปาตานี	6.3
ขอไม่ตอบ	–

พฤติกรรมและทักษะการใช้ภาษา

ภาษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกถนัดและสบายใจที่จะพูดมากที่สุด คือ**ภาษาไทยกลาง** (ร้อยละ 45.8) แต่ภาษาที่พูดประจำในครัวเรือนมากที่สุดนั้นเป็นภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 31.3) โดยมีผู้ตอบอื่นๆ โดยระบุว่าการจะเลือกใช้ภาษาใดขึ้นอยู่กับว่าพูดกับใคร (ร้อยละ 2.1)

ตารางที่ 87: ท่านถนัดและสบายใจที่จะพูดภาษาใดมากที่สุดเวลาแสดงความเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึก (Q7-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) ไทยกลาง	**45.8**
2) มลายูถิ่น	25.0
3) มลายูและไทย (มลายูปนไทย)	10.4
3) ภาษาใต้และไทยกลาง	10.4
4) ภาษาใต้	4.2
5) เจ๊ะเห	-
5) มลายูกลาง	-
5) ภาคอื่นๆ	-
5) จีน	-
5) อาหรับ	-
อื่นๆ	2.1
ขอไม่ตอบ	2.1

ตารางที่ 88: ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (Q6-ผู้นำความคิด)

ตัวแปร	ร้อยละ
1) มลายูถิ่น	**31.3**
2) ไทยกลาง	25.0
3) มลายูและไทย (มลายูปนไทย)	20.8
4) ภาษาใต้	12.5
5) ภาษาใต้และไทยกลาง	8.3
6) เจ๊ะเห	-
7) มลายูกลาง	-
8) ภาคอื่นๆ	-
9) จีน	-
10) อาหรับ	-
อื่นๆ	-
ขอไม่ตอบ	2.1

เมื่อถามถึงความสามารถในการใช้ภาษา ตลอดจนทักษะต่างๆนั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถใช้ภาษาไทยกลางเป็นอันดับแรก ภาษาอังกฤษและมลายูถิ่นเป็นอันดับสองด้วยสัดส่วนที่เท่ากัน และภาษาใต้เป็นอันดับสาม (ร้อยละ 97.9, 79.2, 79.2 และ 68.8 ตามลำดับ)

ตารางที่ 89: ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง (Q8-ผู้นำความคิด)

ภาษา	ได้ (ร้อยละ)	ไม่ได้ (ร้อยละ)
1) ไทยกลาง	**97.9**	**2.1**
2) มลายูถิ่น (ยาวี)	79.2	20.8
2) อังกฤษ	79.2	20.8
3) ภาษาใต้	68.8	31.3
4) มลายูกลาง (รูมี)	66.7	33.3
5) อาหรับ	37.5	62.5
6) เจ๊ะเห	14.6	85.4
7) จีน	12.5	87.5
อื่นๆ ระบุ	6.3	93.8

สำหรับทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนนั้น ผู้ตอบแบบสอบถาม มีทักษะในการใช้ภาษาไทยกลางได้สูงกว่าภาษาอื่นในทุกด้าน รองลงมาคือภาษามลายูถิ่นและภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 90: ทักษะในการใช้ภาษา (Q8-ผู้นำความคิด)

ภาษา		ความสามารถในการใช้ภาษา			
		พูดได้	ฟังได้	อ่านได้	เขียนได้
1. มลายูถิ่น (ยาวี)	ร้อยละ	72.9	77.1	50.0	52.1
2. มลายูกลาง (รูมี)	ร้อยละ	60.4	58.3	58.3	56.3
3. ไทยกลาง	**ร้อยละ**	**97.9**	**95.8**	**93.8**	**93.8**
4. ภาษาใต้	ร้อยละ	39.6	62.5	14.6	16.7
5. เจ๊ะเห	ร้อยละ	4.2	14.6	-	-
6. จีน	ร้อยละ	12.5	8.3	6.3	6.3
7. อังกฤษ	ร้อยละ	68.8	70.8	66.7	66.7
8. อาหรับ	ร้อยละ	16.7	27.1	37.5	31.3
9. ภาษาอื่นๆ อินโดนีเซีย ชวา ฝรั่งเศส	ร้อยละ	6.3	6.3	4.2	4.2

4.8 สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำความคิด

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้นำความคิดส่วนใหญ่รู้สึกว่าตนเองได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในแง่ของการเดินทางและความปลอดภัยในชีวิต มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยหากจะต้องแสดงความเห็นเกี่ยวกับเอกราชปาตานีหรือการวิจารณ์ทหารตำรวจและขบวนการ แต่ส่วนใหญ่ก็ประเมินว่าภายใต้รัฐบาลปัจจุบันที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นนายกรัฐมนตรี สถานการณ์ในพื้นที่ดูจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และให้คะแนนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 5.09 จากคะแนนเต็ม 10

ในสภาวะที่มีเหตุการณ์รุนแรงอย่างต่อเนื่องนี้ ส่วนใหญ่ต่างมองว่า หากความรุนแรงลดลง ก็จะมีผลทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในการแก้ไขปัญหา แต่ในทางกลับกันก็มีไม่น้อยที่เห็นว่า ในบางครั้ง การใช้ความรุนแรงก็เป็นสิ่งจำเป็นในการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งก็สะท้อนทัศนคติที่ไม่ได้ปฏิเสธความรุนแรงโดยสิ้นเชิง หากรู้สึกว่าไม่มีทางเลือกอื่นที่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของความรุนแรงก็มีความหลากหลายจากมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ว่าจะเกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม จากกลุ่มอิทธิพลผิดกฎหมาย หรือจากการที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม เป็นต้น ในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงจากความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นั้นก็มีทั้งขบวนการ มาเลเซีย กลุ่มยาเสพติดน้ำมันเถื่อน รัฐบาล และผู้นำศาสนา

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงนั้น คนส่วนใหญ่ร้อยละ 87.5 สนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจา โดยเห็นว่าทั้งรัฐบาลและขบวนการต่างก็ต้องปรับตัวและประนีประนอมกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อถามว่ามีความเชื่อมั่นและพอใจกระบวนการพูดคุยที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้หรือไม่ กลุ่มที่ตอบว่าเชื่อมั่นและพอใจมีจำนวนมากกว่าเล็กน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ตอบว่าไม่เชื่อมั่นและไม่พอใจ และก็มีความกังวลว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะไม่ทำตามที่ตกลงกัน ไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง รวมทั้งรู้สึกกังวลว่ารัฐแค่ต้องการจะยุติความรุนแรงเท่านั้น โดยไม่ตั้งใจที่จะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม หากมองไปในอีก 5 ปีข้างหน้า ร้อยละ 58.3 ต่างมีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพขึ้นได้ ซึ่งความตั้งใจจริงของขบวนการ รัฐบาล องค์กรภาคประชาสังคม และการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนาอิสลาม อุสตาซ เครือข่ายเยาวชนนักศึกษา และนักวิชาการในมหาวิทยาลัย จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้กระบวนการพูดคุยประสบความสำเร็จได้ ซึ่งรัฐควรเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความเห็นโดยไม่เข้าไปแทรกแซง

สำหรับประเด็นที่คิดว่าทั้งสองฝ่ายควรจะคุยกันในเวลานี้ คือ กระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน การเมืองการปกครอง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ส่วนมาตรการเร่งด่วนที่อยากให้รีบดำเนินการคือ การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน และการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม

ทั้งนี้ หากต้องการจะแก้ปัญหาให้มีความยั่งยืนนั้น คนส่วนใหญ่ร้อยละ 79.2 เห็นว่าจำเป็นต้องคุยกันถึงเรื่องรูปแบบการปกครองด้วย โดยสิ่งที่อยากเห็นมากที่สุดคือ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยรูปแบบพิเศษที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (ร้อยละ 62.5) การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยรูปแบบที่เหมือนกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ (ร้อยละ 39.6) ส่วนอีกร้อยละ 16.7 ต้องการที่จะได้เอกราชเป็นรัฐอิสระ แยกออกจากประเทศไทย และอีกร้อยละ 12.5 ไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ

อนึ่ง ในส่วนของการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มผู้นำความคิดนั้น “เสียงของความเงียบ” ซึ่งเลือกที่จะไม่ตอบหรือไม่รู้ มีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับกลุ่มประชาชนทั่วไป

5. ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด

ในส่วนนี้จะเป็นการนำความคิดเห็นแต่ละประเด็นของประชาชนทั่วไปและผู้นำความคิดมาเปรียบเทียบกันในรูปของตาราง ซึ่งจะเป็นการสรุปสาระสำคัญที่ทำให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มนี้คิดเหมือนกันหรือต่างกันในประเด็นใดบ้างอย่างไร

ตารางที่ 91: เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้นำความคิด

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
ความปลอดภัยและความมั่นคง		
1) ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์	ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ตรง (ร้อยละ 84.5) แต่หากเคยผ่าน ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต (ร้อยละ 26.9)	ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ตรง (ร้อยละ 45.8) แต่หากเคยผ่าน ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต (ร้อยละ 6.4)
2) ผลกระทบจากสถานการณ์ในพื้นที่ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	3 เรื่องแรกที่กระทบมากที่สุด คือ - เศรษฐกิจการประกอบอาชีพรายได้ (ร้อยละ 67.5) - การเดินทางในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 63.2) - ความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 61.8)	3 เรื่องแรกที่กระทบมากที่สุด คือ - การเดินทางในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 72.9) - ความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 72.9) - ผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตใจ (ร้อยละ 66.7)
3) ความรู้สึกปลอดภัย	3 เรื่องแรกที่รู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ - การออกจากบ้านเวลากลางคืน (ร้อยละ 66.9) - การพบปะพูดคุยกับคนที่เราไม่รู้จัก (ร้อยละ 58.4) - การอยู่ใกล้กับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอาวุธ (ร้อยละ 57.4)	3 เรื่องแรกที่รู้สึกไม่ปลอดภัยมากที่สุด คือ - การแสดงความเห็นเรื่องเอกราช (ร้อยละ 79.2) - การวิจารณ์ทหารตำรวจ (ร้อยละ 79.2) - การวิจารณ์ขบวนการ (ร้อยละ 77.1)
4) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าสถานการณ์เหมือนเดิม (ร้อยละ 38.3) รองลงมารู้สึกว่าแย่ลง (ร้อยละ 29.8)	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าสถานการณ์ดีขึ้น (ร้อยละ 45.9) รองลงมารู้สึกว่าเหมือนเดิม (ร้อยละ 41.7)
5) มุมมองต่อความรุนแรง	ส่วนใหญ่มองว่า หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ไขปัญหาร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 63.1) แต่ขณะเดียวกันก็มีคนมองว่า หากความรุนแรงลดลง อาจทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สนใจแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง (ร้อยละ 42.8)	ส่วนใหญ่มองว่า หากความรุนแรงลดลง จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการแก้ไขปัญหาร่วมกันมากขึ้น (ร้อยละ 83.4) แต่ขณะเดียวกันก็มีคนมองว่า บางครั้งการใช้ความรุนแรงก็เป็นสิ่งจำเป็นในการบรรลุเป้าหมาย (ร้อยละ 50)
6) สาเหตุของความรุนแรง	3 สาเหตุต้นๆ คือ เกิดจาก - กลุ่มอิทธิพลและค้าของเถื่อน (ร้อยละ 53.9) - กลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ของตัวเอง (ร้อยละ 50.2) - นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 49.3)	3 สาเหตุต้นๆ คือ เกิดจาก - นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม (ร้อยละ 77.1) - กลุ่มอิทธิพลและค้าของเถื่อน (ร้อยละ 72.9) - การที่สยามยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม (ร้อยละ 64.6)
7) คำเรียกสถานการณ์	ส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 54.3) รองลงมาคือ “การก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 8.9) และ “การก่อการร้าย” (ร้อยละ 6.7)	ส่วนใหญ่เรียกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า “การก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 33.3) รองลงมาคือ “การก่อเหตุรุนแรง” (ร้อยละ 16.7) และ “สงคราม” (ร้อยละ 12.5)
8) ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	3 ลำดับแรก คือ - กลุ่มยาเสพติด น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 28.7) - ทหารพราน (ร้อยละ 18.4) - ขบวนการ (ร้อยละ 17.2)	3 ลำดับแรก คือ - ขบวนการ (ร้อยละ 27.8) - กลุ่มยาเสพติด น้ำมันเถื่อน (ร้อยละ 18) - มาเลเซีย (ร้อยละ 18)

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
กระบวนการสันติภาพ/สันติสุข		
9) คะแนนรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ฯ	คะแนนเฉลี่ย 4.72 จากคะแนนเต็ม 10	คะแนนเฉลี่ย 5.09 จากคะแนนเต็ม 10
10) การทราบข่าวการพูดคุยระหว่างรัฐบาลและขบวนการ	มีทั้งที่ไม่เคยได้ยินข่าว (ร้อยละ 46.7) และเคยได้ยินข่าว (ร้อยละ 45.7) ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน	เกือบทั้งหมดเคยได้ยินข่าว (ร้อยละ 97.9)
11) ความสนใจติดตามข่าว	มีทั้งที่ไม่ได้ติดตามข่าว (ร้อยละ 37.9) และติดตามข่าว (ร้อยละ 30.4) ในจำนวนที่ไม่ห่างกันมากนัก	เกือบทั้งหมดสนใจติดตามข่าว (ร้อยละ 95.8)
12) การทราบข่าวหัวหน้าคณะพูดคุย	เกือบทั้งหมดไม่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร (ร้อยละ 91.5 และ 92.4 ตามลำดับ) แต่โดยเปรียบเทียบแล้วจะรู้จักหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลมากกว่าของขบวนการเล็กน้อย	ส่วนใหญ่ทราบว่าหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลและขบวนการคือใคร (ร้อยละ 64.6 และ 52.1 ตามลำดับ) แต่โดยเปรียบเทียบแล้วจะรู้จักหัวหน้าคณะพูดคุยของรัฐบาลมากกว่าของขบวนการเล็กน้อย
13) ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการพูดคุยจะทำให้บรรยากาศดีขึ้น (ร้อยละ 46.6)	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการพูดคุยจะทำให้บรรยากาศดีขึ้น (ร้อยละ 66.7)
14) การสนับสนุนการพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางแก้ปัญหา	ส่วนใหญ่สนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 56.4) อีกร้อยละ 4 ไม่สนับสนุน และร้อยละ 26.1 ไม่แน่ใจ	ส่วนใหญ่สนับสนุนให้ใช้การพูดคุยเจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 87.5) อีกร้อยละ 2.1 ไม่สนับสนุน และร้อยละ 8.3 ไม่แน่ใจ
15) ข้อกังวลต่อการพูดคุย	ข้อกังวล 3 ลำดับแรก คือ - ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง (ร้อยละ 61.8) - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ตกลงกัน (ร้อยละ 60.9) - สถานการณ์อาจรุนแรงมากขึ้น (ร้อยละ 58.6)	ข้อกังวล 3 ลำดับแรก คือ - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ตกลงกัน (ร้อยละ 85.4) - ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง (ร้อยละ 83.3) - รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน (ร้อยละ 75)
16) ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย	ส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 33) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกไม่เชื่อมั่นว่าการพูดคุยที่เกิดขึ้นนี้จะแก้ปัญหาได้ (ร้อยละ 23.1)	ส่วนใหญ่รู้สึกเชื่อมั่น (ร้อยละ 50) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกไม่เชื่อมั่นว่าการพูดคุยที่เกิดขึ้นนี้จะแก้ปัญหาได้ (ร้อยละ 37.5)
17) ความพอใจต่อความก้าวหน้าของการพูดคุย	ส่วนใหญ่รู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 39.8) รองลงมาตอบว่าไม่รู้และไม่ขอตอบ (ร้อยละ 25.8) พอใจ (ร้อยละ 22.2) และไม่พอใจ (ร้อยละ 12.2)	คนที่พอใจและไม่พอใจมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก (ร้อยละ 39.6 และ 37.6 ตามลำดับ) รองลงมารู้สึกเฉยๆ (ร้อยละ 20.8)
18) ความหวังต่อการเกิดสันติภาพ	ส่วนใหญ่มีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพได้ภายใน 5 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 51) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกว่าไม่มีความหวัง (ร้อยละ 26.2)	ส่วนใหญ่มีความหวังว่าจะเกิดข้อตกลงสันติภาพได้ภายใน 5 ปีข้างหน้า (ร้อยละ 58.3) อีกส่วนหนึ่งรู้สึกว่าไม่มีความหวัง (ร้อยละ 33.3)
19) กลุ่มบุคคลที่จะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จ	3 ลำดับแรก คือ นักการเมือง ผู้นำศาสนาอิสลาม และอุสตาซ	3 ลำดับแรก คือ องค์กรภาคประชาสังคม ผู้นำศาสนาอิสลาม และอุสตาซ
20) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จำเป็น	ส่วนใหญ่อยากให้องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย (ร้อยละ 54.2)	ส่วนใหญ่อยากให้องค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นโดยไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐ (ร้อยละ 85.5)
21) การทำประชามติ	หากมีการทำประชามติ ส่วนใหญ่อยากให้ทำเฉพาะในพื้นที่ (ร้อยละ 45.8) อีกส่วนหนึ่งอยากให้ทำทั้งประเทศ (ร้อยละ 32.8)	หากมีการทำประชามติ ส่วนใหญ่อยากให้ทำเฉพาะในพื้นที่ (ร้อยละ 62.5) อีกส่วนหนึ่งอยากให้ทำทั้งประเทศ (ร้อยละ 25)
22) กลุ่มที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพ	3 ลำดับแรก คือ รัฐบาล ผู้นำศาสนาอิสลาม และนักการเมือง	3 ลำดับแรก คือ ขบวนการ รัฐบาล และองค์กรภาคประชาสังคม

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
23) ประเด็นที่อยากให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเวลานี้	3 ลำดับแรก คือ - การพัฒนาเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ (ร้อยละ 27.4) - การแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 19.9) - การพัฒนาการศึกษา (ร้อยละ 17)	3 ลำดับแรก คือ - กระบวนการยุติธรรมสิทธิมนุษยชน (ร้อยละ 21.2) - การเมืองการปกครอง (ร้อยละ 15.3) - ความปลอดภัยในชีวิต (ร้อยละ 13.1)
24) มาตรการที่ควรเร่งดำเนินการ	3 ลำดับแรก คือ - การแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 77.9) - การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 74) - การปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม (ร้อยละ 62.2)	3 ลำดับแรก คือ - การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน (ร้อยละ 93.8) - การหลีกเลี่ยงการก่อเหตุรุนแรงกับเป้าหมายอ่อน (ร้อยละ 89.6) - การปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการเยียวยาให้มีความเป็นธรรม (ร้อยละ 85.4)
ขบวนการเคลื่อนไหวในพื้นที่		
25) การเคยได้ยินชื่อของขบวนการ	กลุ่มขบวนการที่คนส่วนใหญ่เคยได้ยินมากที่สุด คือ พูโล (ร้อยละ 55.1) รองลงมาคือ บีอาร์เอ็น (ร้อยละ 48) เบอร์ซาตู (ร้อยละ 34.1) มาราปาตานี (ร้อยละ 21.8) บีไอพีพี (ร้อยละ 6.5) และจีเอ็มไอพี (ร้อยละ 4.5)	กลุ่มขบวนการที่ทุกคนเคยได้ยิน คือ พูโลและบีอาร์เอ็น (ร้อยละ 100) รองลงมาคือ เบอร์ซาตู (ร้อยละ 97.9) มาราปาตานี (ร้อยละ 89.6) บีไอพีพี (ร้อยละ 64.6) และจีเอ็มไอพี (ร้อยละ 43.8)
26) คำเรียกขบวนการ	ส่วนใหญ่เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า “ผู้ก่อความไม่สงบ” (ร้อยละ 30.9) รองลงมาคือ “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” (ร้อยละ 8.7) โดยมีผู้ตอบไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกันร้อยละ 30.5	ส่วนใหญ่เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า “ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแว” (ร้อยละ 29.2) รองลงมาคือ “กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ” และ “ผู้ก่อความไม่สงบ” ในจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 25)
27) ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการ	3 ลำดับแรก คือ - การติดยาเสพติด (ร้อยละ 69) - การขาดการศึกษา (ร้อยละ 65.7) - การถูกชักชวนจากสมาชิกขบวนการ (ร้อยละ 62) ในข้อคำถามนี้ มีจำนวนผู้ไม่รู้และขอไม่ตอบจำนวนมากในปัจจัยดังต่อไปนี้ - การปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมลายูปาตานี (ร้อยละ 47.8) - การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 46.8) - การปกป้องฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 45.7)	3 ลำดับแรก คือ - การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 87.5) - การถูกชักชวนจากสมาชิกขบวนการ (ร้อยละ 85.5) - การถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ (ร้อยละ 85.4)
28) เป้าหมายหลักของขบวนการ	ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่รู้หรือขอไม่ตอบ รวมกันคิดเป็นร้อยละ 59.2 ในส่วนของคนที่ตอบนั้น มองว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคือ เอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 16.6) รองลงมาคือ ต้องการอำนาจอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง	ส่วนใหญ่มองว่าเป้าหมายหลักของขบวนการคือ เอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ (ร้อยละ 54.2) รองลงมาคือ ต้องการเขตปกครองพิเศษ (ร้อยละ 20.8) โดยมีผู้ตอบว่าไม่รู้หรือขอไม่ตอบ รวมกันคิดเป็นร้อยละ 12.5
การบริหารจัดการปกครอง		
29) คำเรียกพื้นที่	ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกพื้นที่นี้ว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 42.8) รองลงมาคือเรียกเป็นรายจังหวัด คือ “จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา” (ร้อยละ 33.4) และ “ปาตานี” (ร้อยละ 4.6)	ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเรียกพื้นที่นี้เป็นรายจังหวัดไปคือ “จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา” (ร้อยละ 41.7) รองลงมาคือ “จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ร้อยละ 31.3) และ “ปาตานี” (ร้อยละ 18.8)
30) ความจำเป็นของการคุยเรื่องรูปแบบการปกครอง	ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำเป็นต้องคุยกันเรื่องรูแบบการปกครองหากต้องการจะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน (ร้อยละ 61.7) ในขณะที่ร้อยละ 7.5 เห็นว่าไม่จำเป็น	ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำเป็นต้องคุยกันเรื่องรูปแบบการปกครองหากต้องการจะแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน (ร้อยละ 79.2) ในขณะที่ร้อยละ 14.6 เห็นว่าไม่จำเป็น

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
31) แนวทางการปกครองที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งรุนแรง	ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 48.3) ในขณะที่อีกร้อยละ 8.6 มองว่า พื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระเท่านั้น ปัญหาจึงจะยุติได้ ทั้งนี้ มีผู้ไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกัน คิดเป็นร้อยละ 33.1	ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ (ร้อยละ 81.3) ในขณะที่อีกร้อยละ 6.3 มองว่า พื้นที่นี้ต้องเป็นรัฐอิสระเท่านั้น ปัญหาจึงจะยุติได้ ทั้งนี้ มีผู้ไม่รู้และขอไม่ตอบรวมกัน คิดเป็นร้อยละ 12.5
32) รูปแบบการปกครองที่อยากเห็น	ส่วนใหญ่อยากเห็นการกระจายอำนาจที่มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย ในรูปแบบพิเศษ (ร้อยละ 26.5) รองลงมาคือรูปแบบที่เหมือนกับพื้นที่อื่นๆของประเทศ (ร้อยละ 22.2) รูปแบบปัจจุบันโดยไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 15.6) และรูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 14.2)	ส่วนใหญ่อยากเห็นการกระจายอำนาจที่มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย ในรูปแบบพิเศษ (ร้อยละ 62.5) รองลงมาคือรูปแบบที่เหมือนกับพื้นที่อื่นๆของประเทศ (ร้อยละ 39.6) รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย (ร้อยละ 16.7) และรูปแบบปัจจุบันโดยไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ (ร้อยละ 12.5)
สันติภาพและความยุติธรรม		
33) สันติภาพหรือสันติสุข	ส่วนใหญ่ไม่รู้สึกว่าสองคำนี้มีความแตกต่างกัน (ร้อยละ 42.7) ในขณะที่อีกร้อยละ 24 ขอบคำว่าสันติสุขมากกว่าสันติภาพ	ส่วนใหญ่ชอบคำว่าสันติภาพมากกว่าสันติสุข (ร้อยละ 45.8) ในขณะที่อีกร้อยละ 29.2 ไม่รู้สึกว่าสองคนนี้มีความแตกต่างกัน
34) ความหมายของสันติภาพ	สันติภาพ หมายถึง - การมีอิสรภาพและเสรีภาพ (ร้อยละ 23.7) - การมีความยุติธรรม/ความเป็นธรรม (ร้อยละ 22.4) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 18.7)	สันติภาพ หมายถึง - การมีความยุติธรรม/ความเป็นธรรม (ร้อยละ 26.5) - การมีอิสรภาพและเสรีภาพ (ร้อยละ 21.2) - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 16.7)
35) ความหมายของสันติสุข	สันติสุข หมายถึง - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 20.8) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 19.4) - การมีความยุติธรรม/ความเป็นธรรม (ร้อยละ 15.1)	สันติสุข หมายถึง - คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ สามัคคี (ร้อยละ 22.2) - การไม่มีความรุนแรง (ร้อยละ 17.5) - การมีความยุติธรรม/ความเป็นธรรม (ร้อยละ 12.7)
36) ความหมายของกระบวนการสันติภาพ	ส่วนใหญ่มองว่ากระบวนการสันติภาพคือ การที่รัฐบาลและขบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอมกัน (ร้อยละ 48.2)	ส่วนใหญ่มองว่ากระบวนการสันติภาพคือ การที่รัฐบาลและขบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอมกัน (ร้อยละ 70.8)
37) ความหมายของความยุติธรรม	ความยุติธรรม หมายถึง - ความเสมอภาคเท่าเทียม (ร้อยละ 48.5) - กระบวนการยุติธรรมภายใต้กฎหมาย (ร้อยละ 23.9) - การที่คนทำผิดต้องสำนึก รับผิดชอบ (ร้อยละ 8.2)	ความยุติธรรม หมายถึง - ความเสมอภาคเท่าเทียม (ร้อยละ 45.8) - กระบวนการยุติธรรมภายใต้กฎหมาย (ร้อยละ 39.6) - การปรองดองสมานฉันท์ (ร้อยละ 4.2)
38) การดำเนินคดีภายใต้กระบวนการสันติภาพ	ส่วนหนึ่งมองว่า สังคมไม่ควรยอมให้มีการงดเว้นโทษไม่ว่าจะกรณีใด (ร้อยละ 24.2) ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งมองว่า ควรมีการนิรโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้เดินหน้าไปได้ (ร้อยละ 20.1) โดยคนส่วนใหญ่ขอไม่ตอบและไม่รู้ คิดเป็นร้อยละ 47.7	ส่วนใหญ่มองว่า ควรมีการนิรโทษกรรมบางส่วนในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้เดินหน้าไปได้ (ร้อยละ 60.4) ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งมองว่า ควรนิรโทษกรรมทุกกรณีเพื่อแลกกับสันติภาพ (ร้อยละ 22.9) โดยมีผู้ขอไม่ตอบและไม่รู้ คิดเป็นร้อยละ 8.4
39) การตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริง	ส่วนหนึ่งมองว่า ควรมีการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงในกรณีที่เกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญหรือมีความเสียหายในวงกว้างมากที่สุด (ร้อยละ 25.5) โดยคนส่วนใหญ่ขอไม่ตอบและไม่รู้ คิดเป็นร้อยละ 39.8	ส่วนใหญ่มองว่า ควรมีการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงในกรณีที่เกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญหรือมีความเสียหายในวงกว้างมากที่สุด (ร้อยละ 25.5) โดยมีผู้ขอไม่ตอบและไม่รู้ คิดเป็นร้อยละ 10.4
ทุนทางสังคม		
40) ความไว้วางใจ	ส่วนใหญ่รู้สึกต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน (ร้อยละ 47.4) ในขณะที่อีกร้อยละ 36.1 รู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไว้ใจได้	ส่วนใหญ่รู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ไว้ใจได้ (ร้อยละ 66.7) ในขณะที่อีกร้อยละ 33.3 รู้สึกว่าต้องระมัดระวังอย่างมากในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน

ประเด็น	ประชาชนทั่วไป	ผู้นำความคิด
41) การปฏิบัติกับคนไทยพุทธ/จีนและคนมลายูมุสลิม	เรื่องที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติดีกว่าคนมลายูมุสลิมคือ ความมั่นคง (ร้อยละ 21.1) และกระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 20.9) ส่วนเรื่องที่คนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนไทยพุทธ/จีนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องอื่นๆ คือ ศาสนา (ร้อยละ 7.4)	เรื่องที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าคนไทยพุทธ/จีนได้รับการปฏิบัติดีกว่าคนมลายูมุสลิมคือ ความมั่นคง (ร้อยละ 50) และกระบวนการยุติธรรม (ร้อยละ 47.9) ส่วนเรื่องที่คนมลายูมุสลิมได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนไทยพุทธ/จีนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องอื่นๆ คือ ศาสนา (ร้อยละ 29.2)
42) การทำหน้าที่ของหญิงชาย	ส่วนใหญ่มองว่าในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 60.5) ส่วนในด้านเศรษฐกิจ แม้ร้อยละ 42.1 จะคิดว่าผู้ชายทำได้ดีกว่า แต่คนอีกจำนวนเกือบเท่ากัน คือ ร้อยละ 40.8 กลับมองว่าชายและหญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน แต่สำหรับด้านการสร้างสันติภาพ ส่วนใหญ่มองว่า ชายและหญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (45.3)	ส่วนใหญ่มองว่าในด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ผู้ชายทำหน้าที่ได้ดีกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 56.3) ส่วนในด้านเศรษฐกิจ คนที่มองว่าผู้ชายทำได้ดีกว่ามีจำนวนเท่ากับคนที่มองว่าชายและหญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆกัน (ร้อยละ 35.4) แต่สำหรับด้านการสร้างสันติภาพ ส่วนใหญ่มองว่า ชายและหญิงทำหน้าที่ได้ดีพอๆ กัน (54.2)
ตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม		
43) จำนวน	1,559 คน	48 คน
44) เพศ	ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55)	ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 79.2)
45) อายุเฉลี่ย	41 ปี	56 ปี
46) ศาสนา	ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 76.2)	ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 62.5)
47) การศึกษา	ส่วนใหญ่จบการศึกษาสายสามัญระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.9) สำหรับสายศาสนา ส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษา (ร้อยละ 31.4)	ส่วนใหญ่จบการศึกษาสายสามัญ ระดับปริญญาโท (ร้อยละ 45.8) สำหรับสายศาสนา มีคนที่จบระดับปลาย (ซานาวีย์) เป็นจำนวนเท่ากับคนที่ไม่ได้ศึกษา (ร้อยละ 18.8)
48) รายได้	ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 65.7) และรู้สึกว่ารายได้ครอบครัว ไม่พอใช้จ่าย (ร้อยละ 63.1)	ส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาท ต่อเดือน (ร้อยละ 45.8) และรู้สึกว่ารายได้ครอบครัวเพียงพอสำหรับการใช้จ่าย (ร้อยละ 89.6)
49) อาชีพ	ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ประมง และเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 36.8)	กลุ่มอาชีพข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 18.8) มีสัดส่วนใกล้เคียงกับกลุ่มครูอาจารย์ นักวิชาการ ผู้นำศาสนาและผู้สอนศาสนารวมกัน (ร้อยละ 20.8)
50) ช่องทางในการติดตามข่าวสาร	5 อันดับแรก คือ - โทรทัศน์ทั่วไป (ร้อยละ 82.9) - เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด (ร้อยละ 75.4) - เพื่อนบ้านและคนในชุมชน (ร้อยละ 74.7) - ผู้นำศาสนา (ร้อยละ 57.7) - มัสยิด (ร้อยละ 55.6)	5 อันดับแรก คือ - อินเตอร์เน็ต/เว็บไซต์ (ร้อยละ 87.5) - เฟซบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอตส์แอ็ป (ร้อยละ 85.4) - โทรทัศน์ทั่วไป (ร้อยละ 85.4) - เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด (ร้อยละ 83.3) - หนังสือพิมพ์ทั่วไป (ร้อยละ 79.2)
51) การนิยามตัวตน	ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็น - มุสลิม (ร้อยละ 52.5) - ไทย (ร้อยละ 22.5) - มลายู (ร้อยละ 13.4) - พุทธ (ร้อยละ 7.9) - ปาตานี (ร้อยละ 2.1) - จีน (ร้อยละ 0.1)	ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็น - มุสลิม (ร้อยละ 31.3) - ไทย (ร้อยละ 31.3) - มลายู (ร้อยละ 12.5) - พุทธ (ร้อยละ 10.4) - ปาตานี (ร้อยละ 8.3)
52) การใช้ภาษา	ส่วนใหญ่ถนัดและสบายใจที่จะพูดภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 53.9) ซึ่งเป็นภาษาที่พูดในครัวเรือนมากที่สุดด้วย (ร้อยละ 55.9) รองลงมาคือ ภาษาไทย (ร้อยละ 26.3)	ส่วนใหญ่ถนัดและสบายใจที่จะพูดภาษาไทย (ร้อยละ 45.8) รองลงมาคือ ภาษามลายูถิ่น (ร้อยละ 25) ซึ่งเป็นภาษาที่พูดในครัวเรือนมากที่สุดด้วย (ร้อยละ 31.3)

ภาคผนวก ก: ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนนี้เป็นการนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวมรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษามุมมอง ความต้องการ และข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีกสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้น และเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงให้กับรัฐบาล กลุ่มผู้ที่เห็นต่างจากรัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ โดยคณะคณะผู้วิจัยได้ร่วมกันทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการประชุมคณะทำงานวิชาการเพื่อวางแผนการทำงาน ออกแบบระเบียบวิธีวิจัย และยกร่างแบบสอบถาม และมีการเชิญผู้นำชุมชน นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำองค์กรภาคประชาสังคม สื่อมวลชน มาร่วมกันคิดคำถามและมีส่วนร่วมในการสุ่มตัวอย่างด้วย

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา และกลุ่มตัวอย่างผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

1) พื้นที่ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และ 4 อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่ม (sampling methods) คือการใช้หลักความน่าจะเป็นในทางสถิติ เพื่อประกันว่าทุกคนทุกหน่วยในประชากรที่ศึกษามีโอกาสเท่ากันในการถูกเลือก (ytilibaborp emas eht (noitceles foความน่าเชื่อถือของความเป็นตัวแทน (representation) ของกลุ่มตัวอย่างจะทำให้ผลการสำรวจมีความคลาดเคลื่อนทางสถิติในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มระดับตำบล จะทำการสุ่มแบบมีระบบจากตำบลทั้งหมดที่มีอยู่ในสามจังหวัด และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา โดยได้ตำบลตัวอย่างจำนวน 80 ตำบล

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มระดับหมู่บ้าน จะทำการสุ่มแบบมีระบบจากหมู่บ้านที่มีในตำบลที่ถูกสุ่มไว้ โดยได้หมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 195 หมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มระดับครัวเรือน จะทำการสุ่มแบบมีระบบ โดยสุ่มหมู่บ้านหรือชุมชนละ 8 ครัวเรือน และทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดประมาณ 1,560 ตัวอย่าง ซึ่งจะสุ่มเฉพาะผู้ที่มีอายุระหว่าง 18–70 ปี

รายละเอียดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มหาหมู่บ้านเป้าหมายนั้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) นำตำบลและเขตเทศบาลมาเรียงกันโดยตั้งต้นจากจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา คือจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย ตามระบบเขตปกครอง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด

320 ตำบล ครอบคลุมทุกอำเภอ ด้วยวิธีนี้ ทำให้ทุกตำบลและเขตเทศบาลในพื้นที่เป้าหมายมีโอกาสถูกสุ่มเพื่อการสัมภาษณ์อย่างเท่าเทียมกัน

2) จาก 320 ตำบลซึ่งมีการลำดับเลขให้แต่ละตำบลตามขั้นตอนที่หนึ่งแล้ว ทางทีมวิชาการได้กำหนดจุดเริ่มต้นในการนับด้วยการสุ่มผ่านวิธีจับลูกปิงปอง[14] ในที่นี้ ทางทีมวิชาการได้จุดตั้งต้นการนับสุ่มตำบลที่ตำบลลำดับ 314 ซึ่งเป็นตำบลเปียน อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

3) นำ 320 ตำบลมาหารด้วย 4[15] หรือเลือก 1 ใน 4 ของจำนวนตำบลทั้งหมด จะได้มา 80 ตำบล[16]

4) จากลำดับที่ 314 ที่สุ่มได้เป็นจุดตั้งต้นในการนับตำบล ให้นับข้ามไปทีละ 4 ตำบลไปเรื่อยๆ ตามลำดับให้ได้ครบ 80 ตำบล ซึ่งตำบลสุดท้ายหรือตำบลที่ 80 จะตกอยู่ในตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา (ลำดับที่ 310)

5) นำจำนวนหมู่บ้านใน 80 ตำบลที่สุ่มได้มาเรียงกัน ซึ่งในที่นี้ จะมีทั้งหมด 585 หมู่บ้าน

6) นำจำนวนหมู่บ้าน 585 หมู่บ้านมาหาจุดเริ่มต้นในการนับด้วยวิธีจับลูกปิงปองเช่นเดียวกับการสุ่มหาตำบลตั้งต้น ซึ่งในที่นี้ ทางทีมวิชาการได้หมู่บ้านลำดับที่ 304 เป็นจุดตั้งต้น คือที่บ้านดุซงกูจิ ตำบลสะเอะ อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา

7) นำ 584 หมู่บ้านมาหารด้วย 3 หรือเลือก 1 ใน 3 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด จะได้มาเท่ากับ 195 หมู่บ้าน สาเหตุที่เลือก 1 ใน 3 เพราะต้องการให้สอดคล้องกับจำนวนตัวอย่างที่โครงการฯกำหนดไว้ว่า จะเก็บในแต่ละหมู่บ้าน คือ 8 ครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 ตัวอย่าง

8) จากลำดับที่ 304 ที่สุ่มได้เป็นจุดตั้งต้นในการนับหมู่บ้าน ให้นับข้ามไปทีละ 3 หมู่บ้านไปตามลำดับให้ได้ครบ 195 หมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านสุดท้ายหรือหมู่บ้านที่ 195 จะตกอยู่ที่บ้านเกี๊ยะ ตำบลตะโล๊ะหะลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ตารางที่ 1 จำนวนหมู่บ้านเป้าหมาย

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้านเป้าหมาย
1. ปัตตานี[17]	12	30	61
2. ยะลา[18]	7	16	42
3. นราธิวาส[19]	13	22	60
4. สงขลา[20]	4	11	32
รวมทั้งหมด	36	79	195

[14] ทีมวิชาการได้กำหนดหนึ่งลูกปิงปองต่อหนึ่งเลขและให้เครือข่ายภาคประชาสังคมเป็นผู้จับลูกปิงปองโดยเริ่มจากเลขหลักร้อย หลักสิบ และหลักหน่วยตามลำดับ

[15] ตัวเลข 4 นี้ กำหนดขึ้นเป็นช่วงของการกระจายเพื่อที่จะให้ได้ตัวอย่างหมู่บ้านละ 8 คน

[16] อย่างไรก็ตาม เมื่อนำหมู่บ้านใน 80 ตำบลดังกล่าวมาเรียงเพื่อสุ่มหาหมู่บ้าน จะมี 1 ตำบลคือ ตันหยงจึงงา อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีเพียง 2 หมู่บ้าน จึงทำให้ตำบลนี้ถูกข้ามไปจากการนับสุ่มทุก 4 หมู่บ้าน เหลือสุดท้ายที่จะเก็บข้อมูลจริงจำนวน 79 ตำบล

[17] จังหวัดปัตตานี มีทั้งสิ้น 12 อำเภอ 116 ตำบล 679 หมู่บ้าน

<u>การสุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือน (บ้านเป้าหมาย)</u>

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในระดับครัวเรือนทั้งหมด 1,560 ตัวอย่างนั้น จะสุ่มเฉพาะผู้ที่มีอายุระหว่าง 18–70 ปี โดยอาศัยฐานข้อมูลครัวเรือนจากฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2558 จากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือบัณฑิตอาสาในหมู่บ้าน

สำหรับการสุ่มหาบ้านตัวอย่างนั้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) นำจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านเป้าหมาย หารด้วยจำนวนครัวเรือนที่ต้องการต่อหมู่บ้าน (หมู่บ้านละ 8 ครัวเรือน) ซึ่งจะทำให้ได้ช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ

2) ทำการสุ่มเลือกครัวเรือนเริ่มต้น โดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel

3) นำจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านมาเรียงกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากตัวเลขที่สุ่มได้ และทำการนับช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ ที่ได้จากการคำนวณ จนครบตามจำนวนครัวเรือนที่ต้องการ (หมู่บ้านละ 8 ครัวเรือน)

4) เมื่อได้ครัวเรือนเป้าหมายแล้วจะทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน โดยจะนำสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 18–70 ปี มาเรียงข้อมูลจากอายุน้อยไปหามาก และสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนโดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel

<u>การสุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือน (บ้านสำรอง)</u>

กรณีที่ครัวเรือนเป้าหมายที่ทำการสุ่มไม่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูล ทางคณะคณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสุ่มตัวอย่างในระดับพื้นที่ ไว้ดังนี้

1) ทำการสุ่มครัวเรือนสำรอง จำนวน 16 ครัวเรือน โดยนำจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านเป้าหมายที่เหลือหารด้วยจำนวนครัวเรือนที่ต้องการต่อหมู่บ้าน (หมู่บ้านละ 16 ครัวเรือน) ซึ่งทำให้ได้ช่วงห่างของบ้าน

2) ทำการสุ่มเลือกครัวเรือนเริ่มต้น โดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel

3) นำจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านมาเรียงกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากตัวเลขที่สุ่มได้ และทำการนับช่วงห่างของบ้านในหมู่บ้านนั้นๆ ที่ได้จากการคำนวณจนครบตามจำนวนครัวเรือนที่ต้องการ (หมู่บ้านละ 16 ครัวเรือน)

4) เมื่อได้ครัวเรือนสำรองแล้วจะทำการสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 คน โดยจะนำสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 18–70 ปี มาเรียงข้อมูลจากอายุน้อยไปหามาก และสุ่มเลือกสมาชิกในครัวเรือนโดยระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โปรแกรม excel

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งคณะผู้วิจัยรวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

---

[18] จังหวัดยะลา มีทั้งสิ้น 8 อำเภอ 58 ตำบล 417 หมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการสุ่มหาตำบล จะมีอำเภอกาบังที่ไม่ได้รับการสุ่มหาตำบล เนื่องจากการนับสุ่มหาตำบล จะใช้ช่วงการกระจายทุก 4 ตำบล ซึ่งอำเภอกาบังมีเพียง 2 ตำบล จึงทำให้ถูกนับข้ามไป

[19] จังหวัดนราธิวาส มีทั้งสิ้น 13 อำเภอ 77 ตำบล 580 หมู่บ้าน

[20] จังหวัดสงขลา มีทั้งสิ้น 16 อำเภอ 127 ตำบล 987 หมู่บ้าน

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

ส่วนที่ 3 ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

ส่วนที่ 4 ทัศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม ที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์มาแล้วโดยมีผู้ควบคุมงานภาคสนามคอยประสานงานกับพนักงานสัมภาษณ์ ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2559 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนาม มีดังนี้

ขั้นที่ 1 เดินทางไปยังครัวเรือนเป้าหมายที่ตนเองรับผิดชอบ

1.1 พนักงานสัมภาษณ์เตรียมเอกสารดังต่อไปนี้ 1) รายละเอียดโครงการ 2) แบบสอบถาม 3) รายชื่อสำรอง 4) หนังสือชี้แจงโครงการฯ (ทั่วไป) 5) ของที่ระลึก

1.2 ก่อนที่พนักงานสัมภาษณ์จะเดินทางเข้าไปในหมู่บ้าน ควรจะประสานงานอย่างเป็นทางการกับผู้ใหญ่บ้านเพื่อแนะนำตัวรวมทั้งโครงการฯ และเพื่อให้ทราบที่อยู่ของผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์ให้ชัดเจน

1.3 เมื่อเดินทางไปถึงหมู่บ้าน พนักงานสัมภาษณ์ควรเข้าพบผู้ใหญ่บ้านเพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์บุคคลในแต่ละครัวเรือนตัวอย่าง

2.1 พนักงานสัมภาษณ์จะเป็นผู้กำหนดเองว่าจะไปสัมภาษณ์ครัวเรือนใดก่อนหลัง แต่จะต้องสัมภาษณ์ให้ครบ 8 ครัวเรือนใน 1 หมู่บ้าน

2.2 เมื่อพนักงานสัมภาษณ์ไปถึงแต่ละครัวเรือน ให้ถามหาบุคคลที่จะให้สัมภาษณ์ตามบัญชีรายชื่อครัวเรือน

2.3 แนะนำตัวและแสดงบัตรประจำตัวในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.4 อธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของโครงการฯ ตามแบบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์

2.5 เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์อนุญาตให้สัมภาษณ์แล้ว ให้พนักงานสัมภาษณ์เริ่มต้นสัมภาษณ์ได้

2.6 เมื่อสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ให้ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์อย่างจริงใจ พร้อมกับมอบของที่ระลึกแก่ผู้ให้สัมภาษณ์

2.7 ในกรณีที่ไม่พบบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์ หากบุคคลดังกล่าวไม่อยู่ในพื้นที่นั้นแล้ว ให้เปลี่ยนเป็นรายชื่อสำรองแทน แต่หากยังอยู่ในพื้นที่แต่ไม่อยู่ในวันที่ไปพบ ให้นัดหมายเพื่อเข้าไปพบอีกที (หากครั้งที่สองยังไม่พบ ให้เปลี่ยนเป็นรายชื่อสำรองเลย)

2.8 ในกรณีที่ไม่พบผู้ที่อยู่ในรายชื่อสำรอง ให้หันหน้าเข้าบ้านของผู้ที่อยู่ในรายชื่อสำรอง และเลือกบ้านที่อยู่ถัดไปทางขวา โดยเลือกผู้ที่อยู่ในบ้านหลังนั้น ซึ่งมีเพศและอายุใกล้เคียงกับบุคคลที่สุ่มไว้ในครั้งแรก

2.9 ส่งแบบสอบถามที่สมบูรณ์ให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนามที่รับผิดชอบพื้นที่ของตน

หลักเกณฑ์ในการดำเนินงานภาคสนาม:

1) กรณีการเปลี่ยนเป็นตัวสำรองในบ้านเป้าหมาย เนื่องจากเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- สมาชิกในครัวเรือนที่สุ่มได้ ไม่ได้อาศัยอยู่จริงในพื้นที่ (ไปทำงานนอกพื้นที่ / มีชื่อในทะเบียนบ้าน

แต่ตัวไม่ได้อาศัยอยู่จริง)
- มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ/ เจ็บป่วย
- เสียชีวิต
- อายุของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ไม่เข้าเกณฑ์ (น้อยกว่า 18 ปี หรือมากกว่า 70 ปี)
- ในกรณีมีผู้นำชุมชน หรือผู้นำศาสนา แนะนำให้เปลี่ยน ต้องปรึกษาทีมวิชาการ

2) กรณีการเปลี่ยนเป็นบ้านสำรอง เนื่องจากเงื่อนไขดังต่อไปนี้
- สมาชิกในครัวเรือนที่สุ่มได้ ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์
- บ้านหลังนั้นไม่มีอยู่จริงในพื้นที่ / บ้านร้าง/ หรือไม่มีผู้อาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น
- กรณีเริ่มสัมภาษณ์บ้านเป้าหมายแล้ว ครั้งที่ 1 ไม่เสร็จ นัดหมายครั้งใหม่ แต่ถูกปฏิเสธ หรือไม่สามารถติดต่อได้ ให้เปลี่ยนเป็นบ้านสำรอง

<u>หลักเกณฑ์ในการสุ่มสำรองในสนาม</u>

กรณีที่ครัวเรือนที่เป็นเป้าหมาย และครัวเรือนสำรองไม่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ให้หัวหน้าทีมภาคสนามหรือพนักงานสัมภาษณ์ ทำการสุ่มตัวอย่างในสนาม โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้
- หัวหน้าทีมภาคสนามหรือพนักงานสัมภาษณ์ ใช้หลักการหันหน้าเข้าหาบ้านหลังสุดท้ายในลิสต์รายชื่อ และให้นับบ้านทางซ้ายมือเป็นครัวเรือนตัวอย่าง กรณีบ้านด้านซ้ายมือหลังถัดไปเป็นบ้านร้างหรือไม่มีผู้ที่อาศัยอยู่จริง ให้นับบ้านด้านซ้ายมือหลังถัดไป
- สุ่มเลือกคนในบ้าน โดยการทำลิสต์คนในบ้านตามแบบฟอร์มการสุ่มตัวอย่างภาคสนาม กรณีพนักงานสัมภาษณ์เป็นคนทำหน้าที่สุ่มในสนาม ต้องโทรกลับมาแจ้งหัวหน้าทีมภาคสนามของตนเองเพื่อยืนยันการเปลี่ยนแปลงตัวอย่าง

<u>การยุติการสัมภาษณ์</u>

1) การยุติแบบชั่วคราว – ในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีเหตุจำเป็นต้องหยุดการให้สัมภาษณ์แต่ยังยินดีให้ข้อมูล ผู้สัมภาษณ์จะต้องมาภายในวันนั้นหรือไม่เกิน 2 วัน
2) การยุติแบบถาวร – เช่น การถูกคุกคาม การถูกปฏิเสธ หรือได้รับคำแนะนำจากผู้นำชุมชนว่าไม่ควรสัมภาษณ์ (กรณีนี้ต้องปรึกษาทีมกลาง) ต้องดำเนินการสุ่มใหม่จากรายชื่อสำรองที่มีจำนวน 16 ครัวเรือน หากรายชื่อสำรองไม่เพียงพอ ให้ใช้หลักเกณฑ์ที่การสุ่มสำรองในสนาม

<u>บทบาทและหน้าที่ของทีมภาคสนามในการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไป</u>

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่
1) ผู้จัดการภาคสนาม (1 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้ควบคุมงานภาคสนามกับทีมวิชาการ ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนามและพนักงานสัมภาษณ์
2) ผู้ช่วยผู้จัดการภาคสนาม (4 คน) – ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของผู้จัดการภาคสนาม
3) ผู้ควบคุมงานภาคสนาม (6 คน) – ทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของพนักงานสัมภาษณ์ในส่วนของพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ ช่วยตอบปัญหาและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานภาคสนาม รวมทั้งรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่พนักงานสัมภาษณ์ได้

สัมภาษณ์แล้วเสร็จตามพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อส่งต่อให้กับผู้จัดการภาคสนามต่อไป

4) พนักงานสัมภาษณ์ (ประมาณ 90 คน) – ทำหน้าที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม

5) ทีมวิชาการพื้นที่ – ทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการเก็บข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด และรับข้อมูลภาคสนามมาจากผู้จัดการภาคสนามเพื่อดำเนินการต่อไป

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างทีมสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่

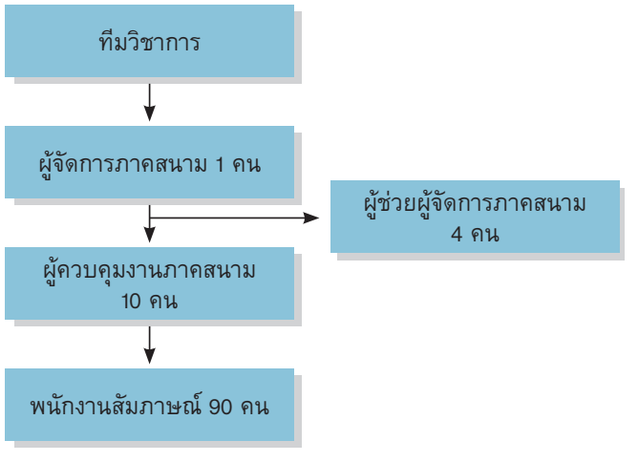

2. การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำทางความคิด

1) พื้นที่ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจความคิดเห็นของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วน ศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และ 4 อำเภอในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งมีประชากรในการศึกษา จำนวน 50 คน และมีขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแทนของผู้นำความคิดด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ในการประชุมร่วมกันระหว่างเครือข่ายประชาสังคมและคณะทำงานวิชาการ โดยร่วมกันเสนอรายชื่อบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสันติภาพในพื้นที่ตามเกณฑ์ที่กำหนด และทางคณะทำงานวิชาการจะพิจารณาโดยใช้การเรียงลำดับความถี่สูงสุด 50 ลำดับแรก โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้นำทางความคิดที่จะเสนอตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้ที่สามารถสะท้อนเสียงของคนในพื้นที่จำนวนมากได้

(2) เป็นผู้ที่มีเครือข่ายกว้างขวาง สามารถเชื่อมต่อคนในพื้นที่ได้เป็นจำนวนมาก

(3) เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่จำนวนมากว่าเป็นผู้นำหรือผู้แทนของตน

(4) เป็นผู้ที่คำพูดและ/หรือการกระทำของตนมีอิทธิพลทางความคิดและ/หรือจิตใจของคนในพื้นที่จำนวนมาก

(5) เป็นผู้ที่คำพูดและ/หรือการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่จำนวนมาก

(6) เป็นผู้ที่คนในพื้นที่จำนวนมากให้ความเคารพนับถือ

(7) เป็นผู้ที่อาศัยหรือทำงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(8) เป็นผู้ที่ท่านสามารถทำงานด้วยได้หรือพอใจที่จะทำงานด้วย

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก) แบบสอบถาม – คณะผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามดังกล่าวมาจากการรวบรวมการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาสังคมและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

ส่วนที่ 3 ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

ส่วนที่ 4 ทัศนคติต่อสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่สันติภาพ/สันติสุข

ข) แบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อผู้นำความคิด – การเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (snowball)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสำรวจของผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-face interview) โดยใช้แบบสอบถามบันทึกข้อมูล และแบบฟอร์มในการเสนอรายชื่อเพิ่มเติม การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยทีมนักวิชาการในพื้นที่ที่ผ่านการทำความเข้าใจประเด็นคำถาม และวิธีการดำเนินงานมาแล้ว ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลคือเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2559 ขั้นตอนในการทำงานภาคสนาม มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้จัดการการสัมภาษณ์และผู้ประสานงาน ประสานกับผู้สัมภาษณ์ เพื่อนัดหมายกับผู้นำทางความคิดที่อยู่ในรายชื่อตั้งต้นเพื่อไปทำการสัมภาษณ์ โดยสถาบันพระปกเกล้าจะส่งจดหมายติดต่อขอเข้าสัมภาษณ์ พร้อมรายละเอียดโครงการฯและแบบตอบรับ (หากไม่ตอบรับที่จะให้สัมภาษณ์ ให้ผู้จัดการประสานกับทีมวิชาการเพื่อเลือกรายชื่อสำรองขึ้นมาต่อไป)

ขั้นที่ 2 หากผู้ที่อยู่ในรายชื่อยินดีที่จะให้สัมภาษณ์ ให้ผู้สัมภาษณ์นำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์หรือให้กับผู้ถูกสัมภาษณ์ทำเอง หลังจากทำเสร็จแล้ว ให้ผู้สัมภาษณ์ขอตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม และขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์นำแบบสอบถาม พร้อมแบบฟอร์มเสนอชื่อผู้นำความคิดเพิ่มเติม ใส่ซองปิดผนึก จากนั้นให้ผู้สัมภาษณ์เซ็นกำกับและส่งให้กับผู้จัดการการสัมภาษณ์ดำเนินการต่อไป

<u>บทบาทและหน้าที่ของทีมภาคสนามในการสัมภาษณ์ผู้นำความคิด</u>

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสัมภาษณ์ผู้นำความคิด มีดังนี้

1) ผู้จัดการการสัมภาษณ์ (1 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างผู้สัมภาษณ์กับทีมวิชาการ ช่วยตอบปัญหาและแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานสัมภาษณ์ รวมทั้งรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ผู้สัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์แล้วเสร็จตามรายชื่อที่รับผิดชอบ เพื่อส่งต่อให้กับทีมวิชาการต่อไป
2) ผู้ประสานงานการสัมภาษณ์ (1 คน) – ทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์
3) ผู้สัมภาษณ์ – ทำหน้าที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม
4) ทีมวิชาการ – ทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการเก็บข้อมูลในภาพรวมทั้งหมด คัดเลือกรายชื่อที่จะสัมภาษณ์เพิ่มเติม และรับข้อมูลจากผู้จัดการการสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการต่อไป

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างทีมสัมภาษณ์ผู้นำความคิด

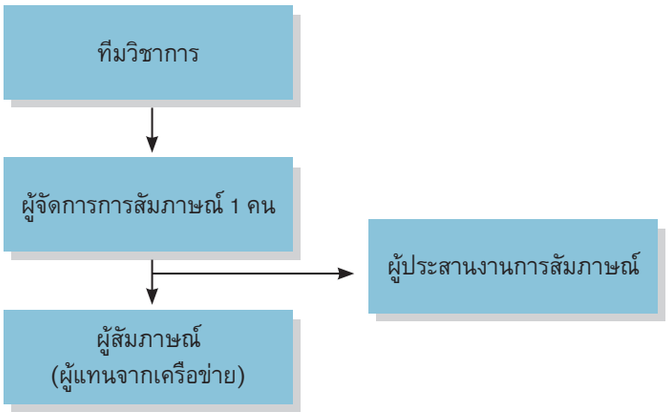

3. การอบรมพนักงานสัมภาษณ์และการควบคุมคุณภาพข้อมูล

เมื่อจัดทำคู่มือการสัมภาษณ์และการทำงานภาคสนามเสร็จแล้ว จะทำการอบรมหัวหน้าทีมและพนักงานสัมภาษณ์ เนื้อหาในการอบรมครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการสำรวจ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสำรวจและการเข้าหากลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาของแบบสอบถาม เทคนิคการสัมภาษณ์ ข้อพิจารณาเชิงจริยธรรม ทำการอบรมทั้งในเชิงทฤษฎีและทดสอบความเข้าใจเนื้อหาและขั้นตอนการสำรวจ และทดลองฝึกปฏิบัติจริง พร้อมทั้งนำเสนอปัญหาที่พบขณะฝึกปฏิบัติ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่พบในขณะปฏิบัติงาน

การสำรวจในครั้งนี้มีการควบคุมคุณภาพข้อมูลหลายวิธีเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นมีความถูกต้องและมีคุณภาพ ข้อแรกคือ การมีผู้ควบคุมงานภาคสนามโดยหัวหน้าทีมในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากจะทำการติดต่อประสานงานกับพื้นที่เพื่อเตรียมแผนงานภาคสนามแล้ว ยังมีหน้าที่คอยดูแล กำกับ และให้คำแนะนำพนักงานสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่อง ข้อที่สองคือ การมีคนในพื้นที่พาเข้าไปหาตัวอย่างและแนะนำทีมงานภาคสนาม ทำให้มีความน่าเชื่อถือ โดยการควบคุมคุณภาพของข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1) ตรวจสอบโดยพนักงานสัมภาษณ์
   - 1.1 พนักงานสัมภาษณ์ต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของตน
   - 1.2 ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลทันทีหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีคำถามใดที่หลงลืมไปและคำตอบที่บันทึกไว้นั้นถูกต้องชัดเจน
   - 1.3 เมื่อตรวจสอบแล้ว ให้เซ็นชื่อและลงวันที่กำกับไว้ในหน้าสุดท้ายของแบบสอบถาม
   - 1.4 ส่งแบบสอบถามที่ได้สัมภาษณ์แล้วให้กับผู้ควบคุมงานภาคสนาม ภายใน 3 วันหลังจากวันสัมภาษณ์
2) ตรวจสอบโดยผู้ควบคุมงานภาคสนาม
   - 2.1 ผู้ควบคุมงานภาคสนามต้องตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อให้แน่ใจว่าคำตอบทุกข้อมีความชัดเจนและสมบูรณ์
   - 2.2 ถ้าแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ต้องแจ้งให้พนักงานสัมภาษณ์คนนั้นทราบ และให้ทำการตรวจสอบอีกครั้ง
   - 2.3 เมื่อตรวจสอบแบบสอบถามจนสมบูรณ์แล้ว ให้เซ็นชื่อและลงวันที่กำกับไว้ในหน้าสุดท้ายของแบบสอบถาม

2.4 หลังจากนั้นให้รวบรวมแบบสอบถามส่งต่อให้ผู้จัดการภาคสนามต่อไป ภายใน 3 วัน หลังจากได้รับจากผู้ควบคุมงานภาคสนาม

3) ตรวจสอบโดยผู้จัดการภาคสนาม

3.1 ผู้จัดการภาคสนามสุ่มตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม

3.2 ถ้าแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ต้องแจ้งให้ผู้ควบคุมงานภาคสนามที่รับผิดชอบทราบและให้ทำการตรวจสอบอีกครั้ง

3.3 หลังจากนั้น ให้ส่งแบบสอบถามให้กับทีมวิชาการทุก 1 สัปดาห์ เพื่อจัดส่งให้กับทีมบันทึกข้อมูลต่อไป

ข้อปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติของพนักงานสัมภาษณ์

- ทำความเข้าใจคำถามทุกข้อในแบบสอบถาม ให้รู้ถึงวัตถุประสงค์ของคำถามแต่ละข้อ
- ทำตามคำสั่งที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม เกี่ยวกับการถามและการกรอกข้อมูล
- ปฏิบัติต่อบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยความเคารพและสุภาพนอบน้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ หรือประชาชนทั่วไป
- แต่งตัวให้สุภาพเรียบร้อย
- พกบัตรประจำตัวติดตัวไปด้วยทุกครั้งที่สัมภาษณ์
- ไม่ใช้เวลาในการสัมภาษณ์นานเกินจำเป็น
- ไม่แทรกแซงเรื่องราวส่วนตัวหรือชี้นำการตอบของผู้ให้สัมภาษณ์
- ไม่แสดงปฏิกิริยาหรือท่าทีใดๆ ต่อคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์
- ไม่นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิพากษ์วิจารณ์หรือเปิดเผยให้ผู้อื่นรับรู้โดยเด็ดขาด
- ไม่กรอกข้อมูลในแบบสอบถามด้วยความคิดของตัวเองโดยเด็ดขาด

4. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้พิจารณาประเด็นจริยธรรมในหลายด้าน การขอความยินยอม คือการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตลอดจนการเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ และใช้เพื่อการวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น รวมทั้งกรณีที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ เพิ่มเติมก็สามารถติดต่อกับสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และ/หรือ สถาบันพระปกเกล้าได้

ประเด็นเรื่องความเป็นส่วนตัว และการเก็บรักษาความลับของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นเรื่องที่ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยผู้ที่ให้สัมภาษณ์จะต้องมีความเป็นส่วนตัว การย้ำในเรื่องการเก็บรักษาข้อมูลของผู้ตอบเป็นความลับ และไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อสาธารณะ ข้อมูลจะถูกนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยจะถูกนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม และนำเสนอเป็นรายงานการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)